AYLIK KÜLTÜR-FİZİK DERGİSİ

ARALIK 1997 • SAYI:43 • FİYATI: 200.000.TL. (KDV DAHİL)

ÖKÜZ

eski ekibi topluyoruz buhran abi, temas muhakkak

Ece Ayhan, Sina Akyol, Orhan Alkaya, Pedro Almodóvar, Zafer Aknar, Şavkar Altınel, Yasin Adıyeke, Charles Bukowski, Abdülkadir Budak, Gülay Batur, Metin Celal, Cevat Çapan, Oral Çalışlar, İsa Çelik, Jaklin Çelik, Cezmi Ersöz, Oray Eğin, Tuncer Erdem, Ayhan Erdoğan, Turgay Fişekçi, Nihat Genç, Semih Gümüş, Kanat Güner, Feyza Hepçilingirler, küçük İskender, Şebnem İşigüzel, Mehtap Kandemir, Atilla Kanbir, Mehmet Kartal, Musa Kart, Murathan Mungan, Perihan Mağden, Gani Müjde, Mıgırdiç Margosyan, Ahmet Ümit, Hatice Meryem, Behçet Necatigil, K.Serhat, Eflatun Nuri, Agâh Özgüç, Cüneyt Özdemir, Orhan Pamuk, Fatih Solmaz, Paul Strathern, Ferhan Şensoy, Nalan Türkeli, Metin Üstündağ, Kemal Varol, Can Yücel, Nihat Ziyalan

ve

Oğuz Atay

Türkân Şoray

Dikkat! Öküz Bu Ay Takvim Hediyeli

Akşamsefası

.....İçİnDeKiLeR.....

3- Öküz Unutmaz, **Ayhan Erdoğan**
Oha Kıvanç Yazıyor
Çizgi, **Eflatun Nuri**

4- Siftah Bile Yapmadın, **Nalan Türkeli**
Çizgi, **Musa Kart** - Yeni Dinar
Bandosu, **Ece Ayhan**

5- Evren Resmimizi... **Oral Çalışlar** -
Dokunaklı Dokunurluluk, **Jaklin Çelik**

6- Ben Hâlâ Annenizin Öğretmeniyim,
Cezmi Ersöz

7- Heder, Şey'ler, **küçük İskender**

8- Bütün Yıkadıklarıma Hakkımı Helal
Ediyorum, **Hatice Meryem**

9- Aşk, Şiir,... **Murathan Mungan**

10- Nereye Kaçıyorsun, **Cüneyt Özdemir**
Sözler, **Orhan Alkaya**

11- İsim, Şehir, Hayvan... **Gani Müjde**

12- Başı Bozuk Kadınsı... **Kanat Güner**

13- İstanbul Günceleri, **Ece Ayhan**
Deniz Bunları Söyledi ... **Sina Akyol**
Kediler, **Yasin Adıyeke**

14-15-16-17-18-19- Anma, Oğuz Atay,
Haz: **Hatice Meryem - k. İskender**

20- Sırça Piyes, **Can Yücel** - Sinemam
Şiirleri/Avare Mu, **Nihat Ziyalan**

21- Bıktım Usandım... **Ferhan Şensoy**

22- İki Yüzlü Notlar, **Zafer Aknar**

23-24- Çizgi, **Charles Bukowski**

25- Şiir, Tanım ve... **Behçet Necatigil**

26- Çizgi, **K-Serhat** -
Mororo, **Atilla Kanbir**

27- Bir Kilo Karides, **Pedro Almodóvar**

28-29- Ve **Nihat Genç** Anlatıyor

30- Filler ve Bizler, **Şebnem İşigüzel** -
Kurtulma Hızı, **Şavkar Altınel** -
Büyük Takas, **Abdülkadir Budak**

31- Görgü ... **Mıgırdiç Margosyan**

32- Ege Ekspres... **Eflatun Nuri**

33- Olgunluk Peynir ... **Paul Strathern**

34-35- Rejisörün de... **Agâh Özgüç**

36- Yoktu, **Feyza Hepçilingirler**

37- Doğu Berlin'den... **Mehmet Kartal**

38-39- Çizgi, **Gülay Batur**

40-41 Okuduğum Kitaplar, **Metin Celâl**
Bir Başka Takım... **Kemal Varol**

42- Senede Bir Gün, **Fatih Solmaz**

43- Oktay'ın Öyküsü, **Oray Eğin**

44-45- Çizgi, **Tuncer Erdem**
Otuziki Senede...**Mehtap Kandemir**

46-47- Okur Mektupları -
Testus MetÜst'us, **Metin Üstündağ**

48 - Beleş Takvim, **Hem de Oğuz Atay'lı**
49- Bundan İyisi **Şam'da Kayısı**
50 - Yine **Şahane Dergi** Yaptık Be

ailenizin editörü

metin üstündağ

editörünüz traş olurken

Möörheba sevgili öküzseverler.. yıl sonları bilirsiniz ki her daim bir muhasebe kıvamı taşır.. türlü envanter hesapları yapılır, çeşitli yeni kararlar alınır.. yeni yıla da her daim öbür yıldan kalma girildiği için de bittabi unutulur.. sonra.. sonra, gel zaman, git zaman, kırmızı başlıklı kız da dönmüş demiş ki: ananne, senin yılın ne kadar hızlı geçti.. falan, fıstık.. (ulan yakında dergimiz üç yaşına basacak, hâlâ şöyle adam gibi kâllavi, kudret sahibi bir editör yazısı yazamadım gitti, yanarım da ona yanarım, iyi mi) mavra bir yana, sevgili seyirciler, ben bu ayki editörümün köşesinde ille de şu cümleyi etmek istiyordum yani bir yerde.. yeri geldi edeyim bari.. çizgi geleneğimizin tarihi, tanzimat kadar yakınken, dünya çapında üçünçç olmuş, mizah dergileri çıkmış.. amma velâkin cümbür cemaatin, yazı geleneğimiz ta bilmem ne anıtlarına kadar dayanmasına rağmen edebiyat dergi tirajları birrt.. hem üstelik aylık kültür-fizik derginiz öküz, memleketteki her türlü kurum ve değerler dibe, sıfıra vurduğu bir üvey zamanda yayına başladı.. (ne güzeldir hem dibe, hem sıfıra vurmak estarabim.. doruk denilen yarık da bir nevi antiçukur değil midir kendi çapında.. hem yine, memlekette her şahane hadise, dibe ve sıfıra vurma sonrası husule gelmiyor mu.. bakınız: seep piontek zamanında futbol bitti dediler, futbol avrupa'ya fırladı.. televizyon açıldı bilal inci oğlan, yeşilçam cortladı dediler, en azından yılda iki üç eli mizanseni düzgün filmler çekilmeye başlandı.. gırgır dergisi zortladı, mizah bitti dediler, Leman, L-Manyak fırladı.. şimdilerde de bir yerlerde kudret sansarı kimileri; yok, şiir sıfırı tüketti, yok, edebiyat dibe vurdu diyorlarmış, duyumlarımıza göre.. demek ki öküz'ün fırlama zamanı gelmiş.. geçen yıl bu zamanlar efendime söyleyim, hatta kudret simsarıma söyliyim, öküz'ün antreman yılı oldu.. bu yıl demek ki öküz'ün fırlama yılı olacak, demedi demeyin, dedi de demeyin.. hayatın, sanatın her alanında diyorum, dibe vurmak iyidir, çünkü batsan batsan ağırlığınca batarsın.. sanatın, hayatın her alanında sıfırı tüketmek iyidir diyorum, çünkü olmayan birşeyi, yani sıfırı tüketmek ne acayip bir yetenektir.. velhasılı kelâm elinizdeki öküz'ün sayfalarını karıştırınca hayret ve sevinçle, göreceksiniz ki türlü çeşit, salak salomonje sebeplerle çil yavrusu gibi dağılan eski ekip toplanıyor.. hazır ekip toplanmışken diyorum, biz artık fırlarız.. bilmiyorum, belki de fırlamayız.. lakin öyle ya da böyle, sonra ben de döndüm garsona dedim ki; neyse.. ve nihayet.. (ulan yine şöyle okkalı mokkalı, bir editör yazısı yazamadım gitti, elalem nasıl yapıyor ya, bu yıl kesin öğreneceğim bu olayı..ya-pış-tır) kendinize iyi bakın annem kurda kuşa yem olmayın.. daima sizin allways yours'unuz, met-üst..

SAYI: 43 - ARALIK 1997 **SAHİBİ:** SİMERA YAYINCILIK LTD. ŞTİ. **Yayın Yönetmeni:** Metin ÜSTÜNDAĞ
Sorumlu Yazışleri Müdürü: Zafer AKNAR **Yayın Koordinatörü:** Ayhan ERDOĞAN
ÖKÜZ'e Bu Ay Saman ve Su Verenler: Abdulkadir BUDAK, Agâh ÖZGÜÇ, Ahmet MÜFİT, Ayhan ERDOĞAN, Atilla KANBİR, Behçet NECATİGİL, Can KOZANOĞLU, Can YÜCEL, Cezmi ERSÖZ, Cevat ÇAPAN, Charles BUKOWSKİ, Cüneyt ÖZDEMİR, Ece AYHAN, Eflatun NURİ, Fatih SOLMAZ, Ferhan ŞENSOY, Feyza HEPÇİLİNGİRLER, Gani MÜJDE, Gülay BATUR, Hatice MERYEM, İsa ÇELİK, Jaklin ÇELİK, Kanat GÜNER, K-Serhat, küçük İSKENDER, Kemal VAROL, Mehmet KARTAL, Mehtap KANDEMİR, Metin CELÂL, Murathan MUNGAN, Metin ÜSTÜNDAĞ, Mıgırdiç MARGOSYAN, Musa KART, Nalan TÜRKELİ, Nihat ZIYALAN, Oral ÇALIŞLAR, Oray EĞİN, Orhan PAMUK, Orhan ALKAYA, Oktay TAFTALI, Perihan MAĞDEN, Paul STRATHERN, Pedro ALMODOVAR, Ragıp DURAN, Sina AKYOL, Sunay AKIN, Semih GÜMÜŞ, Şavkar ALTINEL, Şebnem İŞİGÜZEL, Tuncer ERDEM, Turgay FİŞEKÇİ, Yasin ADIYEKE, Zafer AKNAR **Sayfa Sekreteri:** Aydın ŞAHİN, Bayram USLU **Bilgisayar Tasarım:** Cebrail OKÇU, Mustafa Devrim ÖZDİNÇ **Dizgi:** Cebrail OKÇU **Montaj:** Kadri ÇAVUŞOĞLU **Satış:** Cüneyt AYDIN **İşletme:** Orhan AÇAR **Halkla İlişkiler:** Suzan ÇARK **Muhasebe:** Yaşar AKŞAHİN **Bina Görevlisi:** Yasin ADIYEKE **Ofis Elemanı:** Cemal VANLI **İnternet Uygulama:** Planet, Mrt Yçşn, **İnternet Adresi:** http://okuz.planet.com.tr/ **Tel:** 251 42 44 - 251 57 54 **Fax:** 251 52 67, **Baskı:** Ilıcak **Dağıtım:** Bir-Yay, **Adres:** İstiklal Cad. İmam Adnan Sok. No:20 80800 Beyoğlu / İSTANBUL **Öküz Dergisi Abonelik Koşulları:** Yurtiçi 1 yıllık .....2.300.000 – 6 aylık .....1.150.000/ Amerika 1 yıllık .....55 $ – 6 aylık .....25 $ / Uzakdoğu 1 yıllık .....70 $ – 6 aylık .....35 $ / Avrupa 1 yıllık .....50 DM (Posta) 6 aylık .....25 DM / Avrupa 1 yıllık .....60 DM (Uçak) 6 aylık .....30 DM **BANKA HESAP NUMARALARI:** Mark hesabı: 3002462 - 0 ● Dolar hesabı: 3002461 - 2 ● TL hesabı: 1100384 -7 ***(Hesap Numaralarının Hepsi Yapı Kredi Bankası, Parmakkapı Şubesine Aittir)***

ÖKÜZ
AYLIK
KÜLTÜR-FİZİK
DERGİSİ
-43-

Akşamsefası

Öküz Unutmaz!

AYHAN ERDOĞAN

● Tiyatro sanatçıları Sadettin Erbil ve Ajlan Altuğ, rock grubu INXS'ın solisti Michael Hutchence, Türkiye'nin ilk hava durumu sunucusu Ali Esin, insan hakları ve anayasa huhukçusu Prf. Bahri Savcı, Amerikalı film yönetmeni Samuel Fuller.. **Onlar önümüzdeki yüzyılı göremeden öldüler.. Biz yaşarken önümüzü görüyorsak biraz da onların sayesinde olacak!.**

● 16. İstanbul Kitap Fuarı, 5. Uluslararası İstanbul Bienali, 8. Efes Pilsen Blues Festivali kasım ayının kültür etkinliklerinden bazılarıydı.. İstanbullular konserden konsere, sergiden sergiye, kitaptan kitaba koştular.. Bir nebze olsun sanata ve kültüre maddi-manevi destek verdiler..**Aynı günlerde kültüre bir destek de Ege'den geliyordu.. İzmir'in incisi Burhan Özfatura, Yaşar Kemal'e "Ulan sen kimsin? İki kıçı kırık roman yazmışsın.. Kendini adam mı sanıyorsun" şeklindeki uyarısıyla dikkat çekerken, Marmaris balı Conan Paşa bir gazetecinin -hatta iki gazetecinin- fotoğraflarından kopya çekiyordu!. Bu iki mümtaz insanın kültüre desteği artarak sürecek.. Bekleyin!.**

● İşkence tazminatlarını artık işkenceyi yapanlar ödeyecekmiş.. **Çok yerinde bir karar.. Hatta vazife başındayken kullanılan su ve elektrik faturalarını da öderlerse kalkınmamız yakındır!.**

● Başbakan Mesut Yılmaz'ın açıklamasına göre 'Yeşil' kod ismiyle tanınan Mahmut Yıldırım öldürülmüş.. **Bu ülkede yeşilin hiç şansı yok.. TEMA Vakfı Başkanı Hayrettin Karaca da yeşilin yavaş yavaş öldüğünü söylüyor!.**

● Milletvekili dokunulmazlığının sınırlandırılması amacıyla yapılan yasa değişikliği oylamasında gerekli çoğunluğa ulaşılamadı.. **Millet vekiline ulaşmak için gerekli yoğunluğa ulaştığında vekil de gerekli çoğunluğa ulaşacaktır kanaatindeyiz!.**

● Amerikalı bilim adamları yaptıkları araştırmalar sonucunda yaşam süresini belirleyen bir gen bulmuşlar.. **Amerikalı bilim adamları yaşam süresini uzatmak için çalışırlarken Bill'in adamları.. Neyse ya!.**

● Dünya Sağlık Örgütü Tütün Kontrol Komisyonu Türkler'in sigaraya olan düşkünlüğünün önemli yaşamsal sorunlara yol açacağını bildirdi.. **Necip milletim benim, nerde yaşamsal soruna yolaçacak bir şey bulsa dört elle sarılır ona.. Kırk kere denediği siyasetçiyi kırkbirinci kez denemekten çekinmez.. Bakamayacağı kadar çocuk yapar.. Fazlasını harbe gönderir.. Kazalarda onar onar ölür.. Darbeleri, yargısız infazları alkışlar.. Öleni alkışlar.. Kalanı alkışlar.. Zora gelince hayatı zaplar.. Nikâh şahitliğini görgü şahitliğine tercih eder.. Sıcağı sıcağına yaşar.. İntihar son çaresidir.. Ölmekten yaşamaya fırsat bulursa sorunlarına sahip çıkar!.**

● Napolyon Bonaparte'ın kitap hırsızı olduğu iddia ediliyor.. **Fransa Cumhurbaşkanı François Mitterand da bir 'kalp' hırsızıydı.. Bi adamların çaldıklarına bakın bi de bizimkilerin!.**

● Japonlar, TV'lerde uzaktan kumandaya gerek kalmadan, beyin dalgalarıyla istenen kanala geçmeyi sağlayan bir cihaz geliştirmiş.. **O da bi şey mi.. Biz beyinden salata yapıp daldan dala atlıyoruz.. Beyin takımı kuracağımıza Ankara'da A Takım'ları kuruyoruz.. Beynimiz sulandığında kralını takmıyor, feriştahını görmüyoruz!.**

● Dünya Komşular Günü kutlandı.. **Öküz günün anlam ve önemini düşünerek komşu dergi Lemanyak'ı ziyaret etti.. Lemanyak'ın çalıştığı odaya gittiğimizde çok duygulandık.. Bahadır Baruter üzümlü kurabiye yapmış bizi bekliyordu.. Mehmet Coşkun bir taraftan çiçekleri suluyor bir taraftan da kedi'sine baba.. babacık.. dedirtmeye çalışıyordu.. Tam o esnada Ayça Şen geldi.. Biz onu küçük bir kızken hatırlıyoruz.. Maşallah serpilmiş, Matilda May gibi olmuş.. Memo Tembelçizer askere gidiyormuş.. Muhabbet muhabbeti açtı.. Oradan buradan konuştuk.. Akşam olduğunu hiç farketmemişiz.. Lemanyakçılar bi gün yatıya da bekleriz dediler.. Davete davetle karşılık verdik.. Met Üst ayaküstü kıymalı böreğini övdü.. Bahadır tarifini isterim dedi.. Öpüşüp ayrıldık.. Mutluyuz!**

● Hâlâ biz O'nun bir romanındaki gibi Anadolu bozkırlarında tekne bile atılmaya tenezzül edilmeyen bir konserve kutusu gibi yaban'ız.. Sayın Yakup Kadri Karaosmanoğlu bu kalp sizi unutur mu?

● Duyuru: TRT 2'de 13 Aralık 1997 Cumartesi günü yönetmenliğini Nilgün Eroğlu Maktav'ın yaptığı "Hayat Bir Oyundur" adlı belgesel gösterilecek. Oğuz Atay'ın yaşamı ve yapıtlarından yola çıkılarak gerçekleştirilen bu belgeseli kaçırmayın.

e-mail adresim olmadığı için daktilo markamı veriyorum.. Olimpia-com.@ klavye

Oha Kıvanç yazıyor

➤ BOŞ ZAMANLARINDA KİMİ TELEVİZYON KANALLARINDA PİYANİST ŞANTÖRLÜK DE YAPMIŞ OLAN TANSU'CU BİR BAYRAK OĞLU 'AKŞAM' ÇIKAN GAZETEDEN KOVULDU. MEHMET BARLAS'TAN SONRA İKİNCİ BİR VAK'A... ANCAK İŞİN KOMİK TARAFI DA VAR, GAZETENİN SAHİBİ ANA-OĞUL ADAMI SANKİ KENDİLERİ KOVMAMIŞ GİBİ KÖŞELERİNDE DEMOKRASİ ÇAĞRILARI YAPIYORLAR... HAY ALLAH'IM, ŞU İŞE BAK. SEN GAZETENİN SAHİBİSİN, KENDİNDEN "EMİN" O "ŞİRİN" KOCAN YÖNETİM KURULUNDA, "MÂLİ" OĞLUN ORADA, SONRA KALK "BU ÜLKEYE DEMOKRASİ HENÜZ GELMEDİ" DE... OLACAK İŞ DEĞİL, TÖVBE TÖVBE... BİR DE SON MARİTEFETİ KENDİ KÖŞESİNE "YILLIK İZNE AYRILDI" YAZDIRMAK... ARDINDAN DA HABER ÇIKARTIYOR, "BELKİ BİR DAHA DÖNEMEZ" DİYE...

➤ AYNI GAZETENİN EŞBER ABİ DÜŞMANLIĞI DA ŞİMDİ ANLAŞILIYOR. MEĞERSE GAZETENİN KİMİ BİRLİKLERE GİRMESİ YASAKMIŞ. 10 KASIM NÜSHALARINDA ILIMLI BİR ÇİZGİ YAKALAMAK İÇİN BİRLİK SAHİPLERİNİN DEMEÇLERİNE YER VERMİŞLER... EŞBER ABİ DÜŞMANLIĞI DA "YARANMAK" İÇİN BİR ARAÇMIŞ SADECE...

➤ KENDİLERİNİN ISRARLA FARKLI OLDUĞUNU BELİRTEN BİR FUTBOL DERGİSİ SON OLARAK KAFAYI BİZİM ADANALI SOSYOLOK'LA ÜÇ HARFLİK İSMİ VE SOYADI OLAN MİZAH YAZARINA TAKMIŞ... ONLAR ARTIK FUTBOL YAZILARI YAZACAKLARMIŞ. NE TUHAF Kİ, İKİSİNİN DE BUNDAN HABERİ YOKMUŞ...

➤ TÜRKİYE'NİN EN İYİ GAZETESİ İSMİYLE MARUF BİR GAZETEMİZİN "AYDIN" BİR KİŞİNİN SAHİP OLDUĞU MÜESSESEYE SATILACAĞI SÖYLENİYOR... BU GRUPTAN BİR GAZETENİN (AVUSTURALYALILAR'DAN OLUR KENDİSİ..) UMUM NEŞRİYAT MÜDÜRÜNE DE "SITAR"IN ÇIKARACAĞI GAZETE 2 TRİLYONU DOLAR BAZINDA TEKLİF ETMİŞ... YAZIYLA DA RAKAMLA DA DOĞRUDUR... "YARISI BAŞIMIZA".

➤ ARTIK HER AY BU KÖŞEDE ŞU MEDYA "STARI" BABA OĞULUN HABERLERİNE YER VERMEKTEN BIKTIM. YİNE TRANSFER HABERLERİ HIZLANDI. HERKES BİR MERAK GAZETELERİ BEKLİYOR. ŞİMDİLİK REDDETSE DE CEMAL PAŞA'NIN VE MELEK HANIM'IN TORUNLARININ HEMEN ATLAYACAKLARI SÖYLENİYOR. VERİGUT SERDAR DA BİR SÜREDİR TOWER'A UĞRAMAYIP EVDEN YAZIYORDU. O DA SIRADAYMIŞ. AMA ASIL BIYIKSIZ ASK-ER TUĞRUL, BEYİN TAKIMINI DA TAŞIYACAKMIŞ. BRÜKSEL'DE KADINLAR ARASINDA HATIRI SAYILIR BİR ÜNÜ BULUNAN "HADİ ORADAN" ADLI BEY İLE AZMAN AYŞE'Yİ DE TAŞIYACAKMIŞ... BRE DENSİZ EVLADIM, MADEM BEYİN TAKIMINDA BU YANGIN AYŞE, ZAMANINDA NE DİYE KOVDUN... ŞİMDİ HATIRLADIM... NEYSE... BARİ KIZCAĞIZI BIRAKSAYDIN "IQ CANAVARI" İZLENİMCİ ARKADAŞIYLA "YENİ ZİHNİYETİN GAZETESİNDE" ÇALIŞSAYDI...

➤ ANKARA'DA LİSE TEFRİKASI ÇIKARTAN BAHA ADLI ABİM "GELENEKSEL YILIN ALİ KEMAL ÖDÜLLERİNİ" DE SONUNDA VERDİ... BİRİNCİ İŞSİZ MEHMET. BUNA BİR İTİRAZIM YOK AMMA VELAKİN SEVGİLİ ABİM, SENİN GAZETELER ARASI HABER TAŞIYIP SONRA DA İKİ GRUPTAN KOVULDUKTAN SONRA BÖYLE BİR İŞE GİRİŞTİĞİNİ, BARLAS'IN ALDIĞI O 6220 OYUN DA SENİN İKİ YILLIK DERGİ TİRAJI OLDUĞUNU, YANİ SAYILARIN BİRAZ İŞKEMBEDEN ÇIKTIĞINI KİM YAZACAK... EFENİM?

➤ GECE KUŞU, TELEVİZYON ÇOCUĞU KASIMPAŞA'DA VURULDU YA... ŞİMDİ ONDAN MUTLUSU YOK. SONUNDA KAHRAMAN OLDU ÇIKTI, BASIN AÇIKLAMALARI, TELEVİZYON KAMERALARI İLE İSTEDİĞİ HER ŞEY OLUYOR... BENZER BİR OLAY BUDAPEŞTE'DE BİR SİYASETÇİ İÇİN DE SÖYLENMİŞTİ. ÇATLI'YI TANIYIP TANIMADIĞININ TARTIŞILDIĞI BİR DÖNEMDE O DA YUMRUKLANMIŞ VE "KONUŞTUĞUM İÇİN SALDIRIYORLAR" DEMİŞTİ... GECE KUŞU EVLADIM DA HER HALDE ÇALIŞTIĞI İÇİN VURULMUŞTUR...

➤ İKİTELLİ'NİN "YILLIK İZNİ" TRENDİNE EN KISA ZAMANDA BEN DE UYMAYI DÜŞÜNÜYORUM. KİME BAKSAM TUHAF TARİHLERDE YILLIK İZİNLERE ÇIKIYOR... AMA OLUR DA AKLINIZA YENİ HABERLER GELİRSE HEMEN TATİLİMİ KESERİM... O YÜZDEN, HADİ BAKAYIM HEPİNİZ ALIN ELİNİZE KAĞIDI KALEMİ YAZIN OHA ABİNİZE... TELEFON ETMEYİN, KIRMAYAYIM KAFANIZI... İŞTE ADRES, İŞTE FAKS.... İMAM ADNAN SOK. NO:20 BEYOĞLU-İSTANBUL... 0212 251 52 67...

EFLATUN NURİ

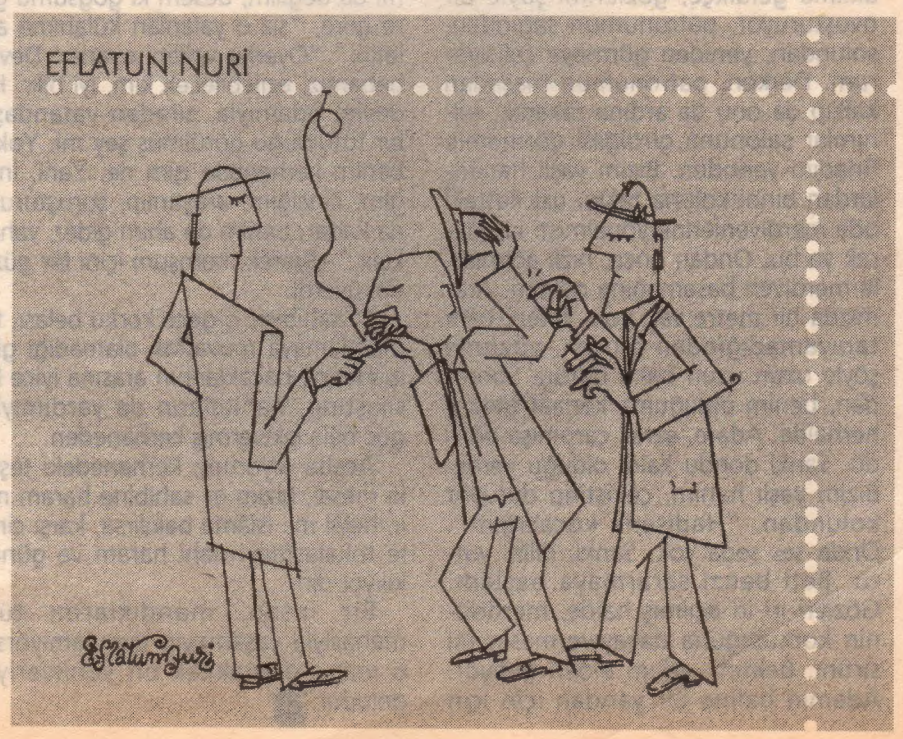

Akşamsefası

Siftah Bile Yapmadın

NALAN TÜRKELİ

Neme lazım ev sahibim mahallemizde dürüst, dindar bilinir, sık sık namussuzluk yapsa da. İbadetkârdır çalışkan. Harfi harfine uymaya çalışır bu iki kurala, bir aksilik çıkmadıkça. Dünyalık ibadetleri gizli, ahiretlik ibadetleri eşkaredir. Adam orman bekçisi. Bizim bu yanların ormanlarına ayısı, dayısı, mafyası, biraz da ondan sorulur. Oldukça uyum içerisindedir onlarla. Gerçi, "sen ne yapıyorsun. Dün gece kaç ağaç kestin. Be gözü doymaz adam, biz sana her yıl dört ton kömür, al o kadar da, kütür kütür odun veriyoruz. Pekii burası ne zaman ateşe verildi. Aaa, sınır telleri de kaybolmuş. Ya beton kazıklar nerede" deme cesaretini, pardon zahmetini gösteremeyen devletimiz, nereden bilsin ki, kazıkların hangi delikte saklanıldığını.

Yakın bir komşumuz var. Gece gündüz, yatıp kalkıp, kadınlarına duacı olduğu Karaköy'de yüksek kaldırımdaki evlerin birinde çalışıyor. Bizim hamarat ev sahibini, çalıştığı iş yerinde en tasarruflusundan yaşlı bir hanımı beğenirken gördüğünde, haberi mahalleye koşa yetiştirdi aynı gün. Ev sahibimle komşumun arası arsa sınırı yüzünden pek iyi olmadığından, gördüğü manzarayı, intikam alırcasına öyle bir ballandırarak iştahla anlatıyor ki, ulu orta.

Ev sahibim, kaldırımdaki evin kapısından içeriye girdiğinde, komşumun patronu oturuyormuş vizite masasında. "Ben de hemen, patronumun arkasında oturuyorum" diyor. Patron aramızda olduğundan, birbirimizi pek göremiyoruz. O mu, değil mi, kuşkudayım. Bir yandan da, o olamaz diyorum. Harama uçkur çözecek adamın, ne işi var camide. Karısı dersen, doğrusu eline erkek eli değmemiş. Sıkıysa değdirsin kadın elinden başka. "Namus bu. Başka şeye benzemez. Bir dokunuldu mu yağ gibi erir gider" diyen adamın, din iman düşkünlüğü aklıma geldikçe, gözlerimi şöyle bir ovuşturuyor, patronumun sağından, solundan, yeniden görmeye çalışıyorum. Derken, patronumun masadan kalkıp da onu da ardına takarak, hanımlar salonuna girdiğini görmemle fırladım yerinden. Bizim yaşlı hanımlardan birini koluna takıp, üst kattaki oda merdivenlerine yönelmişti ki, merak ya bu. Ondan önce, hızlı adımlarla merdiven basamağına geldim. Aramızda bir metre var, yok. İlkten, beni tanıyamadığından olucak, yüzüme şöyle uzun uzun baktı durdu. Sonradan, benim olduğuma kanaat getirdi herhalde. Adam, azrail çarpmışa döndü. Sanki dondu kaldı olduğu yerde. Bizim yaşlı hanım, çekiştirip duruyor kolundan. "Hadisene kocacığım". Onda ses seda yok. Sanki, dilini yuttu. Beti benzi sararmaya başladı. Gözleri iri iri açılmış halde, merdivenin korkuluğuna dayayıvermesin mi sırtını. Baktım, adam elden gidiyor. Adamın haline bir yandan için için gülüyor, bir yandan da kızlara bağırıyorum, "koşun kızlar adam elden gidiyor." Bizim kızlar, suydu, kolonyaydı, adamı bir güzel baştan aşağı ıslattılar. Baktık, yavaş yavaş kendine geliyor. Gözlerini açar açmaz karşısında yine ben. Ellerime sarılıyor; "aman ben ettim, sen kimselere duyurma". "Yok beyim" diyorum. "Ne oldu ki söyleyeyim. Kimse kadın kız görmemiş mi sanki. Sense, siftah bile yapmadın. Bak hanımlar hâlâ giyinik, başucunda bekliyorlar." Adama teselli de hayır etmiyor. Tutturdu "illa ki yemin et". Masum masum, nasıl bakıyor gözlerimin içine yalvarır halde. Adamın canından kıymetli değil ya. Yoksa, rezalet korkusundan, uygunsuz yerde gidiverecek adam. Koyverdim yemini sonunda. "Vallahi de billahi de ben seni burada görmedim." Birden ayılıverdi. Onun da kendine göre haysiyeti şerefi var tabi. Oldu ki, o anda zıbaracağı tuttu. Asıl ben bana neler olur, onu düşünüyorum. Değil bir yemin, bin şart etsem de artık sözüme kimseler inanmaz. Arsa sınırına sebep, kavga döğüş, önce karakolluk, sonra da mahkemelik olduğumuz evraklar, tapudan da sağlam, kanunun elinde duruyor hâlâ.

Sen kalk, adamın bilmemnesinin bir anlık zevki için, işin gücün yoksa, mahkemelerde sürün dur. Düşünmesi bile kötü. Kalkıpta sormuş olsa hâkim; "Aklı selim, kendi halinde, hiçbir vukuata adı karışmamış bir adamın, ne işi var kerhanede. Yoksa tuzak kurup, kadınlara yastıkla mı boğdurttun bir metre arsa için. Dilim damağım tutulur vallahi. Ben öööyle Türkçe'yi lastikli kullanmasını beceremem ki, kendimi müdafa edeyim. En iyi bildiğim bir kaç sözden biri de, "haydi abi geç. Şu numaralı oda boş". O kadar akıllı olsaydım, avukat olurdum. Adı üstünde kanun bu. Yapışmayiversin benim gibi garibanın yakasına. Kimim kimsem de yok medet umacak. Hani, devlet adamı da değilim, desem ki göğsümü gere gere, "siz o yalanları külahıma anlatın." "Oyarlar vallahi oyarlar. Devlet babamız, ezilebilecek kim, iyi bilir. Hiç devlet adamıyla, sıradan vatandaşın bir tutulduğu görülmüş şey mi. Yoksa benim kerhanede işim ne. Yani, inciğim, cinciğim, araştırılıp, soruşturulana kadar, benim de ahım gider, vahım kalır." diyerek, komşum içini bir güzel döküverdi.

Ev sahibim, o gece korku belası, tamamlamaya muvaffak olamadığı gizli ibadetini, bacaklarının arasına iyice bir sıkıştırıp, hanımların da yardımıyla, güç bela çıkıvermiş kerhaneden.

Acaba diyorum; kerhanedeki teşviki mesai, bizim ev sahibine haram mıı, helâl mı. İslâma bakılırsa, karşı cinsle tokalaşmayı dahi haram ve günah kılıyor din.

Bir insan, inandıklarını tüm manasıyla yaşamayıp uygulamıyorsa, o inanç muhakkak bit yenikleriyle doludur.

...MUSA KART

Yeni Dinar Bandosu V

ECE AYHAN

ZEKİ DEMİRKUBUZ - *Zurna*

MUSTAFA ALTIOKLAR - *Darbuka*

BARIŞ PİRHASAN - *Gayda*

FERZAN ÖZPETEK - *Küçük Flüt*

AYDIN BOLAK - *Kopuz*

YILAN SÜLEYMAN - *Büyük Davul*

PENELOPE ZEYNEP DOĞAN - *Lir*

YEKTA GÜNGÖR ÖZDEN - *Maestro*

MÜMTAZ SOYSAL - *Fagot*

SERVER TANİLLİ - *Konser Piyanosu*

BÜLENT TANÖR - *Org*

ERDOĞAN TEZİÇ - *Obua*

TÜRKER ALKAN - *Keman*

MEHMET ALİ KILIÇBAY - *Viyolonsel*

HÜSEYİN NAİLİ KUBALI - *Tuba*

BÜLENT NURİ ESEN - *Trombon*

BAHRİ SAVCI - *Trompet*

Akşamsefası

Conan Evren Resmimizi Yapıyor

ORAL ÇALIŞLAR

Kenan Evren, bir gazeteci arkadaşımızın Hürriyet'in ilavesinde yayınlanan fotoğrafına bakıp bir tablo yaptı ya, kıyamet koptu. Efendim "kartpostala bakıp çiziyor" diyen mi istersiniz, "yaratıcı değil, fotoğraftaki renkleri bile aynen kopya etmiş" diyeni mi istersiniz, herkes kıskançlık içinde.

Evren'in kıymetini bilmeyen bir avuç sapık solcu. Koca Cumhurbaşkanımız, ülkemizin en kıdemli siyasetçisi Süleyman Demirel, sergisini boşuna mı açtı? Bunca yılın deneyimiyle Kenan Evren'deki cevheri gördü, görmekle kalmadı halkın da görmesi için bizzat gitti, kameralara açıklamalar yapıp takdirlerini belirtti. Hatta Türk Ordusu'nun bu sergiye olan ilgisini göstermek amacıyla yanına Genel Kurmay Başkanı Orgeneral İsmail Hakkı Karadayı'yı da aldı.

Çetin Altan ağabey'e sordum, "Demirel sence Kenan Evren'in sergisini neden açtı?" Çetin ağabey hâlâ akıllanmamış, devlet büyüklerimizin bir bildiği var demiyor da bakın neler diyor: "Resimden anlamıyor herhalde." Çetin Altan bu, o kadarla kalır mı devam ediyor: "Kenan Evren asmayalım da besleyelim demişti ya. Demirel'i hapse attı ama asmadı. Süleyman bey de herhalde bu nedenle teşekkür etmek için sergiye gitti." Bunca zaman geçti bu Çetin Altan bir türlü akıllanamadı. Daha neler neler söyledi Kenan Paşa için siz duymamış olun, ben de söylemiyeyim.

Kenan Paşa'nın "Banyoda yıkanan kadınlar" tablosu çok meşhur oldu. Çok da para etmiştir.. Çetin Altan yine yerinde duramıyor bakın neler söylüyor: "Adam kendi mesleğinden para kazanamamış. Şimdi hiç anlamadığı bir işten milyarlar kazanıyor. Türkiye bu yüzden adam olmuyor."

Kenan Paşa ile ilgili en duygulandırıcı sahne, Milli Savunma Bakanımız İsmet Abi'nin onu resmi törenle karşılaması idi. Bandolar mızıkalar çalıyor, Kenan Paşa tıpkı eski günlerdeki gibi birliği selamlıyordu. Eski günlere dalıp gitmemek ne mümkün? Hani şu devletimizin büyüklerinin birer ikişer asker nezaretinde tutukevlerine tıkıldığı günlerdi. Kenan Paşa şahlanmıştı. "Geriye çekilir bir yumruk atarım, o zaman görürsünüz" diyerek Demirel'e ve Ecevit'e göz dağı veriyordu.

İsmet Abi (Sezgin) sanırım o günleri hatırladı ve gözleri yaşardı. Kenan Paşa'nın memlekete hizmetlerini düşündü, Bakanlığın önünde askeri birliği hazır edip, bu büyük devlet adamına gereken saygıyı göstermeye karar verdi. Koca Demirel gidip sergiyi açmışken, İsmet Abi'nin de bir şeyler yapması gerekiyordu.

Herkes, Kenan Paşa'nın tablolarına takmış. Ressamlara soruyorum dalga geçiyorlar. "Uyduruk" diyorlar, "ilkokul çocuğu daha güzelini yapar" diyorlar. Bence çekemiyorlar da ondan. Onlar bir ülkenin Cumhurbaşkanından, Genel Kurmay Başkanından, Milli Savunma Bakanından daha mı akıllılar? Öyle diyorlarsa öyledir. Hadlerini bilsinler. Fikret Otyam ağabey de Kenan Paşa'ya atıp tutuyormuş. Onun da bir tablolarının bugün kıymeti yeteri kadar bilinmiyor. Tarih ona gereken değeri verecek. Tarihte bir yıldız gibi parlayacak.

Herkes onun yaptırdığı 1982 Anayasası'nı da beğenmiyor, ama daha iyisini yapabilen oldu mu? En iyisi bu olduğu için 15 senedir kimse yerine yenisini koyamıyor. Bakın görün resimler de öyle olacak, daha iyisini kimse yapamayacak.

Kenan Paşa'nın tablolarında büyük bir hümanizm gözlüyorum. İnsan sevgisi, doğa sevgisi, demokrasiye büyük bir inanç görülüyor. Bazı kötü niyetliler ben böyle deyince 12 Eylül'de gencecik çocukların idama götürülüşlerini anımsatıyorlar. Zaten onun doğa sevgisini fark eden Marmarisliler çevre kampanyalarının başına geçirmediler mi?

Ben geçenlerde önemli bir öneride bulundum kimse ciddiye almadı. Kenan Paşa, Susurluk düğümünü çözsün diye yazdım. Başbakanımız diyor ki, "Askeri istihbarat gelmiyor, MİT doğru dürüst bilgi vermiyor." Tamam işte tam sırası, Kenan Paşa el koysun bakın bilgiler nasıl şakır şakır akar. Yanına da Çatlı'nın telefon arkadaşı Tuğgeneral Veli Küçük'ü önermiştim.

Kenan Paşa ve Veli Paşa işe, Çatlı'nın anıt-mezarından da başlayabilirler. Evren ressam olarak ona güzel bir anıt-mezar çizebilir. Neden olmasın.

Kenan Paşa güzel Türkiye tabloları yapıyor. Güzel Anayasalar yapıyor. Onun kıymetini bilelim. Benim önerim, geleceğe yatırım yapmak isteyenler Paşa'nın tablolarını alsınlar. Bir gün gelecek kıymeti daha çok bilinecek.

Dokunaklı Dokunurluluk

JAKLİN ÇELİK

Dokunmakla, anlamaya, anlatmaya çalışıyoruz. Dokundukça seviyor seviliyoruz. Dokundukça ısınıyor, ısıtıyoruz. Dokundukça yürekleniyor sevgilerimiz, sevgililerimiz daha bir sarraflaşıyor iyiyi kötüden ayırt etmeye. Peki ya dokunmamak dokunulmamak doku ve sinir problemi olan insanlar için olsa gerek. İlk küçük bir çocukken dokunulmanın farklı ve tuhaf bir boyutun öğrendim. 9-10 yaşlarındaydım senin adın neden Jaklin dedi biri. 13-14 yaşında sen yabancısın dedi diğeri. 16-17 yaşında Amerikalı, İngiliz, Fransız olabileceğimin keşfine çıktı bir diğeri. 18-19 yaşında da annemin babamın yabancı olup olmadığını sordular. Bense her yaşımda şimdi olduğu gibi "hiç biri değil ciğer parelerim, hiç biri değil" dedim. Ben Ermeni'yim. Onlar da her dönem, yaa demek öyle, daha önce hiç görmemiştik. Sana dokunabilir miy. dediler. İlk yaşımdan şimdiki yaşıma dek dokundular. Damarlarımdan akan kanın sıcaklığını, giysim farketti dokunduklarında. Diğeri omuzumu sıktı. Öyle ya benim de iskeletim vardı. Sonra anlaşıldım. Ben de diğer insanlardan farklı değildim. Tek farkım Ermeni olmamdı. Bu dokunuşlar bilinmeyeni keşfetmeydi, bilinmeyene meraktı. Ermeni olduğumu dokunarak anlamak isteyenler, dokunarak anlamış gözüktüler. İlk önceleri bana dokunduklarında korkuyor, çekiniyordum. Ama cesaretimle herşeyin üstesinden gelmiş, eğer böyle anlaşılıyorsam bana dokunabileceklerini ben kendim söylemiştim. Dokunulmaktan aşınmamıştım, sadece nasırlaşmıştım. Korkacak, tırsacak, gizleyecek hiçbir şeyimin olmadığından, gönlüm ferah dokunulurluğum sinir uçları olan herkese açıktı.. Peki ya onlar, onlar neden istemiyorlar, dokunulmazlıklarının kaldırılarak dokunulur olmayı. Yok mu insanlara dokunularak hissettirecekleri giysilerinden dışa vuran kan sıcaklıkları? Yok mu etleri, kemikleri? Yok mu göğüs kafeslerinden dışa vuran yürek atışları?Yoksa cesaretleri mi yok? Yoksa... Yoksa kendilerini suçlu mu hissediyorlar, cesaretsizliklerinden. Bütün bunlar değilse, peki ya ne? Yoksa onlar bizim gibi insan değiller mi? Yoksa onlar şeffaflar mı? Evet buldum! Onlar şeffaflar. Korkuları; dokunulmazlıkları kalkarsa eğer 60 milyonun içlerinden geçeceğidir herhalde.

Akşamsefası

Ben Hâlâ Annenizin Öğretmeniyim

CEZMİ ERSÖZ

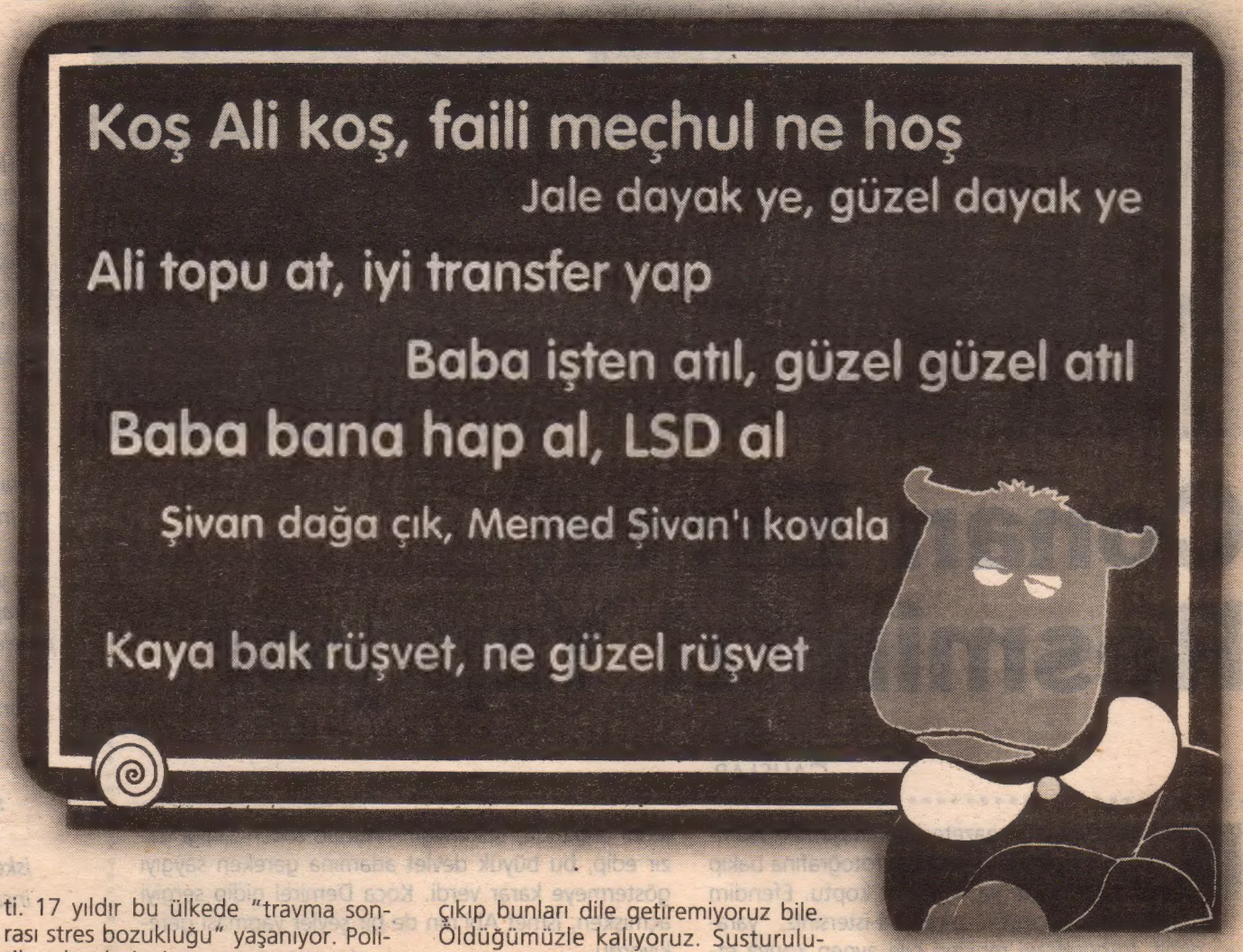

Anadolu'nun bir kasabasında felsefe öğretmenliği yapan, kendini 80 kuşağının genci, 90 kuşağının öğretmeni olarak tanımlayan ve adının açıklanmasını istemeyen bir öğretmenle sorunları üzerine söyleştik.

➤ **Cumhuriyetin kuruluşunda öğretmenler 'münevverler' olarak anılırdı, cumhuriyetin temel aktörleriydiler. O günden bugüne nasıl gelindi? Cumhuriyet öğretmenleri gözden mi çıkardı?**

- Her yeni devletin kuruluşunda aktörlüğü üstlenen üstlendirilen gruplar vardır. Cumhuriyet bu rol için öğretmenlere ihtiyaç duymuştu ve öğretmenler devletin memuru sıfatıyla değil, ulusun aydını sıfatıyla bir 'misyon' yüklenmişti. O dönemin aydınları, yazarları çoğunlukla öğretmen kökenliydi; **Rıfat Ilgaz, Sabahattin Ali, Adnan Cemgil, H.Ali Yücel** vd. Ancak cumhuriyet kurumsallaşıp, kendini sağlamlaştırdıktan sonra yani devlet 'derin'leştikçe aydınlara ihtiyacı kalmadığı gibi 'tehlike' olarak görmeye başladı. Bu aydın trajedisine **Fransa'**da, **Sovyetler'**de, **Çin'**de vs. yine tanık olmuştu dünya. Bugüne gelinmesinin nedeni, devletin çelik çekirdeğinin gün geçtikçe sertleşmesiyle ilgili olup, toplumun tüm kesimleri payına düşeni aldılar. **CHP** bu devletin resmi yüzü, **MHP** ise içyüzüdür. Gözden çıkarmayı bırakın, canımızı çıkarıyorlar. Öğretmen cinayetlerinin aydınlatılmaması hatta bir açıklama yapma tenezzülünde bulunmamaları bile bunun kanıtı.

➤ **Toplumun en yoksul kesimleri haline geldiler. Buna mukabil geçmişte politik tepkiler veren öğretmenler, bugün kendilerinden beklenen tepkileri veremiyorlar. Öğretmenler tutuculaştı mı? Yoksa devletin öğretmenler üzerinde 'böl ve yönet' politikası var mı? Bunun politik sebepleri nelerdir?**

- Geçmişte politik tepkiler veren öğretmenlerin öncü kesimi 12 Eylül'de tarumar edildi. Geriye kalan kesim de politik ve ekonomik alanda baskılanıp sindirildi. Kültürel ve psikolojik bir regresyona (gerileme) girildi. Gerileyen insan tutuculaşır, hatta bu itilmişlikten ötürü kendini 3.sınıf yurttaş olarak gören ezik hanımlara, beylere rastlayabilirsiniz. Memur zihniyetiyle çalışan arkadaşları bu mesleğin ruhuna, eşyanın tabiatına aykırı buluyorum. Öğretmenlik zanaat değil, bir sanattır, yetenektir. Her öğretmen bir düşünür tavrına sahip olabilmelidir.

Böl ve yönet politikasının 70'li yıllarda **MC** iktidarlarında hızlandığını görüyorum ve **12 Eylül'**le devam etti. 17 yıldır bu ülkede "travma sonrası stres bozukluğu" yaşanıyor. Politik sebeplerin başımıza amir olarak dikilmesinin anlamı; öküzleştirme politikasıdır. Öğrenciler mahlukât, bizleri de bakıcı olarak gören mermer kafalıların yönettiği kurum ancak irticayı besleyebilir. Öğretmen yetiştiren okullarda ve bakanlıkta yaşanan kepazelikler midemizi kaldırır.

➤ **Tarsus ve İstanbul'da öldürülen öğretmenlerin farklı siyasal görüşlere sahip olduğu öğrenildi. Bu bir provakasyon mu? Bu provakasyon ise neden yaratıldı, neyi amaçlıyorlardı?**

- Elbette provakasyon. Farklı görüşten öğretmenleri katlederek 70'li yıllarda olduğu gibi **"bir sizden, bir bizden"** havası yaratılmaya çalışılıyor. Ancak istediklerini bulamadılar; bu bayat provakasyonları artık zeka özürlüler bile yutmuyor. Hem bu halk o denli ezildi ki provake olacak mecali bile kalmadı. Hem ayaklarımızı kırdılar hem de ayaklanmamızı istiyorlar. Öğretmenlerin seçilme nedeni ise; bunca prestij kaybına rağmen yine de öğretmenler toplumun 'hassasiyet' duyduğu bir kesim. Bir cezacı öldürmekle ya da mühendis öldürmekle bir öğretmen öldürmenin 'espri'si başka. Adamlar işlerini biliyorlar, bir milyon eğitimcinin olduğu bir ülkede yine birşeyleri kaşıyabiliriz diye düşünebilirler (Gazi olayları örneğinde olduğu gibi) hem de malum kesimlere arasıra gözdağı vermek lazım. **78 Maraş** olayları da iki öğretmenin cenazesinde başlatılmıştı. **Tarsus'**un seçilmesi de rastlantı değil, **Tarsus** eskiden beri provakasyonlar arenasıdır. **Çukurova, İstanbul'**dan sonra Türkiye'nin ikinci megapolüdür, etnik ve siyasi harmana bir kıvılcım çakmak istediler. Biz ise çıkıp bunları dile getiremiyoruz bile. Öldüğümüzle kalıyoruz. Susturuluyoruz. Güçleri bize yetiyor ancak.

➤ **Öğretmenleri nasıl bir gelecek bekliyor?**

- Herkesi nasıl bir gelecek bekliyorsa bizleri de o bekliyor. Öncelikle güneydoğu'da süren içsavaşın durması gerekiyor. Bu savaş durmayınca uyuşturucu ve silah kartellerine rantiye akışı devam edecek, her geçen gün daha çok yoksullaşacağız, toplumsal erozyon hızlanacak, geleceğimizi çalan hırsızlardan ödümüz koptuğu için onları alkışlamaya devam edeceğiz. Bolivya'ya benziyoruz her geçen gün. Çözümü sistem içinde göremiyorum, çünkü ekonominin kara parayla ayakta durduğu bir ülkede çeteler çözülemez. Yaşam; fizikteki birleşik kaplar teorisinde olduğu gibi birbiriyle ilişkili kaplar halinde organize durumda. Tek tek parçaları düzeltemiyoruz, o yüzden değiştirmenin bir yolu kalıyor; Devrim!

➤ **90 kuşağını nasıl değerlendiriyorsun?**

- 90 kuşağının öğretmeni olarak onları yakından tanıma fırsatım olabildi. Onları harcanmış bir kuşak olarak görüyorum, gerçi harcanmamış bir kuşak yok ya bu ülkede. 90 kuşağı herşeyi fast-food yaşayan bir kuşak... Tüm ilişkiler, değerler, eylemler, anılar fast-food. Konserve kültürünün üyeleri, hormonlarla beslenen doğallıkla tanışamamış hormonlu gençlik. Derin bir değersizlik duygusuna garkolmuş durumdalar, ancak bunu şımarıklık ve taşkınlıkla inkar etmeye çalışsalar da biraz dokununca itiraf ediyorlar. Bu dünyayı "anlayamama"nın ve "anlaşılamama"nın ıstırabını çekiyorlar. Üzerinde her türlü 'deney'in yapılabildiği birer 'denek' haline getirilmişler. Ya dine ya uyuşturucuya ya da başka bir şeye tutunma ihtiyacı bu 'boşluk duygusu'ndan kaynaklanıyor. Bizim üzerimizde çeşitli politik oyunlar, provakatif deneyler yapılmıştı, bu kuşağın üzerinde de narkotik 'deneyler' yapılmakta.

➤ **Kürt sorunundaki gelişmeler öğretmenleri böldü mü? Bu sorun sendikalarda sağlıklı tartışılabiliyor mu?**

- Memur sendikalarında Kürt sorunundan sözedildiğini gören çoğu memur ürküp, üye olmuyor. Hatta "Anadilde eğitim hakkı"nın tartışıldığı sohbetlere tanık olup, üyelikten istifa eden öğretmenler biliyorum. Ya da sendika yönetiminde Kürt varsa rahatsız olanlar var, onları bir başka gezegenin yaratıkları sanıyor olabilirler. Dünyaya ilkokul andıyla bakan, kimlik ve kişiliğini, sınıfsal zeminini bulamayan-bilemeyen kimselerin ulusal-siyasal davaları anlamalarını beklemiyorum.

➤ **Sen hala annemizin öğretmeni misin?**

- Evet, ben hâlâ annenizin öğretmeni olarak kalmakta ısrar ve inat ediyorum. Bu inadım yüzünden 'dinozor' ve 'istenmeyen adam' ilan edildiğim de oldu amirlerim ve meslektaşlarım tarafından. Henüz stajyer öğretmenken bile soruşturmalar, cezalar, sürgünler yaşadım, bir yılda bir klasör doldurmuştu cezalarım. Sonrası da hep böyle savrulmalarla devam etti. Herşeye rağmen okulu, öğrencileri, gençleri ve bu mesleği seviyorum. İnsanları sevmiyorsanız, bu meslek çekilmez. Yine de en az kirlenmiş, en onurlu mesleklerden birisi bu.

Akşamsefası

Heder

kalp: uzaya fışkıran kan gibi
geçer bir gece geçer bir gece
bilekten banliyö jiletleri;
adam, pardesüsünün önünü kapatır
şapkasını indirir burnuna kadar
yağmura gider bir gece gider
ölüm parmak hesabıyla kaç eder
şüphesiz, öldüğümde kaç mezarım
olacak eder
şüphesiz, öldüğümde kaç kartal
düşecek eder
kalp: uzaya fışkıran kan gibi
geçer bir gece geçer
bileklerimden fışkıran kan
ben ölünce
yüzüme gerisin geriye iner bir gece
iner

oğlum beni kaç kere gömer
sevgilim beni kaç kere gömer
annem kaç, kardeşim kaç
kalbim: uzaya fışkıran kan gibi
ben ölür ölmez, ölür ölmez ben
akar bir gece gider bir gece gider
karışır ölülerin kanlarına
ölüm beni
ölümle kankardeş eder!

Akşamsefası

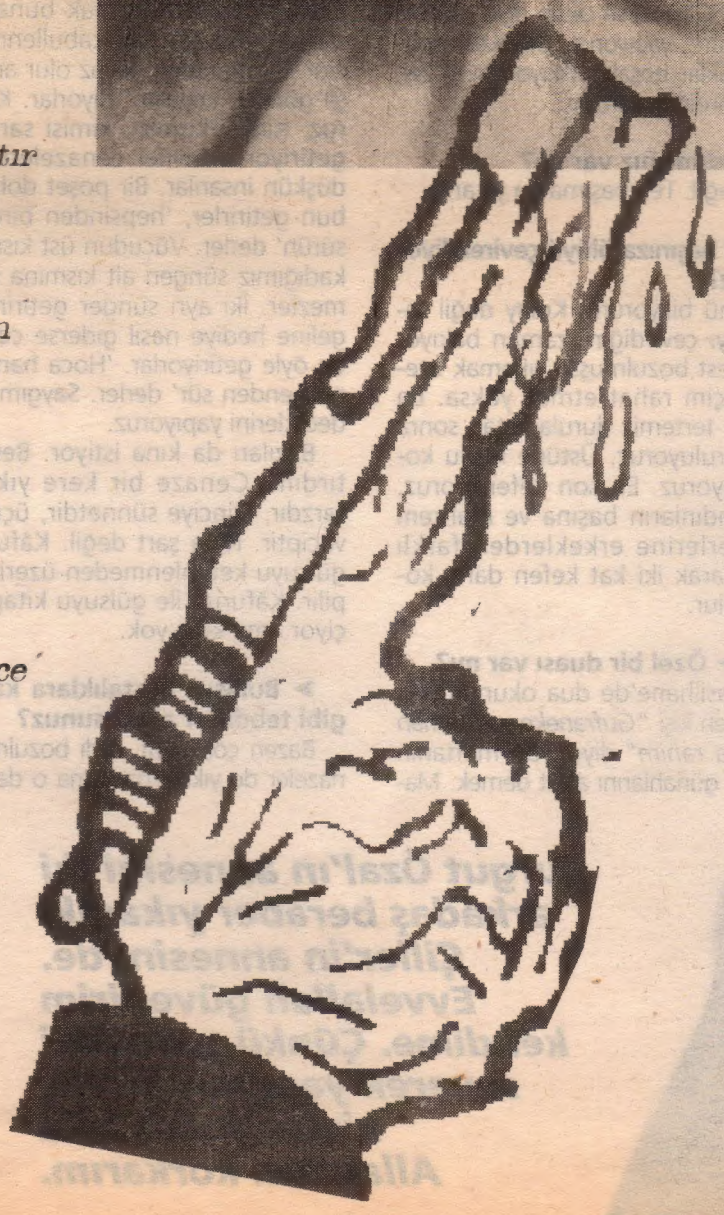

Şey'ler

Elimde hiç kullanılmamış bir x var. Hangi denkleme soksam onu, cetveller gaza gelir, üçgenler zevkten dörtköşe olur.

Elimde hiç kullanılmamış bir kelime var. Hangi cümleye soksam onu, manaların kukusu kalkar, sokaklar şarampole yuvarlanır.

Elimde hiç kullanılmamış bir intikam hissi var. Hangi aşka soksam onu, sevgililerin ömrü kısalır, şiirlerin ütüsü bozulur.

Heyhat Hayat! Hayat mı?! Hayat, bizim gibiler için yalnızca aksesuar! Ego'larını birer lego parçası gibi tutkunun tutkalında bırakanlar!. Elimde hiç kullanılmamış taze bir ruh var. Hangi vücuda soksam onu, özgürlük baki kalır, sonsuzluk yeryüzüne düşer!

Bütün Yıkadıklarıma Hakkımı Helal Ediyorum

HATİCE
MERYEM

Yurdagül Kan. Gassal. Gassal'ın Türk Dil Kurumu Sözlüğündeki karşılığı, ölü yıkayıcısı. Yurdagül hanımla Zincirlikuyu Mezarlığı'nın şık bahçesinde mesleği hakkında konuştuk.

➤ Bu işe ne zaman başladınız?

29 yaşında başladım. Annem de yıkıyordu ama ben onu görmüyordum. Sadece yıkadığını biliyordum. Aslında bu işe ilk önce babam başladı. Babamdan hiç ürkmemiştim. Sonra da annem başladığında yaptığı yemeği bir süre yiyemedim. 1982 yılının onikinci ayında annemin şefi 'istersen kızları da alalım buraya' deyince ben de başladım.Yani sonunda Cenab-ı Allah bize de nasip etti. Şimdi ben çocuklarıma yemek yapıyorum. Bu işi hem ihtiyaç dolayısıyla hem de dini bir vazife olarak seçtim. 15 senedir de canı gönülden severek yapıyorum.

➤ İlk yıkadığınızda neler hissettiniz, korktunuz mu?

Korkmadım da, yapabilir miyim, yapamaz mıyım diye endişelendim. Hem sen korkacaksın, ben korkacağım kim yapacak? İlk göreve bir arkadaşla beraber gittik. Bir şey anlamadım. Bir, iki, üç deyince öğrendik tabii. İşe başladıktan bir hafta sonra, en acemi zamanlarımda bir evde onbeş gün kalmış, kimsesiz bir ölü için beni Şişli camiinde görevlendirdiler. Derisi kalmadı üzerinde, çürümüş tabii. Çok ikiye bölünmüş insan yıkadım.

➤ İnsanlar bunlara televizyon ekranlarında bile dayanamıyorlar, yani siz, nasıl ...

Geçen sene Çağlayan'da bir göreve gittim. Karı koca trafik kazası geçirmişler. Kadın parçalanmış. İnanır mısınız dışarıya bir tek damla kan sızdırmadan o kefeni sardım. Kopmuş parçaları kefenin içine, yanına koyuyoruz. Hatırnaz bir komşum vardı. Tren ezmiş. Tabii ben yıkamak istedim. Gittiğimde baktım kafa yok, sol taraf yok, göğüs kafesi açık, bütün organları , kalbi açıkta. Ben onları tek tek yerine koydum. Yıkadım. Kanı durdurmak için pamuk tıkadım. Bazen cenazenin başına gittiğinde 'nereden başlayayım' diyorsun. Hiç kimse de yaklaşamıyor. Ama ben yapmak zorundayım. Onu ben tek başıma görev edinmişim.

➤ Bir ölüyü nasıl yıkıyorsunuz?

Resmi işlemler yapıldıktan sonra biz görevleniyoruz. Camideyse camide, hastahanedeyse hastahanede. İlk önce teneşir denen temiz mermer taşın üzerine yatırırız. Kıyafetlerini çıkarırız. Göğüsten aşağısı dizlere kadar peştamâlle örtülü vaziyette yıkarız. Görmemek lazım çünkü. Ama zaman zaman görmek zorunda kalıyoruz. İlk önce üç dört kez saçını yıkıyorum. Cenazenin durumuna göre titizlenirim. Tertemiz duruluyorum. Beyaz sabun kullanıyoruz. Her cenazeyi ayrı bir süngerle köpük köpük yıkıyoruz. Üç kere elimi kaburgalarının üzerine bastırırım. Gazı varsa çıksın diye. Ondan sonra taharet yapıyoruz. Öldükten sonra bağırsaklar boşalır. Yıkıyorum güzel, arkayı çevirdiğim zaman...

➤ Yardımcınız var mı?

Şart değil. Tek başıma da yıkarım.

➤ Tek başınıza ölüyü çevirebiliyor musunuz?

Usulünü biliyorum. Kolay değil tabii. Arkayı çevirdiğim zaman bakıyorum abdest bozulmuşsa yıkamak isterim. İçim rahat etmez yoksa. En son tertemiz duruladıktan sonra kuruluyoruz. Üstüne havlu koyuyoruz. En son kefenliyoruz. Kadınların başına ve mahrem yerlerine erkeklerden farklı olarak iki kat kefen daha konulur.

➤ Özel bir duası var mı?

Gasilhane'de dua okunmuyor. İsteyen kişi *"Gufraneke ya rahman ya rahim"* diyor. Bu meftanın günahlarını affet demek. Mahalle aralarında Kuran açıyorlar. Yanlış. Çünkü gasilhane temizlik yeridir. Dışarıda okunması lazım.

➤ On beş senede yaklaşık kaç ölü yıkamışsınızdır?

Bilemiyorum. Günde bir iki tane yıkıyorum ama zaman oldu günde yedi sekiz cenaze yıkamış oldum.

➤ Yıkadığınız ünlü kimseler var mı?

Turgut Özal'ın annesini iki arkadaş beraber yıkadık. Çiller'in annesini de. Evvelallah güvenirim kendime. Çünkü görevimi severek yapıyorum. Hiç kimse yoksa bile Allah'tan korkarım.

➤ Cenaze sahiplerinin özel istekleri oluyor mu?

Oluyor tabii. Yedi sekiz kat kefen sarmak istiyorlar. Sarıyoruz. Aslında biz topraktan yaratılmışız, insan zaten bir an önce toprağa karışmak istiyor. Fazla sarıp sarmalamak buna engel oluyor. Olduğu gibi kabullenmek lazım. Bir de kefen beyaz olur ama 'yeşil gömlek koyalım' diyorlar. Koyuyoruz. Kimisi kırmızı, kimisi sarı saten getiriyor. Aleviler cenazelerine çok düşkün insanlar. Bir poşet dolusu sabun getirirler, 'hepsinden birer kere sürün' derler. Vücudun üst kısmını yıkadığımız süngeri alt kısmına sürdürmezler. İki ayrı sünger getirirler. Bir geline hediye nasıl giderse cenazeye de öyle getiriyorlar. 'Hoca hanım bunu benden sür' derler. Saygım vardır, dediklerini yapıyoruz.

Bazıları da kına istiyor. Ben araştırdım. Cenaze bir kere yıkanırsa farzdır, ikinciye sünnetdir, üçüncüye vaciptir. Kına şart değil. Kâfurun ile gülsuyu kefenlenmeden üzerine serpilir. Kâfurun ile gülsuyu kitapta geçiyor ama kına yok.

➤ Bulaşıcı hastalıklara karşı ne gibi tebdirler alıyorsunuz?

Bazen çok zayıf, cildi bozulmuş cenazeler de yıkıyoruz. Ama o da bir insandır, kim yıkayacak? Allah bizi korusun. Eldivenle yıkadığımızı bile ters görenler var. "Benim annem kalpten ölmüş, niye eldivenle yıkıyorsun?" diyenler oluyor. Ama biz her türlü cenaze yıkıyoruz. Eldiven taktığımızda daha rahat yıkıyorum. Tedirgin olmuyorum. Bizim aşı olmamız lazım aslında. Teneffüs ediyoruz çünkü. Çoluk çocuğumuz var evde. Siz gençler bunları ele alıyorsunuz. Sağolun. Ben memnun oldum. Bizim de sesimizi duysunlar. Bir de dinimizin temeli temizliktir. Son görevimiz yıkandığımız yer olan gasilhane'lerin son derece temiz olması gerekirken bazı gasilhane'ler pislik içerisinde. Halk bunu bilmiyor. Hastahanede vefat eden birisi hastahanede de yıkanabilir. Ancak cenaze sahibi 'illa camide yıkanacak' diyor. Öyle bir kaide yok. Camiler bizim dışımızda kalıyor. Bazı camilerimize iyi bakılmıyor. Su yetersiz oluyor mesela, ben de istiyorum bol suyla güzel yıkayayım.

➤ Günlük hayatınızda çevrenizdekiler işinizle ilgili sorular soruyorlar mı?

Çok soruyorlar. Nasıl yapıyorsun? Nasıl dayanıyorsun? diyorlar. Ben işimi dini bir vazife olarak kabul ediyor ve çok seviyorum. Bu işi yapan bütün imamlara karşı saygım vardır. Benim her tür görüşe de saygım vardır.

➤ Çok genç görünüyorsunuz...

Görevimin bir karşılığı olabilir.Çok üzüldüğüm zamanlar oluyor. Mesela genç bir kız yıkıyorsam o anda sanki kendi kızımı yıkıyorum sanıyorum. Birisi 'anneciğim' diye feryat ettiğinde annemi yıkıyorum sanki. Bazıları cenaze sırasında sanki biz öldürmüşüz gibi tavır alırlar. Tabii olgun davranmamız gerek. Çünkü acıyı iyi tanıyoruz.

➤ Sizce ölüm nedir?

Gelin girmedik ev olur da ölüm girmedik ev olmaz denilir. Toprak kutsaldır. Bütün insanlar ölünce toprakta kalıyorlar. Dünyada tatlı dil, güleryüz, birbirine sevgi ve saygı olsun yeter. Ben bütün yıkadıklarıma hakkımı helâl ediyorum.

Turgut Özal'ın annesini iki arkadaş beraber yıkadık. Çiller'in annesini de. Evvelallah güvenirim kendime. Çünkü görevimi severek yapıyorum. Hiç kimse yoksa bile Allah'tan korkarım.

Aşkta da, siyasette de içten ve dürüst olabilirsiniz, ama içtenlik, bu aşkın ve siyasetin şiirini yazmanıza yetmez; yetmediğinin nice örnekleriyle doludur yakın ve şanlı tarihimiz.

Aşk, Şiir, Cinayet

MURATHAN MUNGAN

Fotoğraf: Matthias Zeininger

Bir şiir kitabı okuyorum.

Uzun yıllar şiirle uğraşanların ara sıra yakaladıkları güzel dizeler, parlak buluşlar, ışıklı söyleyişler var; bunlar da az şey değildir; dahası, okuru oyalayabilir. Uzun soluklu antremanların sonuçlarıdır bunlar. O kadar yıl kim yazsa, arada bir böyle iyi balıklar yakalar, der geçersiniz. Asıl önemli olan, böyle tek tek parçalar değil, bunların içinde yer aldığı şiirin bütünüdür. Şiirin bir gövde olarak kımıldayabilmesidir. Sanatta rastlantının payı hayattakine benzer. Dolayısıyla, rastlantının dağıttığı nimotlar, su başlarında sebatla bekleyen herkesin, bir gün eline geçebilir. Bu konuya şöyle bir değinmek istemekle birlikte, söz konusu kitapta asıl takıldığım bu değil.

Kitapta hayli belirgin bir biçimde şairin sırılsıklam âşık olduğu bir dönem var. Ve belli ki, kendini tutamayıp, o dönem sürekli şiir yazmış şair. Fakat tuhaftır, daha serinkanlı, kendi içinde belli bir uzak açı taşıyarak yazılmış diğer şiirleri daha derli-toplu, daha düzgünken, âşık olduğu dönem yazdığı şiirler, bütün o coşum coşum haline rağmen, son derece yalınkat, sığ ve ruhsuz... Elbette, şairin "bir âşık olarak" samimiyetine inanıyorsunuz, sahiden çok sevmiş olduğuna da; ama yazdıkları size değmiyor; sizin içinizde hiçbir teli titretmiyor, duyguları size geçmiyor; söyledikleri karşısında elinizden bir şey gelmiyor; eliniz kolunuz bağlı, öylece duruyorsunuz. Durumuna üzülüyorsunuz elbet, ama ne yazık ki, bunu uyandıran şiirleri değil, içinde bulunduğu ruh hali... Size içini açan birinin yakınmalarını çaresizlik içinde dinler gibisiniz. Çünkü şair, yalnızca samimi hisleriyle ve ham acılarıyla yazmış bu şiirleri. Aşkın gözbağı gözlerindeyken yazılmış şiirler bunlar. Kendi aşkı kendi gözlerini kandırmış. Ne yazık ki, kendi yazısını da.. Yaşadığı günlerin büyüsü gözlerini bağladığından, yazdıklarını görememiş; kendi içinde bulunduğu ruh hali, yazdığı her sözü, her cümleyi, kendi gözünde çok değerli, çok anlamlı, çok derin kılmış ama, bütün o sözler, bir okur olarak sizde hiçbir duygu uyandırmıyor; dahası kitabın daha sakin yazılmış diğer şiirleri daha iyiyken, bu aşk şiirlerinin hayli kötü olduğunu düşündürüyor. Bütün bunların sonucunda aşk, şaire yaramamış, deyip geçebilirsiniz. Ama bana kalırsa, şaire yaramayan aşk değil bence, şairin, aşkıyla yazısı arasında kurduğu ilişki... Daha doğrusu kuramadığı ilişki... Aşkını şiirine taşırkan, edebiyat ve sanat adına unuttukları... İşte bu, sanatın bağışlamadıklarıdır... Aşkta da, siyasette de içten ve dürüst olabilirsiniz, ama içtenlik, bu aşkın ve siyasetin şiirini yazmanıza yetmez; yetmediğinin nice örnekleriyle doludur yakın ve şanlı tarihimiz.

Şiir, samimi hislerle, en içten duygularla yük boşaltır gibi kalbini boşaltmakla olmuyor.

Körkütük âşık olduğunda yazdığı her sözün, kendi kendini büyüleyerek yazdığı her dizenin büyük bir aşk şiiri olduğunu düşünenler bu söylediklerim üzerinde yeniden bir düşünsünler, isterim.

Türk şiirinde belki de yazdıklarında en fazla alkol geçen bir şaire, sağlığında, içkiliyken hiç şiir yazıp yazmadığını sormuştum. Zaman zaman, bazı geceler kimi peçetelere karaladığı bazı şiir parçacıkları olduğundan, ama ertesi günü bunları kendinin de pek bir şeye benzetemediğinden söz ederek yanıtlamıştı beni. Bizim bayıldığımız bütün o şiirler, meğer ayık kafayla yazılmış.

İçinde yaşanılan pratik başkadır, o pratiği sanatta yeniden yaratmak başka. Yaşanılan ile yazılan arasında tutarlılık izini sürenlere, Rimbaud'un denizi hiç görmeden yazdığı *Sarhoş Gemi* şiiri anımsatılır. Deniz görmeden bu kadar büyük bir deniz şiiri yazabilmeyi dehayla açıklama kolaylığına sığınabiliriz elbet. En azından bu yazıda. Bu konuda ikinci bir tipik örneği, "Cinayet romanı yazmak için, ille de katil mi olmak gerekir?" sorusunda buluruz. Hiç cinayet işlemeden, cinayet romanları da yazılabilir ama, ben iyi polisiyecilerin ruhlarında gizlenen kanlı bir katil gölgesi olduğunu düşünmüşümdür hep. İnsana durduk yerde cinayet romanları yazdıran şeyin, yalnızca "sanat yapmak" olduğuna kimse inandıramaz beni. Kusursuz cinayetler ile sanat arasında hiç mi ilişki yoktur? Eylemlerimiz, edimlerimiz kadar, hayallerimizde de kişiliğimizin izlerine rastlanır. Hatta dahası eylemlerimizi kendimiz yaparız, ama hayallerimizi gölgemiz kurar.

Kendi payıma, kötü aşklar yaşayıp, iyi aşk şiirleri yazılabileceğini de sanmıyorum. Ama belki de mümkündür bu; Ben bilmiyorumdur. Bir türlü doğru-dürüst aşk yaşayamayıp bunu şiirle, şiirde yaşamaya çalışıyordur kimi şairler...

Ama asıl can alıcı sorun, aşktan nasıl şiir yaptığımızdır.

Yalnızca hayattan sanat yapılmaz, sanattan da hayat yapılır.

Yazımda, istemediğim halde hafif bir "otorite" havası varsa, hoşgörünüze sığınıyor, bunca yıl, bunca aşk yazmış biri olarak sözlerimin yadırganmayacağını ummak istiyorum.

Çok aşk şiiri yazdım, şimdi sıra cinayette...

İlk kurbanımı seçtim bile.

Akşamsefası

Nereye Kaçıyorsun?

CÜNEYT ÖZDEMİR

dostum'a...

Dostum, sen hayata kaçıyorsun.

Kendi erdemlerini hayatın içinde bize inat sıradanlaştırıyorsun. Bizlere berrak bir ay ışığından korunmak için sığınacak bir saçak altı arattırıyorsun. Gündelik hayatı bir mülteci statüsünde yaşayan sürpriz anlarını teoride alt üst ediyorsun. Biz çizginin ne bu tarafına geçiyor ne de öbür tarafında yer alabiliyoruz. Oysa biraz dikkat et dostum zira çoğu zaman bazıları gibi sen de çizginin üzerine basıyorsun.

Kara pelerinli bir vicdan gibi aramızda dolanıyorsun. Hayatın erdemleri olabileceğini yüzümüze vuruyorsun. Kırık bir aynayı elinde tutuyor, **"hayata bakın!"** diyorsun. Bizi içinde olduğumuz, görmek istediğimiz perişan halimizle yüzleştiriyorsun. Ya biz büyük bir yanılgı içinde çılgın gibi bir nehirde yumurtlayacağı yuvasını arayan sazanlar misali ters yöne kulaç sallıyoruz ya da sen değil, sen olmayacak anlara anlamlar yüklüyor buna da "işte hayat" diyorsun. Belki bu yüzden, elektrik faturalarını ödemek için saatlerce sırada bekliyor ve bu dakikaları içinde yaşadığın topluma derin tahlillerle sunma başarısını gösteriyorsun. Oysa sen de biliyorsun, bizim bir zorunluluk gibi yaşadığımız hayata sen, çoğu zaman, sığınıyorsun. Üstelik kırık kalpler üzerine ant içilmiş, gizli kalması gereken bir iç hesaplaşmayı sen, göstere göstere yapıyorsun.

Dedim ya dostum, bizim gizli bir örgüt üyesi tedirginliği ile kaçmaya çalıştığımız hayatın sen içine kaçıyorsun.

Oysa buna hakkın yok biliyor musun? Çoğumuz zaten yeterince ağır gelen vicdanlarla dolanıyoruz, adına **"hayat"** denilen karanlık, sıkıcı ve anlamsız yüklerle dolu sokak aralarında... Ve çoğumuzu uyku tutmuyor, karanlık gecelerin bol yıldızlı yalnızlık koridorlarında... Biz floresan ışıkları ile aydınlatmaya çalışıyoruz renksiz günlük yazılarımızı. Her ışık renkleri göstermeye yetmiyor. Ve hayat **"deneyim"** denilen kötü anılar eşliğinde bir mezbeleyi andıran kalbimizin ve unutmak istediğimiz aklımızın en hain yerlerinde puslu havalarda pusu atıyor. Geceler nasıl aydınlanır, sen bulmuşa benziyorsun. Oysa senin dalga geçtiğin hayat, bizimle dalga geçiyor, bilmiyorsun... Ne gidenler geri dönüyor, ne dönenler geldiklerinde her şeyi eskisi gibi bulabiliyor. Kırık kalplerle yaşamaya alıştık da, alışmaya hala alışamadık. Belki bu yüzden sık sık tökezliyoruz, bu yüzden kendimizi profesyonel yalanlarla kandırmaya çalışıyoruz. Hayatın gençlik ötesi post-modern döneminde derin sessizliklerde kayboluyoruz.

Sen ise hayata kaçışınla dost düşman çatlatıyorsun. Bir hayat kaçkını olarak kulaklarımızın içinde kahkahalarını patlatıyorsun. Profesyonelce, köşedeki bakkalın duvarında, 6'lı ganyan bayiinde ya da bir deplasman otobüsünde alışmaya çalıştığımız hayatın derinliklerinde kayboluyorsun. Sahi bunu nasıl başarıyorsun dostum, hayata nasıl böylesine uyumla tutunuyorsun?..

Sana saygı duyuyoruz ve saygıyla hayatın varoşlarında kayboluyoruz. İlk kez bir aşk filminde rol alan, porno filmlerin iyi kalpli artistleri misali **"ekmek parası, abi"** tesellisi ile ilan-ı aşk edeyim derken duyarsızca, ister istemez bu hayatın ırzına geçiyoruz. Biz ne yaptığımızı bile bilmezken sen hayatta her şeye hâkim gözüküyorsun. Bizim bugün içinde kıvrandığımız ruh fırtınalarından kurtuluş yolu aradığımız aşağı mahallenin çıkmaz sokaklarından, sen beyaz gelinliklerle yıllar önce uğurlanmışa benziyorsun... Biz hayatın labirentlerinde farelerle doğru yolu ararken sen her şeye yukardan bakabiliyorsun. Bizim katlanmak için kokladığımız hayata, sen kolayca kaçıyorsun... Hatalarımızı fütursuzca yüzümüze vuruyorsun. Bilmiyorsun ki bu halinle bazen haksızlık ediyorsun dostum, farkında olmadan biz hayat mahkûmlarını kırıyorsun..

Kolay mı zannediyorsun yalnız başınayken eski günleri anmak? Ya da eski günler birbiri ardına yanı başında turlarken kendini hâlâ yalnız saymak. Yeterince ağır değil mi sandın, evdeyken gurbete düşmeyi. Alıp başını gidememeyi... Diline doladıklarını bir köşede bekletmeyi... Illa bir kanıt mı gerekiyor düşündüklerimize ne kadar ciddi olduğumuzu göstermek için? Gerimizde en yakın bildiklerimizi bırakarak geçiyoruz işte her kilometreyi. Yetmiyor mu sana bu, midemizde bitmek bilmeyen ağrıların nedenini anlatmaya? Dostum, hayat çoğu zaman bir fil gibi nazikçe çöküveriyor insanın üzerine. O anlarda teori yetmiyor her zaman pratik dertleri ertelemeye. Eminim sen, dostum, bunları bizden çok daha iyi biliyorsun. Belki bunun için bizim yapamadıklarımızı yapıyor, hayatın içine kaçıyorsun.

Biz kimi zaman bir parça hayatın dışından da bakabiliyoruz galiba sana. Görülmez uzaklıkları aşabiliyoruz saniyenin binde birindeki zaman aralıklarında. Hatta bir yerlere de yerleştirebiliyoruz seni beynimizin karanlık kıvrımlarında. Ama yine de dikkat et, aşırı hız ölüm getirir dostum, hayat yolcularını da hatalı sollamamalı... Biz 1.vitesi aşamayan tosbağaları hayatın hızlı otobanlarında bu kadar kolay geride bırakmamalı. Hem bu otobandan çıkanı, sürüden ayrılanı ya çete vuruyor, ya mahkemeler yargılıyor, ya da kurt kapıyor...

Şimdi sürüde mi kalmalı, hayatın derinliklerine mi kaçmalı yoksa vitesi yokuş yukarı çıkarken boşa mı almalı? Bir uçurum kenarında ilerleyen tosbağaları çok da sıkıştırmamalı. Zira hayatın gazına basmak kolay da, serde yaşamak da var. İlk gençlikten kalma yaz akşamlarını seslendirmiş aşk şarkıları, açılamayan telefonlardan sonra dökülmüş gözyaşları, sonra unutulamayan ihanetler var. Hatta senin şoför koltuğunda oturup, hayatın içine keyifle direksiyon salladığın umut otobüsü var, dostum. Yanımızdan son hızla geçip giderken otostop çekme umudumuzu elimizden alma. Bizi Kızılay'ın bozkırlarında, Diyarbakır'ın ofis boyu tedirginliklerinde, İstiklal Caddesi'nin tenhalığında, yapayalnız bir başımıza kalmaya kışkırtma.

Hem zaten yalnızlık açık kalmış bir kapı aralığından ince narin druygularımızı göz altında tutuyor. Ve sen... Bizim dışarıya adım atamadığımız o kapıların sen hep eşiğinde duruyorsun. Ne içeri giriyor, ne de dışarı çıkıyorsun. Ansızın hayatın içinde kayboluyorsun. Kolay değil dostum, hayat oyunun içinde kalmak. İçinde fırtınalar koparken dışarıya karşı hiçbir şey olmuyormuş gibi davranmak. Suskunluklar anlaşılmaz kılıyor keskin kişiliklerimizi ve en çok sevenlerin gazabı korkutuyor gerçek aşkın anlamını bilenleri...

Sen bizim kaçtığımız hayatları yaşıyorsun. Biz başaramıyoruz, sen başarıyorsun. Lütfen söyler misin dostum, biz neden hep kıyıda kalıyoruz? Sen nasıl her seferinde içinde yer alıyorsun?

Sen dostum... Sen hayata nasıl kaçıyorsun?

conan@ibm.net

Orhan Alkaya'nın Sözleri

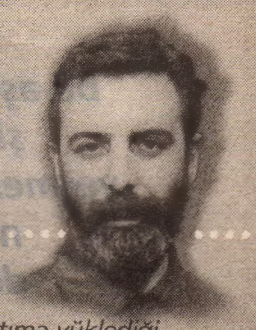

ORHAN ALKAYA

➤ *Adımın hayatıma yüklediği ağırlıktan sıkılmaya başladığımda, vazgeçilmesi güç bir adım olmuştu.*

➤ *Sıkıcı ölçülerde mükemmel biri olmadığımı anladığımdan beri ve bunu her hatırlayışımda, canım sıkılıyor.*

➤ *Sevgilime âşık olduğum için yeni bir aşktan kaçtığım uzun yıllar boyu, anlamaya çalıştığım şu oldu: Aşktan mı kaçıyorum, âşık mıyım?*

➤ *Arkadaşım, sevgilisi onu terk ettikten kısa zaman sonra kendini öldürdü. Sevgilisiyle hâlâ görüşüyorum. Hoş bir kız.*

➤ *Orta yaş sıkıntıları yaşamaya başladığımda anladım: Babamı, hep orta yaşlı biri zannetmiştim.*

➤ *Annem, artık iyi giyindiğim için mutlu olduğunu söyledi. Galiba seçeneklerimde bir daralma var.*

➤ *Kendisiyle uzlaşmamayı, sisteme direnmenin bir yolu sayan arkadaşım, benzerlerini ararken, arayışla huzursuzluğu karıştırıyor. Artık görüşmüyoruz.*

➤ *Her şeyi bilen bir arkadaşım var. Sabaha doğru balığa çıktığında üşümemenin yolunu yordamını da biliyor. Nasılsa, her kayıkta üşüyen bir insan bulunur.*

➤ *Kötülüğün kol gezdiği bir coğrafyada yetiştim. Kendi kötülüklerimle yüzleşmek için ne büyük şans!*

➤ *Zekâ ağır bir yüktür. İleri ya da geri...*

İsim, Şehir, Hayvan, Bitki...

GANİ MÜJDE

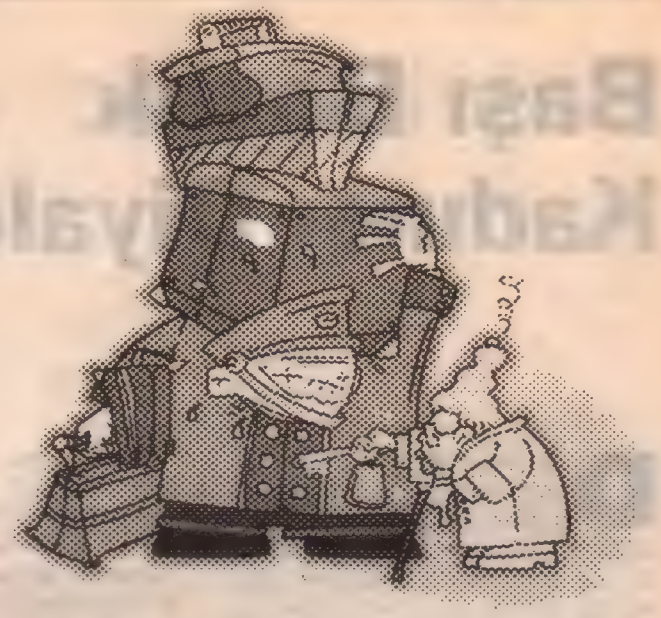

İsim : Nâzım Hikmet	Şehir: Newyork	Hayvan: Nil Timsahı	Bitki: Nilüfer	Eşya: Nargile	Artist: Nubar Terziyan	Not: Ne?
Dört nala gelir de uzak Asyadan, Akdenize bir kısrak başı gibi uzanır bu ulu çınar... Çapkındır, âşıktır, insandır... En güzel mavileri arkasında bırakarak gider, Sibirya steplerinde yaşar - yaşayabilmek için- Özler oğlunu, özler ülkesini Sonra yazar. Anlarız özlem denen ülkede yaşadığını Türkiye'den sonra? Oturur Varna'da, ülkesine, Mehmedine seslenir... Sonra bir vapur geçer Varna önünden, Boğaza doğru. Nâzım usulcacık okşar vapuru, yanar elleri...	Gökyüzünü ararım göremem. Camlardan yansır mavi, güneyden doğar güneş. Central parkta yeşile döner deniz. Woody Allen genç bir kızı öper Broadway'de senaryo gereği... Mazhar abiye şarkı kaynağı siren sesleri gelir uzaktan. Bir katil silahını Hudson nehrine atar. Soho'daki çörekçinin önünde kahvemi yudumlarım su vanalarına dayanıp. Ve hiçbir şehre benzemediğini düşünürüm yeni yüzyılın başkentinin. Göğe uzanmış gökdelenleriyle aşkolsun dedirtir adama Newyork. Belki de bu yüzden en güzel aşklar orada yaşanır.	Böyle bir hayvan yok sözlüklerde... ama olması gerek. Çünkü ne zaman N harfine gelinse bir hayvan kavgasıdır başlar isim şehir oynarken. Timsah; Nil timsahı olur, Kaplan; Nepal Kaplanı... Nisanbalığı bile yazan olur zorda kalınca. Ama nafiledir, N harfinden hayvan yoktur Türkçe'de... N harfinden hayvan bulmakta zorlanırız. Ne zaman N harfi gelse önümüze, sallarız...	Kökü suda, başı havada bir bitki Nilüfer. Durgun suların narin çiçeği... Kokusu var mıdır bilmem, hiç koklamadım!.. Ama dokusu muhteşemdir Nilüferin. İçinde safran rengi mücevherler taşıyan porselen tabaklar gibi durur suyun üzerinde. Veya çiçek iliştirilmiş bulut olur suda gezinirken. Suya bakmak güzeldir, Nilüferlerle su daha da güzel. Salın güzel, salın da gel..	Balat'ta berberde çırakken gördüm ilk kez Nargileyi. Erol abi, dükkânın önüne çektiği tahta iskemleye şöyle bir kurulup "Ştt lan kahveciye söyle bana bi nargile getirsin" deyince nargile sözcüğü girdi hayatıma. Konu mankeni nargile, Mutlu abinin kahvesinden geldi az sonra. Üzerinde tütün, tütünün üzerinde kömür. Fokur da fokur, fokur da fokur. Uzun hortumunu ağzına dayayıp dumanını çekti mi Erol abi, Su şöyle bir fokurdadı... radyoda beraber ve solo türküler vardı. "Kağızman'a ısmarladım nargile nargile. Gümüş kemer ince bele dar gele dar gele vay.."	Yüzlerce filmde gördük onu. Yüzünde "azınlıkların çoğunluğa hoş görünme çabasının gülücükleri" iyilik yapıp durdu. Hiç kötü rolde görmedim Nubar amcayı. Ne Bizans subayı oldu, ne Yunan zabiti. Ya jönün iyi kalpli arkadaşı, ya da iyi kalpli babası... Onu son kez Kurtuluş'ta görmüştüm. Yaşlanmış bastonuna dayanmış gidiyordu. Yüksek bir kaldırıma gelince yardım istedi, koştum elinden tuttum. "Sağol genç" dedi gülerek. Bastonuna dayanarak gitti. "Asıl sizler sağolun" dediğimi duyamadı arkasından...	"N" harfi tek başına söylendiğinde de anlam içeren bir harftir aslında? "N var?" "N demiştin N için caydın sözünden" gibi cümlelere hayat verir bir başına? M harfi gibi sadece kuzu sesi içermez tek başına söylendiğinde. Veya "yumuşak ge" gibi, söylenince anlamsızlaşmaz. "N"yse odur yani... Hayır yazıyı bitirmek zorundayım ama N harfinden not bulamıyorum? N yapmalı N etmeli bilmem ki?

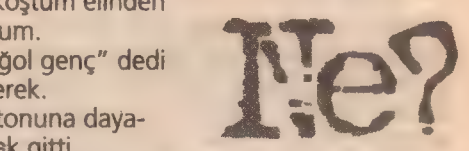

Başı Bozuk Kadınsı Diyaloglar

KANAT GÜNER

Dinle bak korkunç bir rüya gördüm, kocaman bir kuşun gagasına yapışmıştım, dünya üzerinde uçuyorduk, ama dünya harita gibi görünüyordu bazen aşağıya inip bir iki bayrak yiyorduk yani kuş yiyordu, sonra bir daha alçalıp yediği bayrakları kusuyordu veya sıçıyordu, yıldızlı, çizgili, boyuna enine çizgili boklar. Bir ara alçaldı gagasını kayalara sürerek temizledi, hertarafım parçalanmıştı. İndiğim yer çok soğuk bir ülkeydi. Burada yılanlar bile soğuktan kürklenmiş. Gömlek değil kürk değiştiriyorlardı, birkaç kürk bulup sarındım. Sonra vaha gibi sıcak içecekler cenneti denilen yere ulaştım ve sıcak çikolata içtim, karşılığında benden vücudumdaki tüm kılları istediler. İnsan kılından birşey yapıyorlarmışta, öyle üşürken uyandım.

- Tam bir açıkta kalma vakası, ben de kafamı pencereye sıkıştırdım çıkaramıyorum, gelip yardım etsene diyecektim.

- Tabi ki gelirim.

- Sürekli bağırarak konuşuyor, tatminsiz, kız lisesinden mezun olduğuna eminim. Burnunu estetik yaptırmış sürekli burnum düşecek paranoyasıyla yaşıyor. Anormal temiz, sürekli birşeyler temizliyor, kimsenin artığını yemez, kaşığını bardağını kullanmaz tiplerden.

- Bunlar kariyer sahibi olanlar, bilezik sahibi olanlar olarak ikiye ayrılıyor. Her iki grup da herşeyi çok biliyor, değil mi? Ona yüzüne sürdüğü o pahalı kremin doğum yapan kadının uterusundan çıktığını söyle, yediği yumurtanın doğmamış bir canlı olduğunu söyle, umarım birileri de onun bebeğini doğmadan yer.

- Sanırım beni tırmalar.

- Düşünsene sırf kadın olduğu için o müthiş Mersedeste yer alıp, havalı bir şekilde ölenler de var, zaten o tuvalet kağıdını da anlamıyorum, hem ıslanmıyor hem de suda eriyor, nasıl oluyor nasıl?

- Şu müthiş üçgen hakkında başka ne düşünüyorsunuz?

- Pasta, limon, zeytin üçgeni değil mi, düşünmeme gerek yok ki. Pastaya kadar birinin ayak izleri gidiyor, pastadan sonra diğerinin ayak izleri geliyor, ayak izlerinin sahiplerini de biliyoruz ama her gece saat dokuzda saçımızı başımızı yoluyoruz ve birşey yapamıyoruz.

- Sen kendi kusmuğunda boğulan pis zencilere özendikçe hiçbir şey yapamazsın, hiç bir normal insan öyle ölmek istemez.

- Hiçbir hayvan da istemez, sen hiç öyle gitar çalan bir fil gördün mü, gerçi ben gördüm ama neyse ben ona özenmiyorum onu anlıyorum, cesaretine saygı duyuyorum, sen de diğerleri gibi kolaya kaçmak olduğunu mu düşünüyorsun.

- Hayır sonu böyle olmamalı diyorum.

- Normalde herkes lego parçaları gibi bir yere oturuyor, biz hep açıkta kalıyoruz galiba hayır mı, çıkıntılara mı oturuyoruz yani, gene mi hayır nerdeyiz peki?

- Biz kaçın spekturumunun en uç renkleriyleyiz, niye gelenek görenek örf ve adetlerimizin, namus handikapımız yüzünden, tuhaf yaratıklar haline gelmişiz. Ortam kadınlığını kullandığın takdirde herşeyin mümkün olduğu ve namussuz olma payesinin alınacağı bir ortamdır. Namus kanla nötralize olduğundan, antidotu kan olduğundan biraz tehlikelidir.

- Ne yani kendini öküzden sonra sofraya oturan kadınlardan mı sanıyorsun.

- Değil tabi ki, derinlerine geçmişlerine bakarsak toplumumuzun "dünya kadar malın olacağına fındık kadar şeyin olsun" mantığına sahip olduğunu, sosyal gerçekleri gördüğünü anlıyoruz. Nitekim bazı ata sözleri yeterince çarpıcıdır. Aceminin elinde şey ağacı çıkar diyerek, cinsel deneyimi olmayan erkeğin yanında kadının biraz canının sıkılacağını söyleyerek tehlikeyi işaret ediyor.

- Bak bak bak kültüre bak...

- Sonra saf kadınlar acımasızca eleştirilmiştir. "Her çüküm hıyar diyenin peşine bir avuçta tuz alır düşersin" gibi laflarla aşağılamışlardır.

- Herkesin bir dul komşusu, Fahriye ablası vardır, bir de komşu kızı ben hiçbiri olmadım, eskiden çok şişman kıllı ve iticiydim, kimse iki kez bakmazdı yüzüme, çok para harcadım bu halim için şimdi de dalga geçiyorum o yüzüme bakmayanlarla, çok ilkel kaygılarım var değil mi, dışardan şeyini paketleyip satmaya çalışan ucuz bir orospu gibi görünüyorum değil mi? Umrumda değil, kafam şeyimde değil, öyle olanlardan da nefret ediyorum, umarım Aids olur ortalığı temizlerim.

- Ben tekrar hıyar konusuna dönüyorum, sende böyle tuz alıp kimsenin peşinden koşturdun mu, ben koşturdum, şimdi çükleri olduğuna bile inanmıyorum.

- Çüklerinden tavana asabileceğim bir kaç kişi var.

- Yapabilirsin değil mi? Sinan neler yapmış, bize artık anneannenizin bağırsaklarını boynunuza dolamayın, öğretmenin kafasını ısırmayın, karınızın kıçına T.N.T doldurmayın, kocanızın çükünü kesmeyin gibi hatırlatmalar gerekiyor galiba. Ölümün hükmü kalmadı artık.

- O çözümü uzaylılarda bulmuş ama şimdi onu bir tedavi ederler ki hayatının sonuna kadar uzaylılarla yaşar.

- Elimden gelse bütün tımarhaneleri boşaltır delileri özgür bırakırdım belki onların bildikleri birşey vardır. Bizim olmadığı kesin.

- Bak sana Sinan'ın şiirini okuyayım:

Geceleri yaşamla ölüm oyunları oynamaya devam ediyorum

Kanım damarlarımda hayalimdeki çağlayanlar gibi akmakta

Güzel kızların ağlayarak ilahiler okuduğu gecede

Yanmakta olan bir Hintli cesedi gibiyim

- Bu şiiri yazan insanın esrarkeş olduğu için anneannesine saldırıp kardeşini kucaklayıp aşağı atladığını söylüyorlar, yarattıkları uyumsuzluk vahşetlerine ne güzel kılıf uyduruyorlar. Cinnetimizi görmezden gelin siz pişman olacaksınız. Bak ajite oldum gördün mü?

- Bir kere bir herifi eve götürüp bağladım, göğsüne göbeğine jiletle çizikler attım sonra ona tecavüz ettim biliyor musun?

- Aferim boyun uzadı mı?

- Ben sana büyük bir sırrımı açıklıyorum sen ne diyorsun?

- Peki ne hissettin anlat.

- Kendime çok şaşırdım çünkü zevk aldım.

- Çünkü böyle sapkınlıklar insana mahsus, beynimiz herşeyi kabul edebilir, ikna olmaya hazırsa, herşeyin olabilirliği var. Yeter ki gizli olsun, gizli yapılsın.

- Kendime cep telefonu alayım diyorum sen bilirsin hangisinden alayım.

- Git başkasıyla dalga geç.

- Niye senin işin mi var?

- Karısının başkasıyla sevişiğini görmeden seks yapamayan insanlar var tanıdığım, ev işlerine yardımcı diye küçük kimsesiz çocukları alıp taciz ediyorlar, cinsellik nasıl bu kadar uçlara kayabiliyor.

- Arap yağı bol bulunca şeyine sürermiş, sen başka bir ulus düşünebiliyor musun, mesir macunu yapan bunu şenlik haline getiren bir millet. Resmen hadi bugün düzüş günü herkes macun kapsın koşup karısını düzsün. Sonra böyle seksüel olarak dengesiz bir toplum çıkıyor karşına.

- Kendimi çok bilmiş hissetmemi mi sağlamak istiyorsun?

- Hayır aciz hissetmeni.

- Seninki yangına körükle gitmek.

- Ne anlıyorsun o her tarafından zincir sarkan, serseri tiplerle takılmaktan.

- Cep telefonlu, kravatlı tiplerden daha yakınlar bana, gerçi problem demekler ama can sıkıcı değiller. Hareket olsun da.

- Bence iyice kaotik, depresyondan çıkamıyorsun, biraz da hafif takıl.

- Soft erkek iyidir mi diyorsun, bildiğin biri var mı? Kokainman olsun.

- Hastanedeyken tek aşk şiirimi yazmıştım duymak ister misin?

Şimdi telefonla konuştum

Zamanı unutmuşum

Üç shut (iğne) sonrasına randevu verdim sevgilime.

Gelmedi...

- Janki'nin şiiri de bu kadar olur.

- Artık insanlar çok fazla âşık olamıyorlar, üzgünüm.

Yani kısaca;

Aceminin elinde şey ağaca çıkar.. dünya kadar malın olacağına fındık kadar şeyin olsun daha iyi. Her çüküm hıyar diyenin peşine bir avuç tuz alıpta düşme diyorum.

Hilkat beni daha fazla dinlemedi, üstü açık arabası olan bir gençle uzadı. Halbuki daha baldız baldan tatlıdır konusuna değinecektim.

İstanbul Günceleri

ECE AYHAN

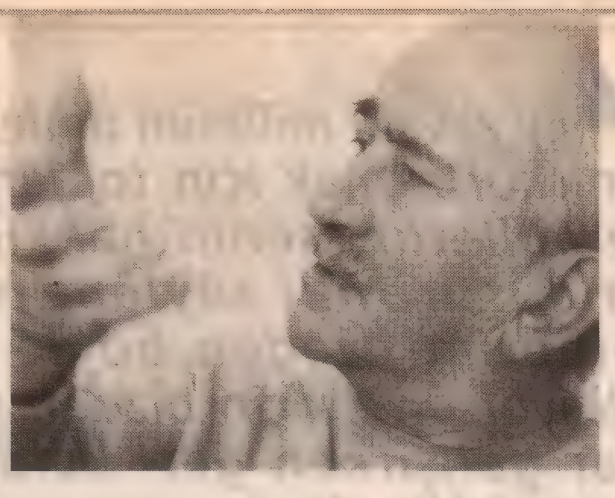

27 ARALIK PERŞEMBE 1984

Akşam Sena geldi. Ali'nin amcası varmış Almanya'da. Para yardımında bulunabilirmiş. Ali'ye soba borusunu uzatarak "olur" dedim. Ali, belki cumartesi İznik'e akrabalarına gidecekmiş, salıya dek. Yani yılbaşı gecesi Heybeli'de olmayacak.

Kapıyı da yaptı Hasan Amca. Bir tek lehimi kaldı kala kala.

Yarın 10.20 vapuruyla Bostancı'ya geçiyorum. Nilgün Marmara'ya nikah tanıklığı edeceğim, kravatsız.

Kalıp-biçim ayrımı

Buruk bıyıklı Arapça.

8 OCAK SALI 1985

Heybeli'den Sirkeci'ye geldik Ali'yle. O sınava gitti, ben Cumhuriyet'e. Okay Gönensin'i buldum, yazıyı verdim. Celal Üster de vardı odada. Okay'a cumartesileri Vagon Kafe'de buluştuğumuzu söyledim.

Gösteri dergisine uğradım. Doğan Hızlan ve Adnan Özyalçıner. Adnan'ın söylediğine göre Gülin Tokat'ın ilhan Berk'le ve benimle yaptığı konuşma şubatta çıkacakmış. O söyleşi için bana 1.500 lira verdiler. Fotoğrafçı Cengiz Civa da vardı.

Dün gelmiştim Kızıltoprak'tan Heybeli'ye. (7 Ocak Pazartesi 1985)

Pazar gecesi Ahmet Necdet Bey telefon etti, İzmir'den gelmiş. Benim o tarih kitabımı da getirmiş. Cuma 12-13 arası buluşuyoruz Kızıltoprak'ta onunla. Sonra Kadıköy'e gideceğiz Vagon Kafe'ye.

Yarın Bilsak'a gidiyorum Heybeli'den 8.40 vapuruyla.

Oğuzhan Tercan, İzmir'de 9 Eylül Üniversitesi, Sahne ve Görüntü Sanatları Bölümü, Sinema Televizyon ve Fotoğraf dalı öğrencisi. (Gençlik-2 Cumhuriyet ekinde böyle yazıyor.)

10 OCAK PERŞEMBE 1985

Dün Bilsak'a gittim. Mustafa Kemal Ağaoğlu, Nejat Yardımcı, Cazcı Emin Fındıkoğlu.

Heybeli. Ali evdeydi. Sınavı pek iyi geçmemiş. Ben çok ıslanmışım, hep yağmur yağmıştı.

11 OCAK CUMA 1985

Bostancı yoluyla Kızıltoprak. Ahmet Necdet'le buluşma. Aydın Ülken ve Emin Fındıkoğlu'yla telefon. Vagon'a gittik. Dük dö Cebeci-Ercüment Gençer de vardı. (şişmatra ölmüş, dün cenazesi varmış.) Necdet Bey gitti, Cemal Süreya geldi, Vecihi Timuroğlu gelmiş Ankara'dan. Vecihi'yi, Fügen'i ve o tapucuyu gördüm Hatay'da.

19.50 vapuruyla ada. Kadıköy'de kar vardı. Adada yok. Bir ekmekle arkadaşlık ediyorum bu akşam.

Şişmatra (Nihat Öztekmen) Siyasaldaki en ilginç arkadaşlardan biriydi. (Lise yıllarını hep uzun saçlarıyla geçirmiş, öğrenci velisi sanıyorlarmış kendisini.) Hiç ders çalışmazdı, Siyasaldan bir kelime birşey öğrenmedi, bütün yazılı sınav salonlarından çıkan, soruları dışarıda cevaplar ve tekrar sınav salonuna girer, sınav kağıdını bırakırdı. Okul telefonunun değişmez bekçisiydi. Kızlarla arası olağanüstü iyiydi. Ankara'ya Fransız oyuncu Martine Carol gelmişti kocasıyla. Şişmatra, bir güvenlik görevlisi gibi Carol'u arkadan kucaklayarak havalandırdı ve salona birlikte girdiler. Carol bu 'sert' olayı hiç unutmamıştır. Okulda yapılan bir şiir okuma yarışmasının birinde (gece) Ahmet Muhip Dıranas, Hasan Ali Yücel ve Nurettin Sevin ve diğer davetlileri, bizi dekanın odasına kilitleyip kaçmıştı. Anahtarı da cebine atmış. Davet dağılırken kapının kilitli olduğunu görenler paniğe kapılmışlardı. Hasan Ali Yücel hiç telaşlanmadı, bir sandalyenin üstüne çıktı, çift kanatlı kapının üstteki sürgüsünü çıkararak kapının kanatlarını açtı. Allah rahmet eylesin Şişmatra çok hınzırdı.

12 OCAK CUMARTESİ 1985

Dışarıya çıktım, gazete aldım, kahvede oturdum, iskelenin karşısındaki (adı belki Murat).

Hay Allah. Tüpgaz bitti evde. Ali dün gece Büyükada'ya evine gitmişti. Belki 12.20 vapuruyla gelir. Sobayı daha yakmadım.

17 OCAK PERŞEMBE 1985

Dün öğleden sonra Yavuz Tanyeli ile şair Turgay Özen geldiler bana, Heybeli'ye. (Yavuz Tanyeli, kendi kuşağının en ilginç ressamlarından biri.) Evde, sonra Yeni Park lokantasında oturduk. 18.30 vapuruyla gittiler. Yavuz Kadıköy'de inecek, Turgay da Sirkeci'de.

İşin en ilginç yanı şu: Bizden önceki kuşak bizleri okumamıştır. Ben bunu kendi deneyimlerimle biliyorum. Sözgelimi Salah Birsel, Cahit Külebi, Necati Cumalı vs. gözucuyla ve şöyle bir bakarlar Cemal Süreya'ya, Edip Cansever'e, Turgut Uyar'a...

Gazali 1058 - 1111.

"Taş gibi gençler var." (1983'ün Turgut Sunalp'ı geldi aklıma.)

M.S. 395 - İmparator I.Theodosius öldü. (Hıristiyanlığı resmi din olarak benimsedi.) **Arcadius** Doğu Roma İmparatoru oldu.

Honorius Batı Roma İmparatoru.

Roma İmparatorluğu'nu Avrupa'daki savaşçı kavimler sıkıştırır.

Doçent Şevket Pamuk (90'ların yazarı Orhan Pamuk'un ağabeysi).

Villanova Üniversitesi - 1983 A.B.D.

Polonya asıllı Rosa Lüksemburg (1871 - 1919). (Çanakkale'de bir kadın 1995'te kadın haklarıyla ilgili bir konuşmasında kendi yaşamını unutarak Rosa Lüksemburg'tan bahsetmiş yerel bir televizyonda. Çanakkale'de yaşayan bu kadın Rosa Lüksemburg gibi topal değildi, aksine tenis oynuyordu. Kocası da bayi olduğu gibi, ilerideki yıllarda iyi bir golf oyuncusu olabilir.)

18 OCAK CUMA 1985

Heybeli'den Bostancı'ya geçtim öğlen. Bostancı'da trene yanlış binmişim, doğru Haydarpaşa'ya gittim başka bir trene binerek. Sonra Kızıltoprak. Telefonlar: Aydın Emeç, Memet Fuat, Cem Behar (çok iyi ney çalar alaturka üzerine araştırma kitapları vardır) ve Emin Fındıkoğlu.

Vagon Kafe'de Reha Erzurumluoğlu, Ahmet Necdet, Cemal Süreya ile buluştuk. Enver Ercan.

Yandaki Hatay lokantasına geçtik: Cemal Süreya, Nilgün Marmara, Kağan Onal, Ahmet Necdet ve Ülker. Nahit Hanımlara gittik, Taksim. Gece Kızıltoprak'ta kaldım. Kuaför Mahmut'un bir saptaması: *"Vallahi ben bugüne kadar aklı başında bir kadın görmedim."*

Arabesk şiir: Attila İlhan, Refik Durbaş..

İbrahim Tatlıses "dom dom kurşunu"nda bağırıyor üstelik hiç değilse. Yaşar Kemal ise ilginç bir suskunlukta.

Romanda açılış ise Orhan Pamuk'ta, Latife Tekin'de olacak olacaksa.

Evde yalnızım, İmralı sokak 16/1. Deniz ortasında bir ada Heybeliada. Dragos karşılarında. Yarın öğlen karşıya Bostancı'ya geçeceğim. Kızıltoprak'a gelecekler var. Sonra telefonlar da edeceğim.

Pencereyi açmıştım, odayı yatmadan önce havalandırmak için. Sesler, baktım yağmur yağıyor. şemsiyeyi de Kızıltoprak'ta unutmuşum.

Deniz Bunları Söyledi Söylemedi II

SİNA AKYOL

Yok imiş, yağlı sicim;
ben boynumu üzerim.

(...)

Ben böğrümde gezerken...
kurşun eyvah, kalmamış!

(...)

Öğrüm ki bıçağıyla
çırılçıplak sevişir;

otuz yerim, otmaz olsun
ottar kere, kızıl kanar.

(...)

Kanâriken öldüm ben
ben tenimi özlerim.

Kediler

YASİN ADIYEKE

Miyav miyav gırnavvv
Hanın içinde üç kedi
Alaca karaca sarıca
Üçü birbirinden atmaca
Aşağıda yukarıda
içeride dışarıda
Birini arıyor meretler.
Gırnav gırnav miyavvvv
Viskası bitmiş meretin
Alaca çöpü dağıtmış,
Karaca koltuğa sıçmış
Sarıca balığı yutmuş
Hanın içinde üç kedi
Üçü de ömrümü yedi
Alaca karaca sarıca
Üçü de birbirine yakışmış
Alaca sarıcadan isteyecekmiş
Karaca soralım demiş
Sarıca kuyruk sallamış
İkisi de birden atlamış
Karaca içeri dalmış
Alaca yalanıp durmuş
Karaca işi bitirmiş
Sarı alacaya gelmiş
Dört elle içeri dalmış
Vurduğu gibi kaseyi kırmış
Acıyı duyan sarıca
Abooo diye bağırmış

Akşamsefası

"Ey zavallı milletim dinle! Şu anda, hepimiz burada seni kurtarmak için toplanmış bulunuyoruz. Çünkü ey milletim, senin hakkında, az gelişmiştir, geri kalmıştır gibi söylentiler dolaşıyor. Ey sevgili milletim! Neden böyle yapıyorsun? Neden az gelişiyorsun? Niçin bizden geri kalıyorsun? Bizler bu kadar gelişirken geri kaldığın için hiç utanmıyor musun? Hiç düşünmüyor musun ki, sen neden geri kalıyorsun diye düşünmek yüzünden, biz de istediğimiz kadar ilerleyemiyoruz. Bu milletin hali ne olacak diye hayatı kendimize zehir ediyoruz. Fakir fukaranın hayatını anlatan zengin yazarlarımıza gece kulüplerinde içtikleri viskileri zehir oluyor. Zengin takımının hayatının gözlerimizin önüne sermeye çalışan meteliksiz yazarlarımız da aslında şu fakir milleti düşündükleri için, küçük meyhanelerinde ağız tadıyla içemiyorlar. Ey şu fakir milletim! Aslında seni anlatmıyoruz. Sefil ruhlarımızın korkak karanlığını anlatıyoruz. İşte onun için sana yanaşamıyoruz. Senin yanında bir sığıntı gibi yaşıyoruz. Hiç utanmıyor muyuz? Hiç utanmıyoruz."

OYUNLARLA YAŞAYANLAR'DAN
Coşkun'un bir repliği

ÖLÜMÜNÜN 20. YILDÖNÜMÜNDE

Oğuz Atay

Bir kere Oğuz Atay modern Türk Edebiyatının en iyi yazarı. Ondan sonra Türkiye'den o kadar samimi bir yazar hiç çıkmadı. Zaten benim sırf Türkiye'ye has değil, çağdaş yazarlarla ilgili öyle bir düşüncem var ki herkes bir proje geliştiriyor, yani bir pazarlama stratejisi geliştiriyorlar ve "şimdi pazar ne istiyor", "pazar ne arzu eder", "ona göre ne yazalım" diye... dolayısıyla proje yapıtlar çıkıyor. Neredeyse Hollywood projeleri gibi. Halbuki Oğuz Atay çok çok samimi bir yazardı ve bir nevi Türk modern Dostoyevski gibi bir şeydi. Kahramanları çok Dostoyevskien kahramanlar. Bir de epey kuşağı etkiledi. Yani 68'lileri de, sonrakileri de... Herhalde benim gibi 60 doğumlu olanlar filan, biz okur-yazar olan son kuşak olduğumuz için çok sıkı okuyorduk, üstümüze vazife biliyorduk. Biz çok çok etkilendik Oğuz Atay'dan ve hâlâ onun terminolojisini kullanıyoruz. Meselâ Tutunamayanlar tayfasından diye kendimizi tasvir ediyoruz, kifayetsiz muhteris'lere kadar bir sürü Oğuz Atay lafı bizim dilimize pelesenk olmuştur. Çünkü o romanları biz hep birlikte, o en kritik yaşlarda 17, 18, 19'lu yaşlarda okuduk ve bizi derinden etkiledi. Sonuç olarak ben ve arkadaşlarımda bir nevi Tutunamayan tayfasıyız ama bunu o kadar başarmış değiliz. Yani o kadar ciddi bir kapitalizm çağında yaşıyoruz ki bir yerinden tutunmuşuz. Tutunamayanlar değiliz ama 'teğellenenleriz biz'. Bir yerlere tutunamamanın asaletini de yaşayamıyoruz. İki arada bir derede,. ama Oğuz Atay bizi en çok etkilemiş en son yazardır. Ben kaç kere yazılarımda herkese okumalarını önerdim. Türkiye'yle ilgili bir daha o kadar samimi bir yazar çıkmadı. Hele modern yazarlar arasında bu samimiyet hiç yok . Bir de Tehlikeli Oyunlar'da çok önemlii. Tutunamayanlar anılır ama, hepimiz tehlikeli oyunlar içindeyiz. Küçük çevrelerde vıdı vıdı, birbirimi yiyerek... yani bizleri, bizden öncekileri anlatan, sanırım - 47 doğumlulardan başlayarak 60-62 doğumlulara kadar- o yıllarda doğanları çok çok etkilemiş, bizim için biyografik özellikler taşıyan bir yazar Oğuz Atay. Neredeyse bizim Dostoyevskimiz. Aramızdan çıkmış değerli bir kalem olduğunu düşünüyorum.

PERİHAN MAĞDEN

Oğuz'la arkadaşlığımız 1957'de başlar. Aynı dönemde askerlik yaptık. O istihkâmdı, ben uçaksavar topçusuydum. Aynı binadaydık. Öğle yemeklerinde buluşuyorduk. O yıllarda ben her akşam Vüsat Bener'in evine gidiyordum. Vüsat'ın evi büyük bir sığınaktı bizim için. Oğuz Atay'ı Vüsat Bener'le tanıştırdım. Çok güzel bir dostluk doğdu. Oğuz'la olan arkadaşlığımız askerlik arkadaşlığından çok bir okur yazarlık, bir edebiyat arkadaşlığı oldu. Çok okuma merakı olan bir arkadaştı. Dünya edebiyatıyla ilgiliydi. İngilizce biliyordu. Nabokov'dan Joyce'ye, Beckett'e kadar modern edebiyatla ilgilenen birisiydi. Hatta o dönemde Beckett'in Godot'u Beklerken adlı oyununu çevirdi. Daha önceden de çevrilmişti ama ortada Türkçe bir metin yoktu. O yeniden çevirdi. Bu çevirileri Vüsat ile konuşuyorduk. Sonra askerlik bitmeden Oğuz İstanbul'a atandı. Askerliğini burada bitirdi. Ben de askerlikten sonra İstanbul'a döndüm. Ve 1959'da Pazar Postası'nda bir ekip oluşturduk. Turhan Tükel'in yönetiminde Murat Sarıca, Halit Refiğ, Oğuz Atay ve ben toplanıp özellikle sanat ve kültür sayfalarını doldurmaya başladık. Halit sinema yazılarını, ben tiyatro yazılarını yazıyordum, Murat siyasal yorumlar yapıyordu, Fethi Naci Türkiye'de On Roman'ına başlamıştı. Oğuz da aşağı yukarı ne eksik kalırsa bu eksiklikleri tamamlayan, elinden çok şey gelen yetenekli bir insan olarak Pazar Postası'nda bir süre beraber çalıştık. Sonra evlendi. Kızı oldu.

1962'de ben İngiltere'ye gittim. 2 yıl kaldım. Bir kopukluk oldu. İlk eşinden ayrılmış, 70'lere doğru bir akşam belirdi. Biz sıkıyönetim döneminde 'kartal yuvası' diye basılan bir eve taşınmıştık. Orada yeniden buluştuğumuz için sevindik. "Ben sana bir şey getirdim" dedi. Kocaman, teksir edilmiş bir kitap. "Ben" dedi "bir roman yazdım". "Eyvah mühendis arkadaşım bir roman yazmış şimdi ben bunu nasıl okuyacağım" diye kaygılandım. "Senden bir ricam var" dedi. "Ben bu romanla TRT'nin açtığı yarışmaya katılıyorum. Bunlar benim adımı bilmezler. Okumayabilirler. Senden ricam bunun okunmasını sağlaman" dedi. Ben de hemen kitabı okudum. Korkuyla, kaygıyla açtım fakat elimden bırakamadan bitirdim. Çok sevindim. Çok güzel bir kitapmış gibi geldi bana. Çok sevinçle kutladım kendisini. Jüride Vedat Günyol, Adnan Denk, Rauf Mutluay vardı. Hatırladıklarım bunlar. Jüri üyelerine "Böyle bir kitap var lütfen okuyun" dedim. Arkadaşlar da okumuş. Özellikle notlar almış Adnan Denk. Böylece Oğuz Atay ödül alanlardan biri oldu. Adı duyuldu. İş geldi o kitabı bastırmaya. Tabii adı duyulmamış olduğu için hemen hemen hiçbir yayıncı o kitabı basmaya yanaşmadı. Çok kalın dediler, okumaya kalkıştılar, onlara biraz fazla yeni, deneysel bir kitap gibi geldi. Çoğu sanıyorum tadına varamadı, anlayamadı. Ayrı bir serüven başlamış oldu. O kitabın yayıncı araması ilginç biraz da acıklı bir serüvendi. Derken Hayati Asilyazıcı kahramanca bir girişimle Tutunamayanlar'ı Sinan Yayınevi'nde iki cilt olarak bastı. Böylece Oğuz Atay hiç değilse bir takım okurlarına kavuşmuş oldu. İlginç yazılar çıktı. Ama sanıyorum ki o ilk baskıda gereken ilgiyi görmedi. Ama kitap basılmıştı, ödül almıştı ve Oğuz durmadan çalışıyordu. Tehlikeli Oyunlar'ı yazdı. Tehlikeli Oyunları da Sinan Yayınevi bastı. Derken Oyunlarla Yaşayanlar diye bir senaryo yazdı. Kimse o oyunu oynamaya, sahneye koymaya cesaret edemedi. Nedense... Anlaşılır bir hikâye değil. Oğuz yine yılmadı. Korkuyu Beklerken diye bir hikâye kitabı çıkardı Yalçın Yayınları'ndan. Bu arada Yıldız Teknik Üniversite'sindeki hocalardan rahmetli Mustafa İnan'ın hayat hikâyesini yazmak üzere Prof. Jale İnan tarafından görevlendirildi. Ismarlandı bu kitap ona. Fakat tam o sırada ne yazık ki Oğuz'un beyninde bir ur olduğu haberi geldi. İkinci evliliğini yapmıştı. Londra'da ameliyat oldu. Döndü. Ameliyattan sonra bir iki defa telefonda görüştük. Yanına gidecektik. Telefonda "ne getireyim, ne istersin" dedim. "Ya senin arkadaşların vardır. Şu bizim oyunu oynattır" dedi. Yani bu bir çeşit son istekti. Son konuşmamız öyle bir konuşmaydı. Sonra ben Ankara'dayken ölüm haberini okudum gazetede. Cenazesine bile gidemedim. Yani çok sarsıcı bir ölüm haberiydi bu. Daha sonra ben Devlet Tiyatrosunun edebi danışmanı oldum. Ve ilk işlerimden biri bu oyunu önermek oldu. Kurulda Vedat Günyol, Sevda Şener vardı. Ergün Orbey'in genel müdürlüğü zamanı idi. Oy birliği ile kabul edildi ve Devlet Tiyatrosunda oynandı Oyunlarla Yaşayanlar.

Oğuz Atay ölümünden sonra yeniden keşfedildi. Özellikle genç okurlar arasında önemi anlaşılan bir yazar oldu. Oğuz büyük bir edebiyat meraklısı olmakla birlikte Türkiye'nin toplumsal sorunlarıyla çok derinlemesine ilgilenen birisiydi.

Halit Refiğ'le olan arkadaşlığı dolayısıyla Kemal Tahir çevresine de yakınlığı vardı. Oradaki Türkiye'nin toplumsal yapısıyla ilgili tartışmalara da katılmıştı. Asya üretim tarzı gibi konular. Türkiye'de Türk Sinemasının beğenilmesi, beğenilmemesi üzerine görüşler ile ilgili kendine özgü fikirleri vardı.

Türk Edebiyatı konusunda belki acımasız değerlendirmeleri vardı Oğuz'un. Bu edebiyat zevkinin belki önce yabancı edebiyatla tanışmış olmasından kaynaklanabilir. Çok iyi yabancı yazarları daha önce okuduğu için Türk edebiyatına oradan girince belki oradaki düzeyi bulamamış olabilir.

Ama A.Hamdi Tanpınar'ı seviyordu. Şiirde Oktaf Rifat'ı keşfetmişti. Ve bu yabancılıktan da tedirgindi. Ama o kadar olumlu yönde gelişmeye hazırlıklı, o kadar sağlıklı bir tarafı vardı ki Oğuz Atay'ın, bütün bu kendinde eleştirdiği şeyleri bir çeşit tamamlayabilecek, giderebilecek çalışkanlığı da vardı. İnanılmaz bir enerjisi vardı. Tadına doyulmaz bir dostluğu vardı. Dayanışma içindeydi sevdiği arkadaşlarıyla. Onların güç durumlarında onlara arka çıkabilen bir insandı. Oğuz hakkında konuşmaya başlayınca onu tanıyanlar tüm bu güzel anılarla yeniden Oğuz'u yaşamış oluyorlar.

CEVAT ÇAPAN

HALKIN EVRENSEL RUHUNA İNANAN ONU DERİNLİĞİNE TANIMAYA ÇALIŞAN GERÇEK BİR AYDIN TOPLULUĞU BU KÜLTÜR GANGSTERLERİNİN YERİNİ ALMAZSA TOPLUMUN, ÇAĞIN ÇOK GERİSİNDE KALACAKTIR TÜRK EDEBİYATI. BİRBİRLERİNE ÖDÜL DAĞITAN, OYUNUN KURALLARINI BOZMAYA CESARET EDEMEYEN BU KURU KALABALIK ASLINDA TEK BİR KÜTLEDİR; İLERİCİLİK-GERİCİLİK KAVGASI GÖRÜNÜŞTE BİR ÇEKİŞMEDİR.

ÜÇ KÂĞITÇILIKLA NE DEVRİM OLUR, NE DE ÜMMETİ İSLÂM KURTULUR. BUNLAR 'ÇÜRÜYEN ET, DÖKÜLEN DİŞ' GİBİDİRLER. BAYRAK YAPTIKLARI İNANÇLARINA RAĞMEN, ASLINDA İNANÇSIZDIRLAR...KENDİLERİNE KARŞI ÇIKILMASINI, HAKSIZ YERE İŞGAL ETTİKLERİ GÖRÜŞLERE KARŞI HAKARET SAYARLAR. KENDİNİ SOSYALİST SANAN BİRİ, SUÇUNU ORTAYA DÖKENİ HALK DÜŞMANI OLARAK SUÇLAYARAK YAVUZ HIRSIZLIK OYNAR.

KİMSE DİNLEMİYORSA BENİ -YA DA İSTEDİĞİM GİBİ DİNLEMİYORSA- GÜNLÜK TUTMAKTAN BAŞKA ÇARE KALMIYOR. CANIM İNSANLAR! SONUNDA, BANA, BUNU DA YAPTINIZ.

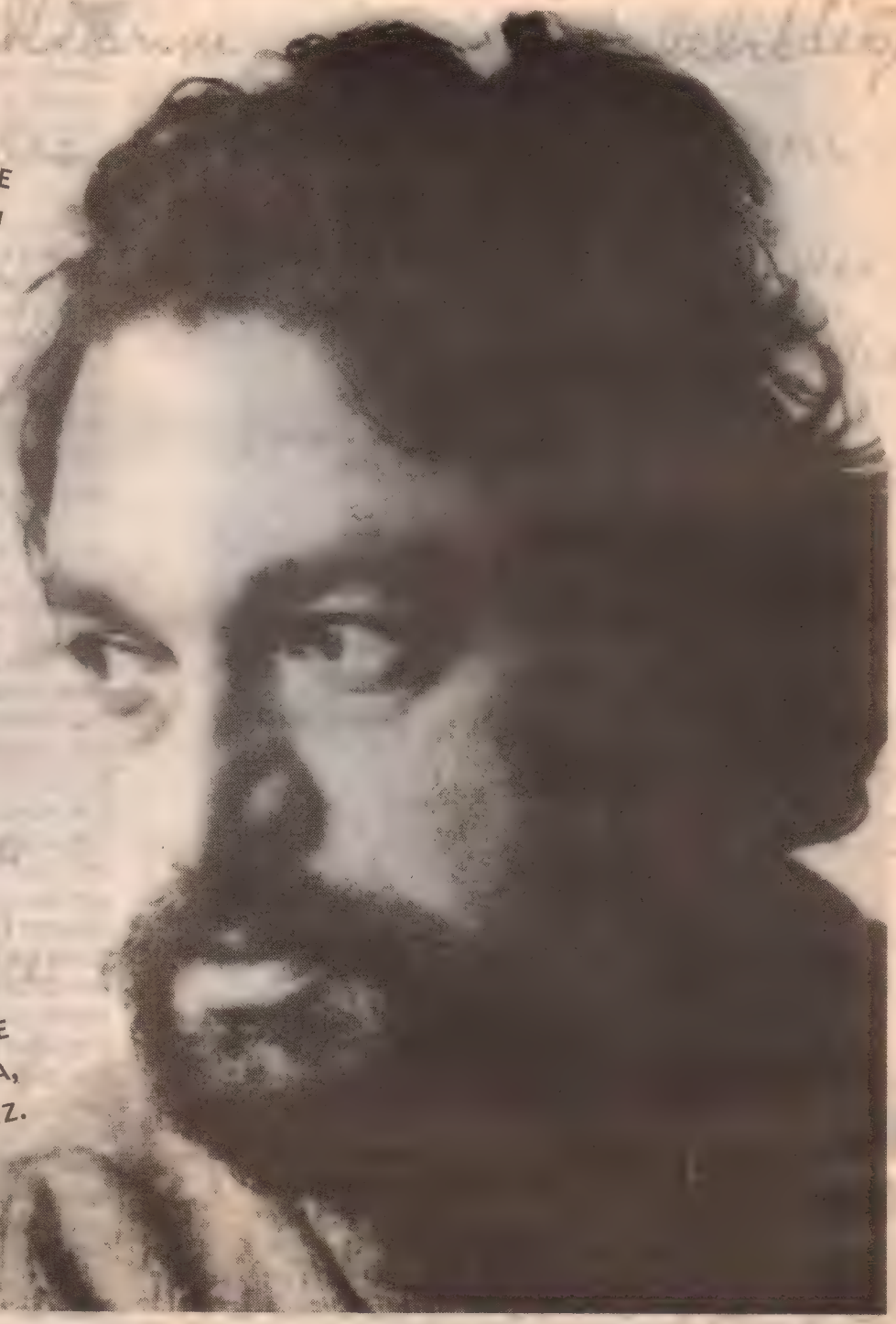

"BAT DÜNYA BAT!"

1972 yılında Tutunamayanlar'ı çıkar çıkmaz aldım, okudum ve bir daha okudum. Yazarı da kendisi de hiç tanınmayan kitap, sanki bana bir sır verir gibi konuşuyordu; bu yüzden de (başka sebepler arasında) çok sevmiştim. Yirmi yaşındaydım, edebiyatçı olmak istiyor, Teknik Üniversite'de sıkılarak okuyor, hayatta ne yapmak istediğimi tam bilmiyordum. Genç edebiyatçı arkadaşlarım yoktu. Kitabı çıktığının haftası kendi kendime bulmuş, ele geçirmiştim, kimse bana bu kitaptan söz etmemişti. Ama bu da büyük bir sezgi değildi hiç. Türkiye'de o zamanlar (şimdi de) genede doğru dürüst kırk cilt roman ancak yayımlanıyordu. Bunların yarısından çoğunun kötü olduğunu kitapçı da şöyle bir karıştırır, biraz okur anlardım. Geri kalan yirmi romanı da satın alır hepsini ciddiyetle okumaya girişirdim. Daha başından, ilk sayfadan ***Tutunamayanlar****'ın ilginç, başka, değişik olduğunu kestirmek zor değildi. Oyuncu, zeki ve bizdeki romancılara kıyasla kültürlü bir yazar! O zamanlar (şimdi de) bir romancıyı, sevmek, onunla ilgilenmek için bu kadarı yeterliydi, yeterlidir. Bir görev duygusu, yüksek bir ahlakçılık ve cemaat havası içerisinde toplumsal meselelere ve siyasete kafalarını takmış eleştirmenlerimizin kitabı fark edebilmeleri gene de yıllar aldı.*

Tutunamayanlar *ve Oğuz Atay ilk çıktığında neden bana özel bir şekilde sesleniyordu?*

1. Kahramanlar Teknik Üniversite'de okuyan mühendislerdi. Ben de Teknik Üniversite'de okuyordum. Babam da, amcam da oradandı. Teknik Üniversite koridorlarında yürüyüp felsefe, sanat, hayat ve Türkiye hakkında akıl karışıklığıyla düşünmek nedir, biliyordum.

2. Yazarın duyarlığı, dikkat ettiği şeyler (eşyaların tuhaflığı) yazarın güvensizlikleri, korkuları, alaycılığı, kendi kendine konuşması ("Yahu bu Olric de nereden çıktı") bana benziyordu. Yirmi yaş büyük olsaydım bu kitabı ben de yazmış olabilirdim.

3. Kültürlüydü yazarımız. Ama kimi başka yazarlar gibi, Batı kültürünü üst sınıfa mensup olmanın bir göstergesi, herkesten ayrı olmanın kestirme bir yolu olarak görmüyordu da kendini ifade etmek için kullanıyordu kültürü.

4. Aydınlardan söz ediyordu Oğuz Atay. Kitapları seven, benim gibi insanlardan. Türkiye'de Batı kültürünü sevmiş, ülkenin hayatıyla bu kültür arasında bocalayan insanlar onun konusuydu. Ama onları suçlamıyor, abartılı kuramlarla önemsemiyor, sorumluluklardan, görevlerden fazlaca bahsedip kafa ütülemiyordu. Batılılaşmış aydınlardan sıradan insanlardan söz eder gibi sevgi ve anlayışla söz edebilen ilk yazarımız Oğuz Atay'dır. Şimdi kolay gözüken zor bir adım. Buyurgan milliyetçi ya da solcu siyasal nutuk geleneğinden sonra aydınların da insan olduğunu görmek rahatlatıcıydı.

5. Hayatın anlatılmayan pek çok yönü onun sayesinde romana ilk defa girdi: Radyodan futbol maçı dinlemek, araba kullanmasını dersle öğrenmek, kitaplar arasında kaybolmuş sevimli aydınlar, vs.

Yazarları bildiğimiz ama yazmadığımız şeyleri yazdıkları için severiz. Hem başkalarına benzemediğimiz için edebiyatla ilgileniriz hem de edebiyat bize başkalarına benzediğimizi öğretir.

İki türlü Oğuz Atay okuru vardır. 1."Ah canım Selim!" duyarlığına ilgi duyan kültür ve melodram düşkünü okur. 2. "Bat dünya bat!" sinizmini seven alaycı okur. Ben ikinci takımdanım ve birincilerin Oğuz Atay'dan pek bir şey anladıklarını sanmıyorum.

ORHAN PAMUK

Pakize hanımla evlenecekleri gün nikâh salonunda Oktay Akbal, Sami Karaören, Hüsamettin Bozok vardı. Nikâhtan sonra atölyeme geldim. Kapı çalındı. Bunlar kalkmış gelmişler. Hemen votka, rakı bir şeyler tezgâhladık. Oturup fotoğraflarını çektim. Bir gün de enine boyuna Oğuz'un fotoğraflarını çektim. Fotoğrafını çekeceğim insanla oturup iki kadeh içmeli, sokaklarda dolaşmalıyım. Oğuz'la bunları yapmıştık. Çok kibar, iyice içine kapanık bir insandı. Özellikle çok kibardı ve janti giyinen birisiydi. Yakışıklıydı. Bir Bilim Adamının Romanı adlı kitabının kapağına da katkılarım olmuştu.

İSA ÇELİK

UYUMSUZLARIN AKSAK TANGOSU

Sanatçıyı uyumsuzluğun estetik biçimini yaratan kişi olarak tanımlarsak, modern toplumun karşısında yokolan bireyin umutsuz çırpınışıyla, bu bağımsız sanatsal yaratım tarzı arasında bir koşutluk kurabiliriz.

Bu koşutluk en iyi biçimde Oğuz Atay'ın yapıtlarında ete kemiğe bürünür. Toplumun ekonomik, sosyal, politik, cinsel, sanatsal, dinsel alışkanlıklarıyla uyuşamayan, duyarlılığı amansız bir keskinliğe ulaşan bireyin, başka bir cemaate, örgüte sığınmadan, boyun eğmeden direnişini ironik bir şiir halinde anlatır Oğuz Atay. Onun kullandığı yöntemin, kaba toplumsallığı uzun bir dönem tartışmasız bir doğru gibi kendine rehber edinen edebiyatımızda yeni, benzersiz bir damar olduğunu söylemek hiç de yanlış olmayacaktır.

Atay'ın kahramanları yeldeğirmenlerine karşı, yaşlı beygiri, çıkarcı uşağı ve engin gönlüyle savaşan uyumsuz Don Kişot'un ülkemizde yaşamış çağcıllarıdır. Tek başlarına ayakta kalmaya, kendi doğrularını savunmakta bu kadar inatçı oldukları için de yok olmaya mahkûm olan bu kahramanlar, günümüz insanının evrensel yazgısına tanıklık ederler. Bu yüzden de var olmaktan çok yok olmaya yakın dururlar. Onları bekleyen çoğu kez ya deliliktir ya da ölüm.

Umutsuzluk, karamsarlık, çöküş edebiyatı diye adlandırılabilir bu tür. Ama yaşananlar bundan farklı değilse, uyuşmayanlar bu toplumun kakafonik müziğiyle salınarak nasıl dansedebilir ki. Olsa olsa aksak bir tango yapabilir, sokak lambasının ışığıyla çizilen saydam dairenin bir adım dışında. Ki gerçek çoğu zaman o saydam daire ile karanlığın arasındaki loşluktadır.

Oğuz Atay'ın bilgeliği de bu loşluğun belirsizliği üzerinde yükselir. Her okuyanın kendi gerçeğini arayabileceği, kendi karamsarlığını katabileceği, kendi acısını çekebileceği, kendi hayallerini yaratabileceği bir belirsizlik...

AHMET ÜMİT

OĞUZ ATAY İÇİN

Oğuz Atay öncüdür. Öncü olduğu için başlangıçta anlaşılması düşünülemezdi. Yol açıcıların kaçınılmaz yazgısını o da taşıdı. *Tutunamayanlar*'ın 1971 yılında anlaşılması olanaksızdı. Lise yıllarımda birkaç kez okumaya kalkışmış, sürdürememiştim. Günün eleştirmenleri de o günün okuma kültürüyle çoğun olumsuzlayıcı olmuşlar ve öyle kalmışlardı... Neden sonra, 1980'lerde, Oğuz Atay da peygamberler arasına katıldı. *Tutunamayanlar* da kitabı oldu. Elden ele dolaşan bu romanın bu kez de ne yapılacağı şaşırıldı. Genç okurlar Türk romanının başlangıcı gibi benimsediler *Tutunamayanlar*'ı. Kısacası, her şey bize özgü gelişti.

Demek ki Oğuz Atay tokadıdır bu, bize kendimizi gösteren. Oğuz Atay, yerli olmayan romanıyla, roman sanatımızın ön açıcılarından, kaldıraçlarındandır. Ondan öğrenelim, ama yalnızca öğrenelim.

SEMİH GÜMÜŞ

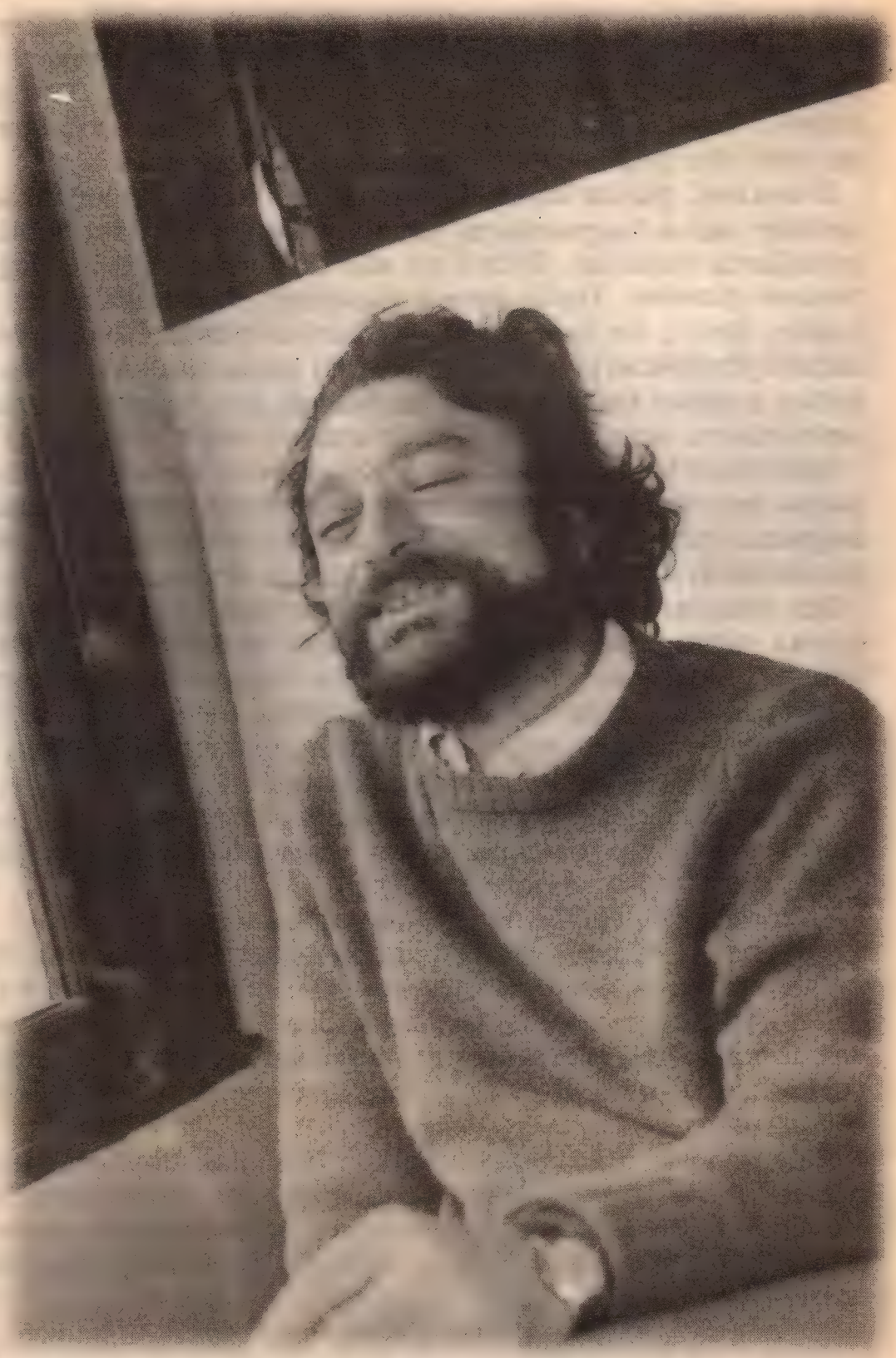

70'li yılların ortaları. O zaman Oğuz Atay Meydan Larousse'da çalışıyor. Sevdiğim bir arkadaşımsa o yıllar işsiz, iş arıyor. Oğuz Atay'dan kendisine iş bulması için rica ediyor. O da kabul ediyor. "Nerede çalışmak istersin" diye sorar. Arkadaşım çalışmak istediği gazeteyi söyler. Oğuz Atay'ın yüzü asılır. Endişelenir ve arkadaşıma der ki; "Sen duyarlı, hassas adamsın, orada seni parçalarlar. Gel sen ..... gazetesine gir. Beni dinle". Arkadaşım kabul eder. Ertesi gün Eminönü'ndeki Yeni Camii'nin önünde buluşacaklardır. Arkadaşım randevusuna geç kalır. Oğuz Atay'sa beş on dakika erken gelmiştir. Oğuz Atay, onu o gün işe sokar. Fakat arkadaşım yıllar sonra Oğuz Atay'ın seni parçalarlar dediği gazeteye girer. Bu sırada Oğuz Atay çoktan ölmüştür. Bir kaç ay sonra Oğuz Atay'ın dediği olur. Arkadaşımı gazetede parçalarlar. Yani adamakıllı döverler.

İşte "tutunamamak" böylesine farkında olmayı ve şaşmaz bir adalet duygusunu gerektiriyor galiba. Her şeyin inanılmaz bir şekilde kirlendiği günümüzde artık ben bir yazar, bir sanatçı söz konusu olduğunda ilk önce böylesi özelliklere dikkat ediyorum.

Arkadaşlarıyla birlikte çıkardığı edebiyat dergisi kapandığında etrafında kimse kalmamış ve derginin tüm borçlarını tek başına ödemiş.

_Oğuz Atay'ı, aramızdan ayıran her şeyin farkında olması, artık günümüzde hastalıklı sayılan dürüstlüğü, haysiyeti ve adalet duygusunun çok gelişmiş olmasıydı.

Unutmadan, o, Türkiye'de ilk modern roman olan Tutunamayanlar'ı yazmıştır.

CEZMİ ERSÖZ

Tutunamayan *(disconnectus erectus)*: Beceriksiz ve korkak bir hayvandır. İnsan boyunda olanları bile vardır. İlk bakışta, dış görünüşüyle, insana benzer. Yalnız, pençeleri ve özellikle tırnakları çok zayıftır. Dik arazide, yokuş yukarı hiç tutunamaz. Yokuş aşağı, kayarak iner. (Bu arada sık sık düşer.) Tüyleri yok denecek kadar azdır. Gözleri çok büyük olmakla birlikte, görme duygusu zayıftır. Bu nedenle tehlikeyi uzaktan göremez.

Erkekleri, yalnız bırakıldıkları zaman acıklı sesler çıkarırlar. Dişilerini de aynı sesle çağırırlar. Genellikle başka hayvanların yuvalarında (onlar dayanabildikleri sürece) barınırlar. Ya da terkedilmiş yuvalarda yaşarlar. Belirli bir aile düzenleri yoktur. Doğumdan sonra ana, baba ve yavrular ayrı yerlere giderler. Toplu olarak yaşamayı da bilmezler ve dış tehlikelere karşı birleştikleri görülmemiştir. Belirli bir beslenme düzenleri de yoktur. Başka hayvanlarla birlikte yaşarken onların getirdikleri yiyeceklerle geçinirler. Kendi başlarına kaldıkları zaman genellikle yemek yemeyi unuturlar. Bütün huyları taklit esasına dayandığı için, başka hayvanların yemek yediğini görmezlerse, acıktıklarını anlamazlar. (Bu sırada çok zayıf düştükleri için avlanmaları tavsiye edilmez.)

İçgüdüleri tam gelişmemiştir. Kendilerini korumayı bilmezler. Fakat -gene taklitçilikleri nedeniyle- başka hayvanların dövüşmesine özenerek kavgaya girdikleri olur. Şimdiye kadar hiçbir tutunamayanın bir kavgada başka bir hayvanı yendiği görülmemiştir. (Aynı bilginler, kavgacı tutunamayanların sayısının gittikçe azaldığını söylemektedirler.)

Din kitapları, bu hayvanları yemeyi yasaklamışsa da, gizli olarak avlanılmakta ve etleri kaçak olarak satılmaktadır. Tutunamayanları avlamak çok kolaydır. Anlayışlı bakışlarla süzerseniz, hemen yaklaşırlar size. Ondan sonra tutup öldürmek işten bile değildir. İnsanlara zararlı bazı mikroplar taşıdıkları tespit edildiğinden, Belediye Sağlık Müdürlüğü de tutunamayan kesimini yasak etmiştir. Yemekten sonra insanlarda görülen durgunluk, hafif sıkıntı, sebebi bilinmeyen vicdan azabı ve hiç yoktan kendini suçlama gibi duygulara sebep oldukları, hekimlerce ileri sürülmektedir. Fakat aynı hekimler, tutunamayanların bu mikropları, kasaplık hayvanlara da bulaştırdıklarını ve bu sıkıntıdan kurtulmanın ancak et yemekten vazgeçmekle sağlanabileceğini söylemektedirler.

Hayvan terbiyecileri de tutunamayanlarla uzun süre uğraşmış ve bunları sirklerde çalıştırmak istemişlerdir. Fakat bu hayvanların, beceriksizlikleri nedeniyle hiçbir hüner öğrenemediklerini görünce vazgeçmişlerdir. Ayrıca birkaç sirkte halkın karşısına çıkarılan tutunamayanlar, onları güldürmek yerine mahzun etmişlerdir. (Halk gişelere saldırarak parasını geri istemiştir.)

Filden sonra, din duygusu en kuvvetli olan hayvan olarak bilinir. Öldükten sonra cennete gideceği bazı yazarlarca ileri sürülmektedir. Fakat toplu, ya da tek gittikleri her yerde hadise çıkardıkları için, bunun pek mümkün olamayacağı sanılmaktadır.

Başları daima öne eğik gezdikleri için, çeşitli engellere takılırlar ve her tarafları yara bere içinde kalır. Onları bu durumda gören bazı yufka yürekli insanlar, tutunamayanları ev hayvanı olarak beslemeyi de denemişlerdir. Fakat insanlar arasında barınmaları -ev düzenine uyamamaları nedeniyle- çok zor olmaktadır. Beklenmedik zamanlarda sahiplerine saldırmakta ve evden kovulunca da bir türlü gitmeyi bilmemektedirler. Evin kapısında günlerce, acıklı sesleriyle bağırarak ev sahibini canından bezdirmektedirler. (Bir keresinde, ev sahibi dayanamayıp kaçmışsa da, tutunamayan, sahibini kovalayarak, gittiği yerde de ona rahat vermemiştir.)

Şehirlere yakın yerlerde yaşadıkları için, onları şehrin içinde, çitle çevrili ve yalnız tutunamayanlara mahsus bir parkta tutarak, sayılarının azalmasını önlemeyi düşünmenin zamanı artık gelmiştir.

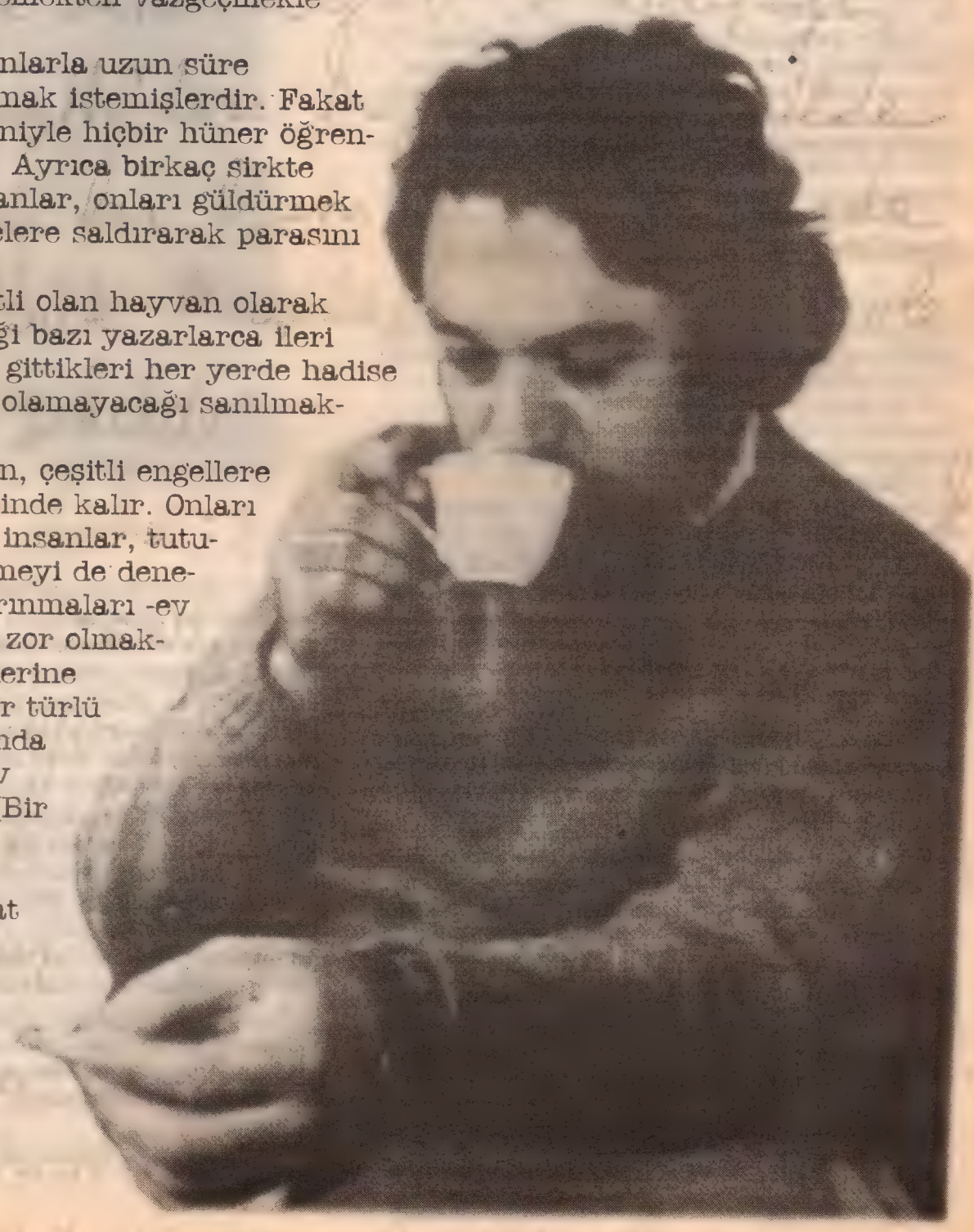

Garip Yaratıklar Ansiklopedisi'nden, TUTUNAMAYANLAR

VEFAT

DYMMA öğretim üyelerinden, Y. Mühendis Doçent,

Yazar

OĞUZ ATAY'ı

kaybettik.
Cenazesi 15 Aralık 1977 Perşembe günü öğle namazından sonra Sultanahmet Camii'nden kaldırılacaktır.

DOSTLARI

Data: 620-18373

YAZAR OĞUZ ATAY ÖLDÜ

Hikâyeci ve romancı Doç. Dr. Oğuz Atay, yakalandığı amansız hastalıktan kurtulamayarak dün akşam ölmüştür. Atay, 43 yaşındaydı.

(Devamı Sa. 9, Sü. 3 de)

OĞUZ ATAY'ı
kaybettik
YAKINLARI

Düşüncem geç gelişti, biraz geç başladım, biraz da erken bırakmak zorunda kalıyorum. Geleceğimi kaybetmek, yaşanan zamanı da boşlaştırıyor.

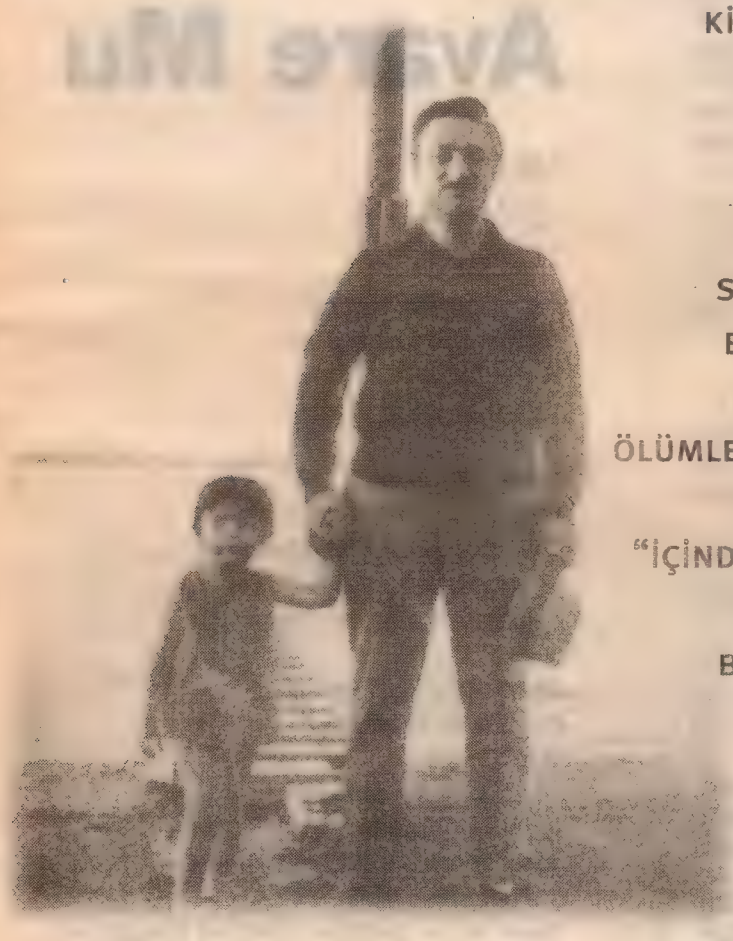

SAMİMİYET BUHRANI
KİFAYETSİZ MUHTERİS
CANIM İNSANLAR
GÖZ KÂFİYESİ
YAZ DİNDARI
'EV İÇİ'NİN SAHİBİ
SIKILMAZ TÜRKÜLER
EN UZAK TARİHİMİZ
KÜLTÜR ÇORBASI
ÖLÜMLE İÇ İÇE YAŞAMA GELENEĞİ
AHRETİN ŞUBESİ
"İÇİNDEN ANLAMA" TİYATROSU
MUKÂBİL EŞKİYÂ
BUNALIM TANRILARI

Ben buradayım sevgili okuyucum, sen nerdesin?

Haz: Hatice Meryem - k.İskender

Son gecesi şöyle dir Atay'ın: Bir dostlarının evindedirler. Atay bir ara banyoya gider. Bir süre çıkmaz. İçerdekiler seslenirler. Atay, "Sevinmeyin, daha ölmedim" karşılığını verir. Sonra yine bir sessizlik olur, yine bir merak başlar, banyoya koşarlar, bu defa ölmüştür. Yani son sözleridir, "Sevinmeyin daha ölmedim."

Fotoğraflar:İsa Çelik

İzmir Devlet Tiyatrosu Müdürlüğü'ne

Sırça Piyes

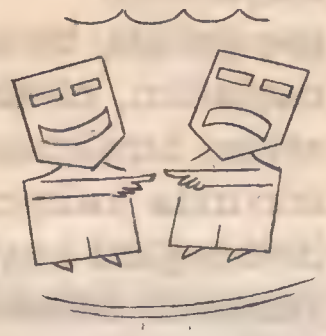

CAN YÜCEL

Sanırım, 1955-56 Aralığı idi... Şimdi nasıl olduğunu hatırlamadığım ayrıntılardan dolayı benim Tennessy Williams'ın "Glass Menagery" oyununu Devlet tiyatrosu tarafından çevirmem sipariş edildi.

Ben de o yıllarda "müzmin" bir işsiz, daha doğrusu bir işverenden çok bir işverilmeyen olduğum için, bu çeviriye dört elle sarıldım.

Çünkü, o dönemde deli gibi âşık olduğum şimdiki kırkiki yıllık karıma sadece dört elle değil, binbir uzvumlan sarılıyor ve başımızı sokacak, oturacak, yatacak bir kira evi bulmaya dikmiştim gözümü. Hep umudum "Sırça Kümes" diye Türkçeye çevirdiğim bu oyunun, Devlet Tiyatrosunda oynaması idi.

Tennessy Williams, benim her bakımdan gözbirliği ettiğim yazar olmamakla birlikte, hem erotik, hem isyankâr, hem de romantik olduğu kadar lirik yapısıyla bana çok yakın gelmişti. Ayrıca, Amerika'nın güney yanının, o suçlu, aynı zamanda zengin İngilizcesi, benim Türkçe çeviri çabamda büyük evrimler açıyordu.

Çeviriyi bitirdim. Ankara Devlet Tiyatrosu müdürlüğüne teslim ettim. Bu arada Güler'le deli gibi sevişiyorduk, beş parasız iki âşık.

Birden Ankara'dan haber geldi: Benim "Sırça Kümes" çevirisi ilk oynanacak oyun olarak afiş afiş bütün Ankara sokaklarını donattı. Bu haber benim için büyük harflerle hem Aşk ve Büyük bir sevinçdi.

İlk kez onca sevdiğim *Tiyatro* beni elimden tutuyordu.

Bir ay geçmedi üstünden, kara haber geldi. Afişlerden kaldırılmışım. Ertuğrul Muhsin Bey'e nedenini öğrenmek için telefon ettim-

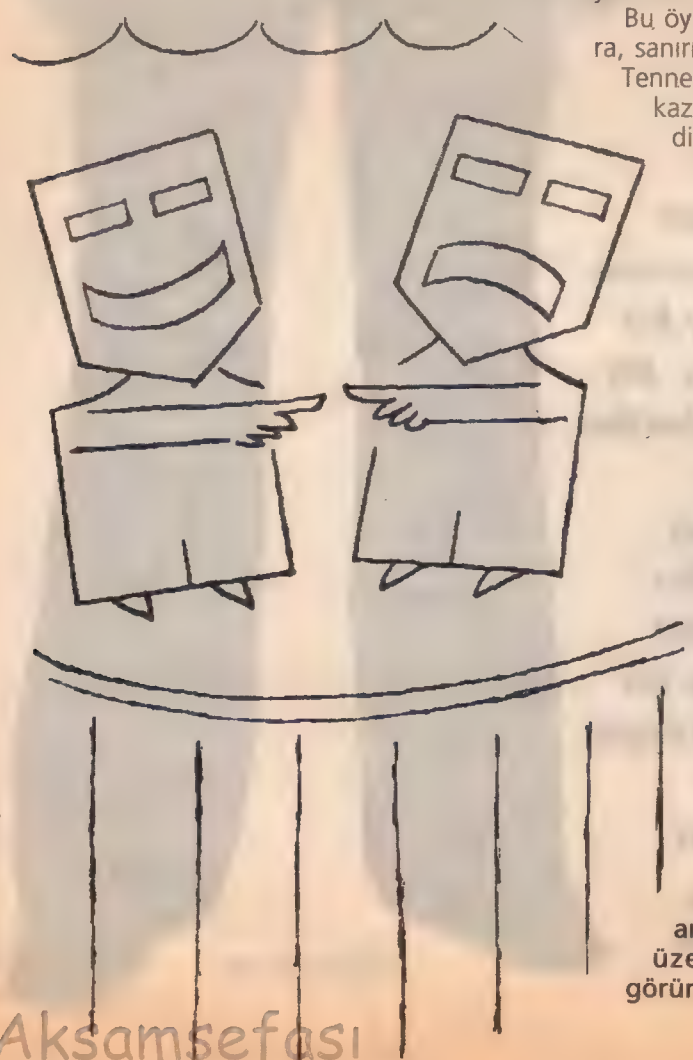

Çizgi: Ferruh Doğan

se de telofana çıkmadı. Belki, Muhsin Bey'in kulağını büken bir uyarı olmuştu. Bunu da doğal karşılamam gerekirdi. Ama ben deli kanlı idim. Şairdim, Âşıktım. Böyle oyunlara dayanamazdım.

Derhal Muhsin Bey'e karşı dâva açtım: Benim sanatçı ve ticarî itibârımı kırmaktan tazminat istedim. Avukatım okul arkadaşım Şefik'ti. Bir akşam Şaraphâneye suratı asık gelip, *Can, dâvayı kaybettik* dedi. Meğer sevgili Muhsin Bey, bizim piyeste oynayacak dört aktör ve aktristin birden aynı gün zatürriyeye tutulduğuna dair birer heyet-i sıhhiye raporu ibraz etmiş mahkemeye.

Ben şimdi ne yapacaktım? Ben Ankara'da, sevgilim İstanbul'da ne yüzle hangi parayla onlan yaşayacaktım?

Tam o sırada sevgili Sermet Çağan belki de haklı olarak Muhsin Bey tarafından zedelenmiş olan benim "Sırça Kümes" oyununu oynatmayı önerdi. Ve yine Devlet Tiyatrosundan Muhsin-zede olan emektar aktör Oğuz Bora, Sakarya Sokağında bir yer bulmuş piyesi oynayacak ve ??????. Aklım, o genç aklımla buna yattı. Provalar filan derken iş, ilk açılış gecesinde bir pandomimaya döndü.. Çünkü, baş aktör Oğuz Bora, rolünü karısının ağzından banyoda ezberlerken bir takım kopmalar olmuş. Arada da Sermet Çağan'ın Karpiç'de bütün basını çağıran yemek dâvetinin hesabı ödeyecek sahibi bulunamadığı için ve Hilton'daki basın toplantısına para çıkışmadığından genç sekreterim rehine kalmasından ötürü iş, bir comedia dellarte'ye döndü.

Böylece benim "Sırça Piyes" serüvenim beş kuruşsuz, sona erdi. O tiyatro işte sonradan Muhsin Bey'in satın aldığı BEŞİNCİ TİYATRO. Yine ben ordan burdan iş arayıp bularak, Güler'le Ankara'ya yollumuzu tutturabildik.

Bu öykü, 1956 yıllarına raslıyordu. Yıllar sonra, sanırım, 1964-65'de, bu çok sevdiğim yazar Tennessy, ki gazoz kapağını dişleriyle açarken kazaen boğulmuştur.. Onun İstanbul'a geldiği haberini aldım, dört bir yana haber saldım. Hilton'da izini buldum ama, Tennessy sabah ilk uçakla Amerika'ya dönmüştü..

Ayrıntılarını sonradan öğrendim: Bizim PEN Kulübü arkadaşlarım, Hüsamettin Bozok, Nevzat Üstün, Fikret Adil ve sevgili Ara Güler kendisini otelde bulup, TARABYA'ya rakı içmeye çıkarmışlar. Ondan sonra da en uygun fikir olarak Cağaloğlu hamamını seçmişler. Bir şişe de Whisky yanlarında. Hamamın sıcağı ve biraz omo-sapiens olan yazar üstündeki natır baskısı ve Whisky'nin ağırlığı yüzünden olacak, Tennessy "Bu Türkler burada beni öldürecek" diye ilk uçağa atlayıp kaçmış.

Bu öyküyü ben anlatıyordum, yine *Can şaka yapıyor* deyip burun büküyorlardı. Sonunda büyük gazete fotoğrafçısı Ara Güler'in arşivinden çıktı bu fotoğraf. Bütün gurup Tennessy'de içlerinde, arkalarında da dif gibi Natırlar olmak üzere, peştamallar içinde, tarihe bu görüntüyle geçiyorlardı.

Akşamsefası

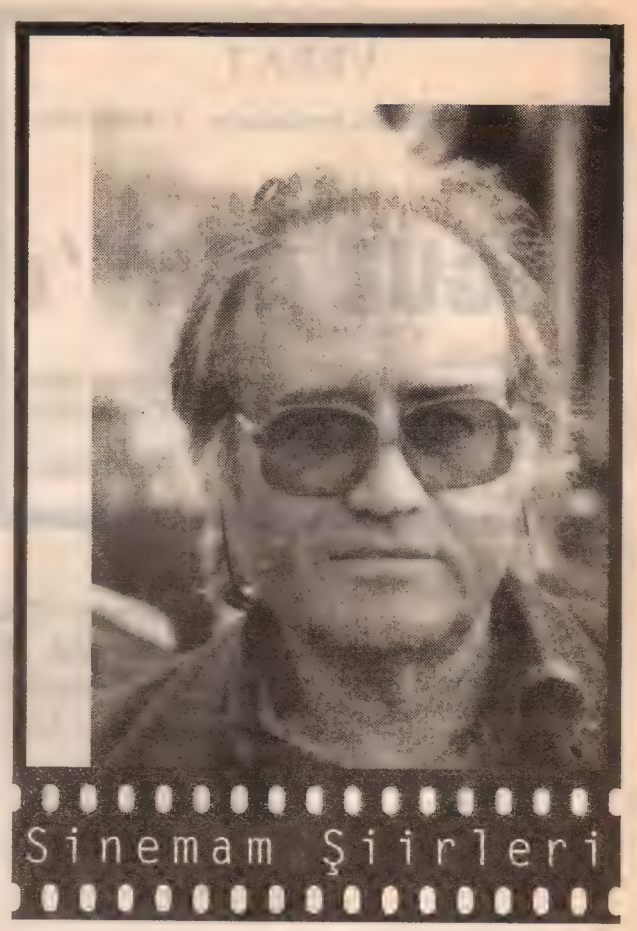

Avare Mu

NİHAT ZİYALAN

bağrıyanık Raj Kapoor
elbette aşkımızın avukatı
Hintçe şarkılı
Türkçe alt yazılı
Avare Mu

kızı babasından istemeye
korkumu yenmeliyim talimine durdum önce
gerdim kaytan bıyığımı
bir telcambazı oldum düşünceme

aman dikkat Raj'i kardeş
çok aksi kız babaları
tırnak
bit yoklaması yapmadan
soruyorlar garanti
hangi köşeyi dönerek diplomalısın
işte burasında filmin
Avare Mu'yu gediğine koymanın tam zamanı

çulsuz aşkların avukatıyım
delik ayakkabımdan hava alır
serinler sözlerim
aşkımı düşünmektir tek varlığım
yoksa da banka hesabım
yüreğim
altın çarpar darphanedir

dağa çıksak dağ almaz
üstelik aşkımız silaha karşı
sokaklara düşüp çığırdım
Avare Mu
sonunda düelloya davet ettim Adamo'yu
karşıma çıkardı
"her yerde kar var"

Sydney 1997

BIKTIM USANDIM SOKAĞI

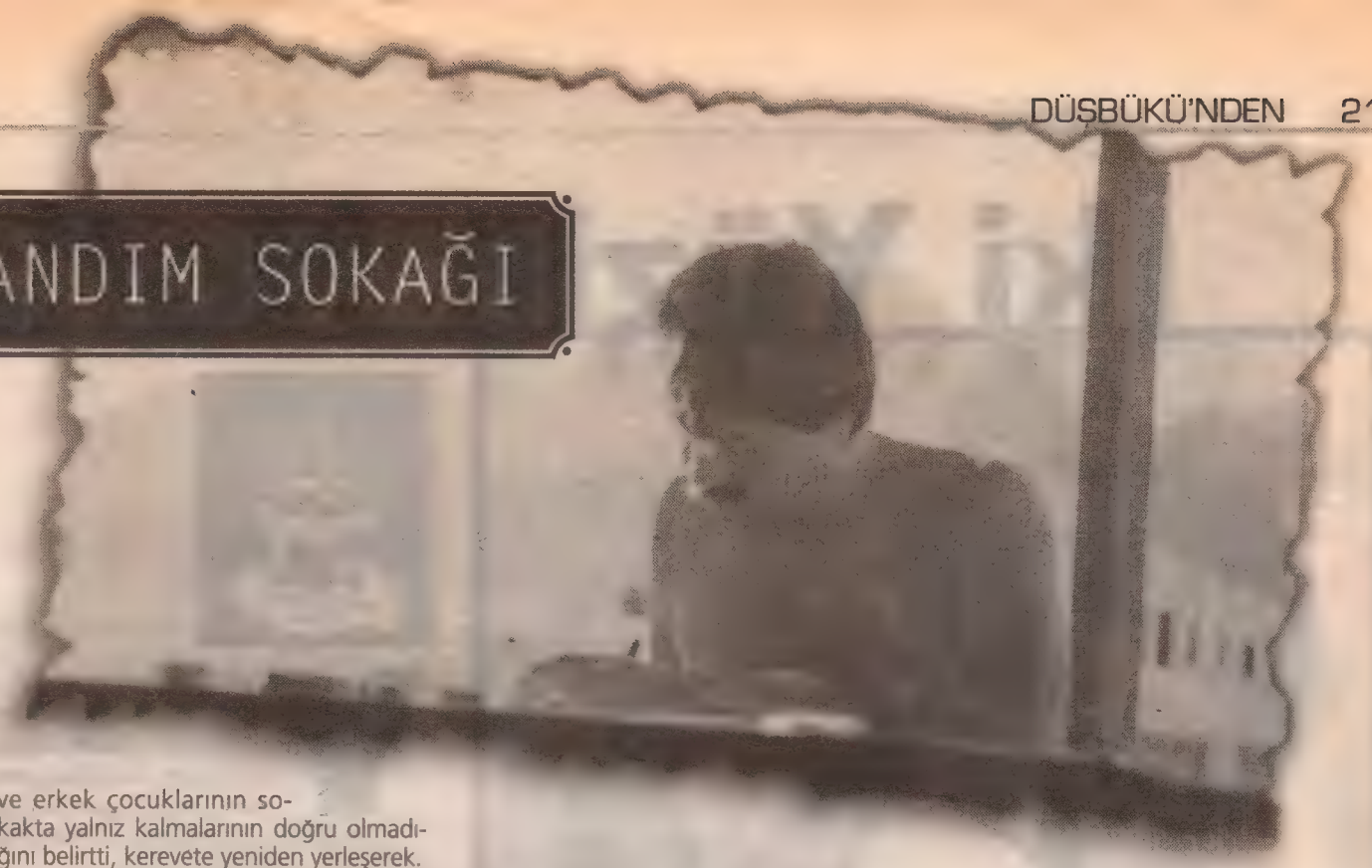

FERHAN ŞENSOY

Kadriye elinde mavi plastik bir leğenle pencerede göründü. Kendi evleriyle Düriyânımların evi arasında makara üstünde işleyen gel-git çamaşır ipine ıslak çamaşırları mandallamaya başladı. Çocuk bezleri, çocuk donları, kocasının çorapları ve donları, boy boy fanilalar, yastık yüzleri, masa örtüleri, bir renk cümbüşü olarak dalgalanmaya başladı sokakta. Çamaşırlardan damlayan sulardan tedirgin olan sokak kedileri yer değiştirdiler. Sokağın tüm evleri bu çamaşır ipleriyle, birbirine sıkı sıkı bağlanmıştı. Sanki bu ipler çamaşırlarla birlikte evleri de taşıyorlardı. Sanki bu ipler olmasa yıkıldı yıkılacaktı bu eski püstü, cumbalı, cumbasız, balkonlu balkonsuz soluk benizli evler.

Kadriye mavi leğenin dibinde biriken suyu sokağa boca etti. Kadriye'nin çamaşır artığı sularını döktüğü yerde boyatan serseri sokak otları sevinçle birer milim daha uzadılar. Üç ev aşağıda pencerede Selime anlamsızca sokağa bakmaktaydı. Kadriye'yle göz göze geldiler. Selime:

- Saat kaç Kadriye Abla? diye sordu. Kadriye sanki saniyesiyle belirtiyormuş gibi bir kesinlikle:

- Daha ezan okunmadı! diye yanıt verdi. İçeri çekildi. Selime, vakit de bir türlü geçmiyor gibisinden üfledi, püfledi. Pencereye attığı minderde dirsek değiştirdi.

Düriyânım iki memesi bıngıl bıngıl sokağa sarkarak:

- Özdemiir! Özdemiiir! Sok bisikletini içeri, haydi... Akşam oldu! diye bağırdı, aynı hızla önce kendisi, sonra memeleri içeri çekildiler. Düriyânım, kendisine ikindi oturmasına gelmiş ve bu oturmayı anlamsızca akşam ezanına doğru sarkıtmakta olan Leman ve Şefikânım'ların karşısına yeniden oturdu. İki bileğinin içiyle memelerine çeki düzen verdi. Kerevette oturan Leman hanım, altına aldığı sol ayağını sarkıttı, sanki kalkıyormuş gibi yaptı ve fakat birden bire, sarkık olan sağ ayağını kıçının altına bir güzel yerleştirerek, inlemeyle, zevkalma arası hırıltılı bir ses çıkardı. Bu ses bir şey demek değildi, belki de onun için çok şey demekti. Hiçbir şey olmadan bir iki saniye geçti. Leman hanım birdenbire yerinden kalkarak pencereye yanaştı, sokağa memesizliğini sarkıtarak:

- Tarık! Haydi artık eve! diye seslendi. Düriyânım da onun yanına gelerek yeniden Özdemir'e bağırdı. Memeler, memesizlikler birlikte içeri çekildiler.

- Bana biraz limonata koymak mümkün müydü acıba? dedi Şefikânım, duyulur duyulmaz bir sesle. Sokaktan bir erkek çocuğu ağlaması duyulunca, memeler ve memesizlikler yeniden pencereye atıldılar:

- Gel hayatım, gel canım, kaç kere söyledim ben sana o Filiz'le oynama diye! sözleri daha Leman hanımın ağzından sokağa dökülmelerini tamamlamamışlardı ki, Kadriye'lerin bitişiğindeki evin penceresinde hışımla Nigâr Abla belirdi:

- Nesi varmış Filiz'in? Aidisli değil ya! Gel kızım Filiz, gel... Sen o Tarık'la oynama bir daha!

Memeler, memesizlikler içeri çekildiler. Leman hanım hava kararıktan sonra kız ve erkek çocuklarının sokakta yalnız kalmalarının doğru olmadığını belirtti, kerevete yeniden yerleşerek.

- Demin sıcaktı.. biraz dolaba koysaydınız şu limonatayı! dedi Şefikânım.

- Yalnız kalıp da n'apıcaklarmış ayol, onlar daha çocuk! dedi Düriyânım.

Nigâr Abla piknik tüpün üstünde soğan kavurmaya başladı. Soğan kokusu tüm sokağa yayıldı. Selime minder attığı pencerede anlamsızca sokağın bir aşşağısına bir yukarısına bakmayı sürdürürken, karşıdaki evin balkonuna, elinde bir tepsi fasulyeyle Aynur çıktı. Oturdu fasulye ayıklamaya koyuldu.

- Aynur Abla saat kaç oldu? diye sordu Selime. Aynur:

- Ne saati kızım, akşam oldu işte! diye yanıtladı. Sanki bir şeye sinirlenmiş de hırsını zavallı fasulyelerden alıyormuşcasına, fasulye ayıklamaya hız verdi.

Düriyânım yeniden sokağa meme sarkıtarak:

- Özdemiir! Özdemiiir! diye bağırmaya koyuldu. Özdemir görünürde yoktu. O öyle bağırıyordu.

Selime:

- Deli gibi bağırma Düriyâbla.. Özdemir bisikletle şu tarafa gitti. Çoktan caddeyi bulmuştur o. Senin sesini duyup gelecek değil ya! deyince Düriyânım bağırmayı keserek cadde tarafına bakınmaya koyuldu.

Leman hanım Şefkânım'a:

- Çocuk mocuk kalmadı artık. Hepsi herşeyi biliyorlar. Ateşle barut yan yana bırakılmaz! deyince, Şefikânım:

- Ben de onu diyorum işte... Ateş gibi bu limonata, içilecek gibi değil. Dolabınız çalışmıyor mu Düriyânım? dedi.

- Sıcağı görmüyor musun Şefikânım, dolap n'apsın?

diye hızla odaya döndü Düriyânım, memeler bir sağa bir sola gittiler, Düriyânım oturdu, bilek içleriyle her iki yandan memelere çeki düzen verdi. Selime'nin:

- Düriyâabla, Özdemir geçiyor! sesiyle de memeler yeniden hareketlendiler ve sokağa sarktılar:

- Özdemir, dayağı yiyeceksin sonunda, buraya gel diyorum sana! Özdemir! Özdemiiir!

Düriyâabla'nın "Özdemir" çığlıklarına Selime de katıldı. Özdemir hiç oralı olmadan sokağın öbür ucunda yitti gitti. Aynur daha da sinirle ayıklamaya başladı fasulyeyi:

- Tamam... Birinizinki yetmedi, ikiniz birden bağırın bakalım.. Bu kadar bağırmaya polis gelirse hiç şaşmam...

- Ben penceredeyim, onu gözlerim, geçerken sana seslenirim Düriyâ Abla! dedi Selime.

- Bırakın oynasın çocuk ayol! Niye gözlüyorsunuz? Biraz rahat bırakın oğlanı. Koskoca oğlan anasının dizinin dibinde otursun istiyorsunuz. Bu gidişle, büyüyünce ne olur o çocuk biliyor musunuz? diye Aynur söze karışınca, Düriyânım memelerinin ucuna dek sinirlenerek, küs olduğu Aynur'a pis pis baktı:

- Ne kadar olsa, Ferruh gibi geri zekâlı olamaz Aynur hanım! dedi ve hızla içeri çekti sinirli memelerini. Aynur bir şeyler söylendi ama iyi duyulmadı, homurdanarak fasulyeleri daha küçük parçalara ayırmaya koyuldu. Nigâr Abla'nın penceresinden sokağa yayılan yanık soğan kokusuna yoğun kıyma kokusu karıştı. Sokak kedilerinde bir devingenlik görüldü. Sokak lâmbaları yanmış, ancak hava daha tam kararmamıştı. Selime gökyüzüne bakarak, kendi kendine söylendi:

- Bu gece ay çıkacak mı bakalım?

Düriyânım'ın penceresinde bu kez Şefikânm belirdi. iki ev aşağıya kocasına seslendi. Kocası Refik Bey pencereye çıktı:

- Ne var kadın?

- Çamaşırı hâlâ yıkamadın mı Refik? Gece oldu, gece. Ne bekliyorsun be adam, elâlemin kocası, astı kuruttu bile...

- Hassiktir be Şefika! diyerek içeri çekildi Refik Bey. Nigâr Abla bir mentollü cigara yakarak pencereye çıktı, konuşacak birini arıyordu ki, hemen yan pencere komşusu Kadriye, çamaşırlardan kuruyanları toplamaya çıktı. İpeki renk cümbüşü çorapları, donları, fanilaları, eliyle yoklayarak toplamaya koyuldu...

- N'aber Kadriye?

- İyiyim, nasıl olayım Nigâr Abla... Doktora bakılırsa bir tür kansızlıkmış benimkisi...

- Bilirim, ben bir kere geçirmiştim...

Bu sırada sokaktan bisikletiyle hızla Özdemir geçti. Selime peşinden yırtındıysa da Özdemir oralı olmadı. Selime'nin sesine Düriyânım gene pencereden meme sarktı:

- Nereye gitti bu namussuz? Kırıcam o ayaklarını, çeviremez olacak pedalları... bisiklet delisi..

- Çocuğa bu kadar karışmak doğru değil! diye atıştı Aynur.

- Sus! Çok konuşma! diye onu azarlayarak içeri girdiler Düriyânım ve memeleri. Nigâr Abla?

- Bende bir şişe var, istersen vereyim.

- Olur mu abla, herkesin vitamini başka. Başkasına verilmiş ilâç kattiyen alınmaz.

- Olur mu kızım, vitamin bu.. Bana da bunları görümcem verdi zaten..

- Senin de kullanmaman lâzım. Onlar görümcene göre vitamin...

- Valla sen bilirsin Kadriye! diyerek konuyu kapattı Nigâr Abla, sokaktaki kızına seslenmeye koyuldu:

- Filiiiiz? Filiiiiz! Nereye gitti bu kız ayol?

Bu sırada gözcü Selime, yan sokaklardan birinin aralığından Özdemir'i görüp bağırmaya başlayınca, Düriyânım ve memeleri yeniden sokağa sarktılar.

- Birisinin memesi sokağa düşecek! dedi Aynur. Bunu duyan Düriyânım kıpkırmızı kesilerek, hızla içeri girdi, eline geçirdiği kocaman bir kültablasını Aynur'a doğru fırlattı. Aynur isabet almadıysa da köpürdü:

- Orospu! diye bağırarak Düriyânım'ın penceresine doğru bir plastik maşrapa fırlattı.

- Orospu sana benzer! diye sinirle pencereyi kapattı Düriyânım.

- Gene kapıştılar! dedi Kadriye. Nigâr Abla bu kapışmaların artık heyecan vermediğini belirten bir dudak bükmesiyle:

- Öbür şeyin farkına varalı epey oldu mu?

- Önceki gün anladım Nigâr Abla... Nasıl olacak bilemiyorum, zaten evin içinde üç tane canavar var.

- Bir çocuk daha olursa siz buraya sığamazsınız, küçüktür burası. Taşınacaksınız herhalde! dedi Nigâr Abla. Kimbilir demek istercesine dalgınca dudak büktü Kadriye. Nigâr Abla, sanki taşınacağız, demiş gibi sürdürdü:

- Nereye taşınacaksınız?

- Ne taşınması Nigâr Abla. Taşınma nerde? Kocam bir koltuğu, şurdan alıp, şuraya koymaz, tembel padişahı!

Kadriye içeri girdi. Nigâr Abla da sigarasını sokağa fırlatarak içeri çekildi. Kıyma kokusundan kuduran kediler Nigâr Abla'nın izmaritine üşüştüler, koklayıp uzaklaştılar. Hava artık iyice kararmıştı, Aynur sokağın köşesinde bir polis memuruyla göründü. Düriyânımların kapısına geldiler. Aynur gladyatörce, kapıyı çaldı. Düriyânım ve memeleri pencereye çıktılar. Aynur, Düriyânım'ı göstererek, polise:

- Bana orospu dedi! deyince, tüm pencereler hareketlendi. Herkes pencereye uğradı. Düriyânım, önce Aynur'un kendisine orospu dediğini, ama kendisine gerçekten orospu olduğu için soluğu karakolda aldığını söyledi. Her pencereden bir ses çıktı. Polisi gören herkes, özel şikayetlerini dile getirdi. Polis sıkılarak gitti. Herkes evine çekildi. Evlerde ışıklar yandı. Televizyonlar sonuna dek açıldı. Sokağa gece çöktü.

O gece Düriyânım oğlu Özdemir'i eşek sudan gelinceye dek dövdü. Aynur kocasıyla bağıra bağıra kavga etti. Aynur'un kocası, bir tencere kıymalı fasulyeyi, pencereden sokağa fırlattı. Şefikânım kocası Remzi Bey'i epey payladı. Nigâr Abla kızı Filiz'i dövdü. Leman hanım oğlu Tarık'ın ağzına biber sürdü. Kadriye çocuğu aldırmaya ve kocasından ayrılmaya karar verdi. Selime o gece ayışığında Ayvansaray'da bir kunduracıya kaçtı.

Akşamsefası

İki Yüzlü Notlar...

ZAFER
AKNAR

Yaşamla uyuşamıyorduk...Bize dayatılan tüm kurallar, canımızı sıkıyordu...Köşebaşlarını tutan insanlardan nefret ediyorduk...Sokakları gecenin bir yarısında teslim alıyor, aleni öpüşüyor, ilk bulduğumuz kuytuda sevişiyorduk... Hayallerimiz, bize sunulan zamana sığmıyordu...

Kimliklerimize taş bağlayıp denize atmak istiyorduk... Kaçacak bir deliğimiz bile yoktu, farelerden beter durumdaydık..Değer vermelerini zaten beklemiyorduk...

Aptal bakışlarından, sığ değerlendirmelerinden bıkmıştık...

Kurumuş kusmuk kokuyordu caddeleri, her biri midelerine sığmayan bir yalanın dışavurumuydu...

Diken olmak istiyorduk, diken olduğumuzu bile bile kıçlarında büyüyen...

Ruhlarına sıçıp, çığlık çığlığa kaçmak istiyorduk...Tek derdimiz onlar gibi yaşamamaktı...Paralarını, mallarını, mülklerini, kefen ceplerini dolduracak neleri varsa alıp kıçlarına tıkmak istiyorduk...

Günlerce uyumak, haftalarca sevişmek, kanat takmak, patlayana kadar içmek, âşık olmak, bulutlara takılmak, yaprakları saymak, bağırmak, küfretmek istiyorduk...

Çalışmak, pet kafalıların düzenini sürdürmek için yaşamak, işemekten daha zor geliyordu...

Evet istiyorduk ve biliyorduk ki çok şey istiyorduk...

Bizi rahat bırakmayacaklardı. Yok etmek için var güçleriyle savaşacaklardı. Kızgın demirle damgalayıp, ilk kuytuda canımıza okuyacaklardı...

Saçlarımızı tel tel yolup, ibret olsun diye boyunlarına asacaklardı..

Düşler...

Mazgalların üzerine oturmuş, kıçını ısıtıyordu.. Fena halde yorulmuştu..Saçlarını okşayan kar, tahrik ediciydi. Saçmalıklarla dolu, bir yoldan gelmişti..Bu kent neresiydi ve koşuşturan insanlar nereye yetişmeye çalışıyordu..Bugün düşlerine talip çıkmamıştı..

Beş paralık bile satış yapamamıştı. Kıpırdamadan duruyor ve sabırsızlıkla kardan adam olmayı bekliyordu..

Kan dolaşımını hızlandırmalıydı.. Elini apışarasına soktu. Kasık arasına kıvrılmış çükünü buldu: Uyandırmaya çalıştı. Gözlerini kapadı, çükünü kaldıracak tek düşü kalmamıştı. Erotik düşler kapış kapış gitmişti.. Uyuması gerekiyordu.. Uyudu..

Günün ilk ışıklarıyla koşuşturmaya başlayan insanlar , mazgalın üzerindeki, ereksiyon olmuş kardan adama kaçamak gözlerle bakıyordu..Çocuk, boynundaki atkıyı, kardan adamın boynuna doladı.. Düşler yine geç kalmıştı...

Ve İtiraflar...

Bir şeyler sızıyordu bedenimden,
sızıyor, sızıyor
sızlıyor...
Gün görmüş kadın
bana hayalimi geri ver...
O caddede sallandığım yıldızlar..
Düşlerim, bil ki sarhoştu..
Sarsıntıyla uyandım..
Çok komiksin
İçimi sızlatıyor düştüğüm durum..
Hadi bana iki yüzlülüğümü geri ver..
Unuttum yalan söylemeyi,
Çık sokağa,
bana yalan topla..
Ermiş aşkların anısına...
Kafamı uyuşturmak istiyorum..
Düştüğüm durum çok komik..
Hadi al beni içine
Masal kahramını yap..
Çok güzel seninle sevişmesi.
Bak hala yalan söylüyorsun
Oyunların minnacık...
Geberecek birazdan günbatımı,
gülmekten..
Öteye sığdır beni,
Sana kaç kez söyledim
Su alan bir gemiyim ben
Mutluluk veriyorsa sana
kova kova su atmak bana
Uğraşma, seyret
Görülmeyi değer bir geminin
sulara gömülüşü..

Akşamsefası

ALMAN DOSTUM

Öykü: Charles Bukowski
Çizgi: Pat Moriarity

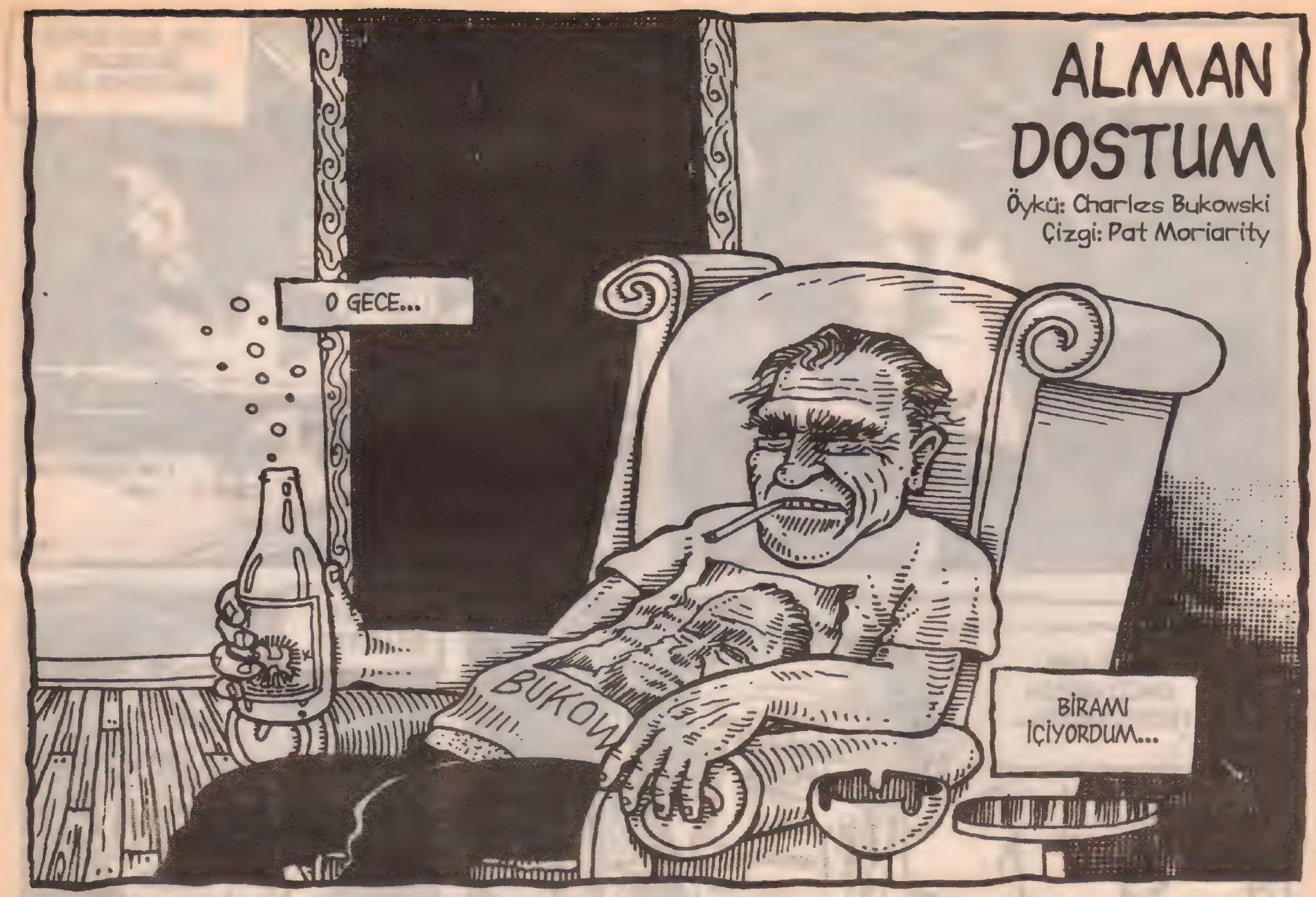

VE TABİİ Kİ O...

YANİ, ONUN SESİYLE BİR YERLERE SÜRÜKLENİYOR GİBİ...

NOTALARINI OMUZLARIMDA HİSSEDİYORDUM...

AKABİNDE BİR ÜRPERTİ

O ORADA...

ŞİMDİ

LUK
LUK
LUK

Akşamsefası

Şiir, Tanım ve Gözlemleri

BEHÇET NECATİGİL

➤ Şiir bir çıkartmadır, uyuyan topraklara uyumayışlardan.

➤ **Şiir ısrarlı bir telkindir, ama tekin olmayabilir bazı telkinler gibi.**

➤ Şiir yazılamaz olunca mı anlaşılır nasıl yazılacağı?

➤ **Şiir, kapatmalarla dolu bir haremi elegüne açmak gibi.**

➤ Tanrı iyi şairleri şiir ağası olmaktan korusun!

➤ **Bazan şair, tek şiirle, bir başka şairin yüzlerce şiirini yok eder.**

➤ Bazı kitapların yanında not: tükendi. Şiirler, şairler için de geçerli.

➤ **Okunsun çok sonra da yazdığın --öncekini öyle yaz!**

➤ Şiir kontrol hapı almayan şairlerden korkunuz!

➤ **Yalnızlıklardaki gibi, şiirlerdeki kalabalık da bir uyumsuzluktur.**

➤ Hava ve kara limanları gibi, yer ve şiir limanları da olmalı; şiir trafiğinde yersiz tıkanmaları önleyecek limanlar.

➤ **Şair, kendi tarlasına da su isteyen kişidir. Bu istek çekişmelere, çatışmalara yol açar. Sonra bu su, bazan faydalı ürünler verir, bazan baldıran otları. Ne olursa olsun şiir, bir tarlayı koruma çabasıdır.**

➤ Var mısın bir İzmir ya da Paris? Çok bunaldılar mı gezilere çıkamayanlar, oturur şiir yazarlar.

➤ **Sevdiğimiz insanlara bile ancak işimiz düşünce uğrarız da, şiirleri arayıp soran yok diye niçin yakınırız?**

➤ Şiirler, beraber söylenen solo şarkılardır.

➤ **Başarılı bir şiirin keyfi bir yenisine kadar sürer, duyulan o hüzün bir vefasızlık utancıdır.**

➤ İki tür şair sevilmez: Ya sızlanan ya da bitpazarında hurdacı dükkânı açmış.

➤ **Şiir bir inattır: Ne yazarız onlar gibi ne de bizden başka sanat.**

➤ Rahat düşkünlerine uzaktır bazı algılar. Güçlü şiirler de çaba ister.

➤ **Şiir, yananlar ve kendilerini yakanlarla dolu dönemlerde içten bir yanışı gösterir.**

➤ Şiir, ince ince soğan doğramak gibi. Çok eğilmişseniz üstüne, yaşarır gözleriniz.

➤ **Kurşuna dizilir ölürler, şiire dizilir dururlar.**

➤ Şiir, varlıklı-yoksul, ikisinin de uzağındadır, sesini ancak orta hallilere duyurur.

➤ **İyi şiirin ölçüsü ya etkilemek, yani başkalarına o doğrultuda şiirler yazdırmak, ya da kimseyi etkilememek, ki ikincisinde kötü şiir olmak tehlikesi de vardır.**

➤ Bir beraberliğin bitişinde her zaman biraz hüzün vardır, hele şiirler için.

➤ **Ara sıra uzaklaşın şiirden, üstüne düşmeyin, o sizi istemiyorsa boşunadır direnmeniz (tıpkı aşktaki gibi).**

➤ Sözlük maddeleri, roman okur gibi ard arda okunur mu?

➤ **Bir sözlükte bir maddeye bakarız, bir süre sonra bir başka maddeye, ve kapatırız kitabı. Sonra bir yenisine, ya da tekrar evvelce baktıklarımızdan birine. Şiir kitapları için de geçerli.**

➤ Güçlü şiir ya bir hayır --ya bir bedduadır.

➤ **Şiir iki şey ister: Hem seni, hem hünerini. Tek başına sen sıkıcı bir ağırlıksın, hüner ağırlığı hafifletir.**

➤ Biri şiir yazar, biri o şiir üzerine kendini.

➤ **Camın hemen yanına oturmak gibidir bazı şiirler; oysa gerilerde bir yerden uzaklar da görülür.**

➤ Bir kişiyle bile konuşulamaz şeylerle dolmuşsa bardak - başlar şiir taşkını.

➤ **Solmuş sarı fotoğraf, duvarda, bir zaman çektiğimiz - şiirin başka bir tanımı.**

➤ Bir şiir yazılırken, daha önce yazılmış, aşağı yukarı aynı havada, aynı temada bir başkası, hayranlık ya da hasetle hatırlanıyorsa, bu yenisinde de iş vardır (bazan da yok).

➤ **Bir eldir güçlü şiir, el verse kıvıracağımızı sanırız: İnce, çelimsiz görünür, oynar bizimle ve çok sürmez elimiz yapışır masaya.**

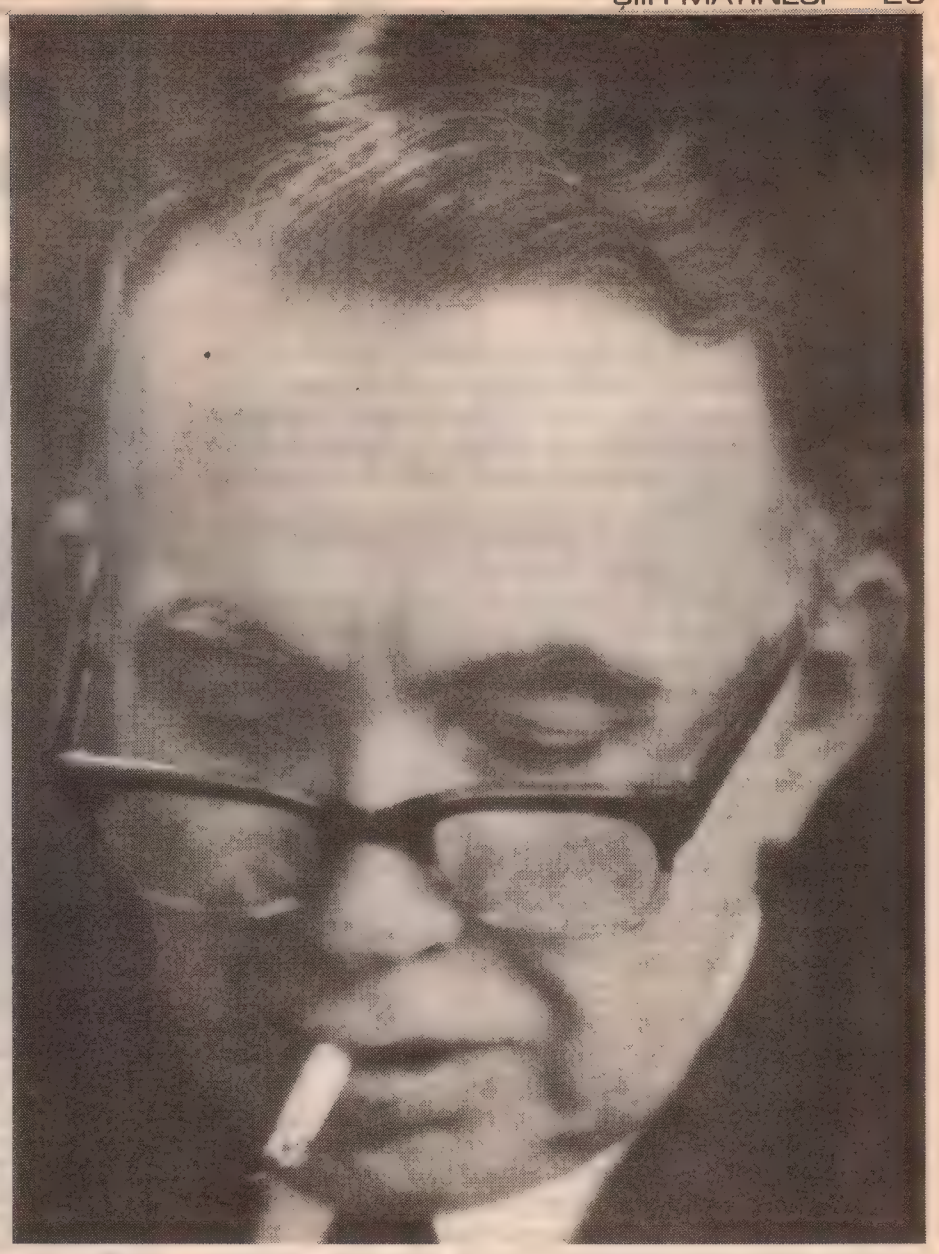

➤ Tedavi klinikleri gibi, şiir klinikleri de olmalıydı.

➤ **Şiiri hareketli yapan, kimi sözcükler arasında gidiş gelişler, hemen görülemeyen alış verişlerdir.**

➤ Şiir ziyaret saatleri 24'ten sonra olmalı. Ne yazık ki 24'e kadar, gelenler de çok değil.

➤ **Bazı şairlerin ölümüne yanarız, ancak onların şiirleridir ki, yıllar sonra soğuklarda gene ısıtır bizi.**

➤ Şuna bir şey söylesene! Kim söylesin, şiir ona bir şey söylemez.

➤ **Şiirine güvenmeyen, güvenilir şiirin uzağında kalır.**

➤ Bazı besinler insanı tok, bazı şiirler insanı genç tutar ve ikisi hemen hemen aynı kapıya çıkar: Önlenir oburluklar, erken kocamalar.

➤ **Gizli şiir sayısı, gizli işsiz sayısından aşağı değildir. Birçok şiirler, varlıklarını duyuramaz, kendilerine bir elin uzanmayışına sessizce katlanırlar.**

➤ Bir şairin yakındığımız yanı ya dilidir, ya dilsizliği.

➤ **Bir duvarı aşamayan seslenişler şiir. Duvarın arkasında millet maç seyrediyor.**

➤ Şiir kazalarında ölenlerin, sakat kalanların sayısı, trafik kazalarındakinden kat kat fazladır, hep aşırı hızdan, dikkatsizlikten.

➤ **İlham.. evet, bir şey vurdu oltaya, ümide kapılırız. Ama iğneye takılan, atılmalık bir fasarya da olabilir. Önemli olan sözcüklerin birbirini çekmesi, dizelerin dizi dizi ağda birikmesidir.**

➤ Çalçene şiircikler, bir kaşık suda gargara. Şiir bir durum, bir sorun üzerinde ölçülü konuşan, susunca da bizim düşünmemizi bekleyen bir olgunluktur.

➤ **Siz hangi dizede hangi sözcük, daha da yerinde, daha da güzel -- sormadan değiştiriniz!**

➤ İyi şair, gereğince Karac'oğlan. O şöyle demişti: "Kim var imiş ben burada yoğ iken."

Akşamsefası

Mororo

ATİLLA KANBİR

Rastladığım tüm sözlükleri kurcaladım. Mororo diye bir sözcüğe gözüm ilişmedi. Böyle bir sözcük mevcut değil. Ben uydurdum. Kendiliğinden ve ansızın kafamda belirdi. İçimde yenemediğim bir duygu, bu hırıltıyı andıran kelimelere sahip çıkmamda ağır bastı. Belki de inançsızlığımın bir ürünü "mororo".

Onu, kafamda şu anda ne olduğunu hatırlayamadığım bir sürü karmaşık düşüncelerle, beyaz bir kartonun üzerine, itina ile yazdım. Mororo. Üzerine, içi maviye boyanmış bir elips çizdim. Sonra da elipsi teğet geçen bir kırmızı çizgi ekleyiverdim. Bu benim ideolojim, mezhebim gibi bir şeydi. Boş zamanlarımda bu içi maviye boyanmış, kırmızı bir çizginin tepe noktasından teğet geçtiği ve altına özenle "mororo" yazılı karton benim görsel seccadem oldu. Geceleri, çalışma odama çekilip, bir mum ışığının loşluğunda dakikalarca kendimden geçerdim. Bu dakikalar aralıklı zaman dilimlerini içerdiğinden, sonsuzluk etkisi bırakırdı bende. Bu gizli ibadet akabinde, memleket hatırası olan, sırları dökülmüş ve arkasındaki teneke kaplamada, erbabı olmayan bir elin çizdiği, sarı ibikli horoz resmi bulunan küçük aynaya baktığımda, yüzümün yaşlandığını görürdüm. Tanımsız ürpertiler sarardı içimi...

Hiçlikle ilgili bir kavram olarak gelişti kafamda... Dallanıp budaklandı düşündükçe. Kişisel tarihimde bir döneme damgasını vurmuştur. Kendimle uzlaştığım en verimli dönemin. Anlamsıza indirgenmiş tumturaklı bir sözcüğün bendeki karşılığıdır "mororo". Mırıldandığımda, orta kulaktan iç kulağa doğru ritmik yankılar yaparken, bundan sonsuz fonotik hazlar duyardım. Başkalarının belleğini harekete geçiren bir özelliği olmayan ölü harflerin rastlantısal biraradalığı. Bende yarattığı etkiyi, fantazmagoriyi başkalarında yaratmayacak kadar öznel bir durum.

Bir ibadet esnasında gölgemle yüzyüze geldim. Işık gölgeyi belirliyordu, koyuydu. Suskunluğumu "mororo" mırıltılarım bozdu. Derin bir yoğunlaşma sürecindeydim. Tek kişilik gizli örgütüm beni, iyice avucunun içine almıştı. Belli belirsiz bir pişmanlık duygusu yayıldı içime. Kımıldamaksızın, gözucuyla "mororo" sözcüğünün üzerindeki, içi mavi ve kırmızı bir çizginin teğet geçtiği resme baktım. Yüzümü gördüm orada. Hiçbir itirazı yokmuş gibi tepkisiz, ifadesizdi. Alın kısmım teğet noktasındaydı, kırmızı çizgi ok gibi girmişti. Kan. Kan aktıkça, mum ışığı azalıyordu. yüksek tavanlı, geniş ve küçücük bir kapısından başka birşeyi olmayan koridorda, suretim benden uzaklaşıyordu... Kapının, gazete kağıtlarıyla kapatılmış deliklerinden sızan ışık huzmeleri, yüzümde koyu gölgeler oluşturmuştu. Arkasında sarı ibikli horoz resmi bulunan, sırları dökülmüş aynamda gördüğüm bu görüntü ilelebet aynı kalacaktı. Zahiri görüntü gerçeğe dönüşmüştü.

Sönmeye yüz tutan mumu söndürmeden, pıhtılaşmış yüzümle, sessizce odayı terkettim.

Amsterdam, 1997

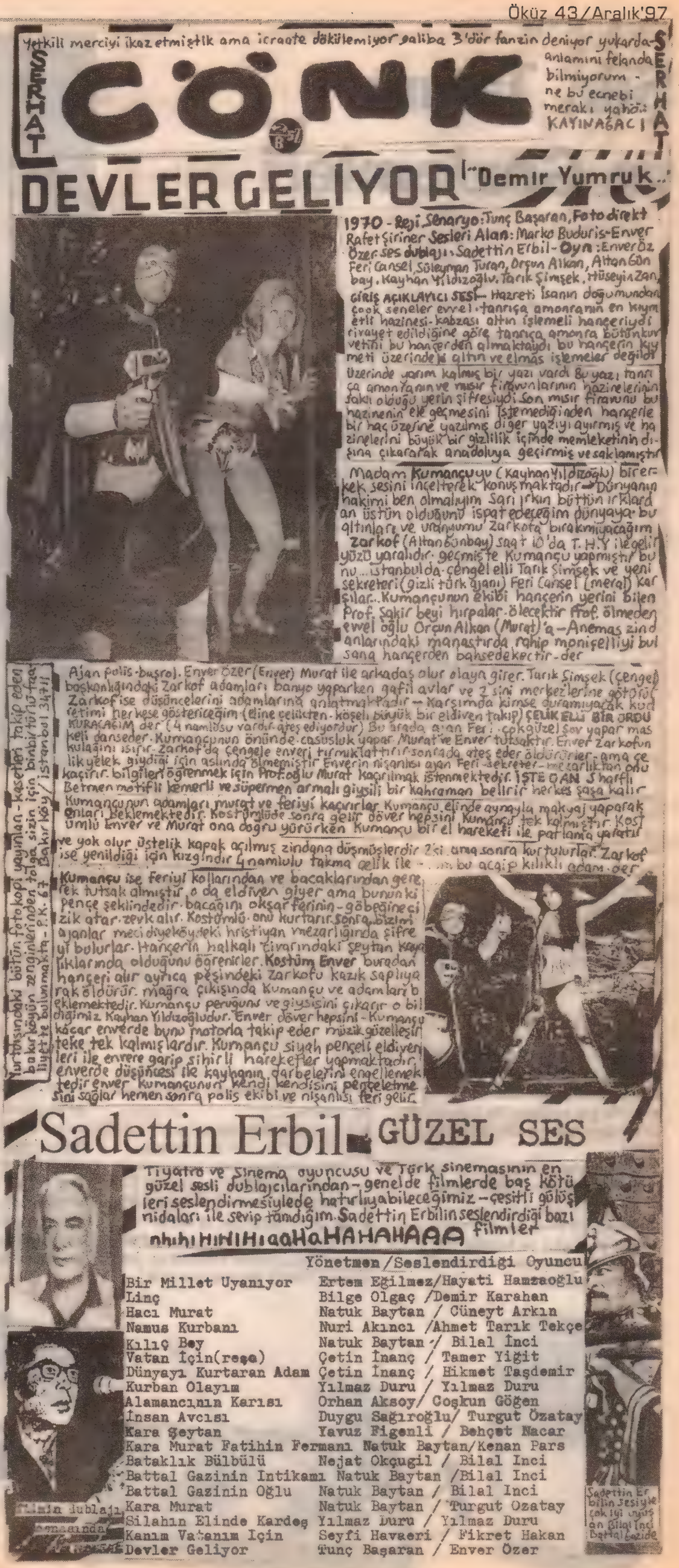

Akşamsefası

Bir Kilo Karides
(En Sevdiğim Bölüm)

PEDRO
ALMODÓVAR

Taksiye atladım. Şoför Robert Mitchum ile Sean Connery arası biriydi. Kesinlikle sert bir tip. Bir yerde okuduğum bir şey geldi aklıma, bildiğiniz gibi çok OKURUM ben. Otobüste veya bir bekleme salonunda veya yemek masasında okuyan birini görmek kadar ben de okuma isteği uyandıran bir şey yoktur. Bunu bir barda birinin omzunun üstünden okumuştum: "Talih Cesur olanlara gülümser". Yalnızdım, CESURDUM ve talihin küçük bir gülümsemesinden zarar gelmezdi. Ayrıca biraz önce yaşadığım tuhaf olay beni tahrik etmişti. Beni şaşırtan her şeyden tahrik olurum. O anda eve dönmekten başka her şeyi yapabilirdim. Ev uyumak, duş almak ve düşünmek içindir ve ben o gece duşumu almış, yeterince düşünmüştüm.

- Nereye? diye sordu şoför, işe birkaç gün önce başlamış birinin özgüveniyle.

- Bilmiyorum.

Radyo açıktı. Yağmur yeniden başladı.

- Yine yağmur, Allah kahretsin, diye mırıldandı kaygısızca.

Radyoda the Weather Girls, "It's raining men. Alleluia" parçasını söylüyorlardı.

- Yeah, diye katıldım, "It's raining men."

- Ne dedin? (Bu herif benle birkaç gün önce beyin ameliyatı olmuşum gibi konuşuyordu.)

- Radyoda çalan şarkı. Adı "It's Raining Men." İngilizce bilmiyor musun? dedim.

- Bu gece mi? Henüz değil.

Sert biriydi bu tip. Söylemiştim size.

- Bir yere gitmek istiyor musun yoksa ses tellerinin akorlu olduğundan emin olmayı sürdürecek misin?

BU ADAMIN taksi şoförlüğü ile neden harcandığını bilmiyorum. En azından Dashiell Hammett ödülünü hak ediyordu. Ne diyaloglar! Heyecanlanmıştım ama belli etmek istemiyordum.

- Herhangi bir yere en uzun yoldan git.

- Nereye yakın orası?

- Senin bilmen gerekir. Profesyonel olan sensin, değil mi?

- Korkarım ki değilim bayan. Bu taksi işine sırf züppelikten girdim.

- Param var.

- Ne kadar?

- Beş bin pesetas.

Ona gösterdim.

- O kadar parayla bir sürü yere gidebilirsin.

- İyi ya, hepsine götür beni.

Sürprizlerden nefret ederim, ama bazen beklemediğiniz bir şey kendinizi bulmanıza yardımcı olabilir. Dört saat sonra işte olmalıydım. Yeni filmimin adı *Ateşten Kalçalar*. Asırlar önce, onunla yatmayan erkeklere büyü yapan bir cadının öyküsü. Sonunda yakarlar kadını tabii ki. Ama bu tür şeyler olmuyor artık. Bir KADININ istediğini elde etmesi için onu ANLAMASI yeterli. Tüm gözenekleri arzuyla titreşen bir kadın gibisi yoktur. Dünyadaki hiçbir güç direnemez ona. Çünkü ERKEK bir kadında ESNEME isteğinden fazlasını uyandırdığını bilmek ister. Bazı erkekler kaba görünmeyi seçerler ama altın KALPLİDİRLER.

Zekice konuşmayı saatlerce sürdürebilirdim ama şu kelimeyle kesti sözümü:

- Geldik.

Taksiden indim. Nerede olduğumu bilmiyordum. Yağmur kesilmişti. Nerdeyse sabahın beşiydi ve soğuktu.

- Neredeyiz?

Mercamadrid. Diğer marketlere mal dağıtan merkezi bir market.

Uçsuz bucaksız bir garajı andırıyordu. Taze balık dolu küfeleri sürükleyen insanlar vardı. Bir kâbustaymiş gibi bağırıp çağırıyorlardı. *Blade Runner* filmindeki gibi. Karanlık. Durmaksızın çiseleyen bir yağmur. Gizemli görevlerini yerine getirmek için gidip gelen ciddi görünümlü insanlar. Öncelikle çok hassas bir kız olarak şaşıp kalmıştım. Görünümü renklendiren tek şey kabuklu deniz mahsulleriydi. Nerdeyse canlı kabuklular.

Viski ve burbonun demir midelerde fokurdadığı büyük bir bara girdik. Taksici kahve söyledi, ben rom ve kola. Henüz kırkına gelmemiş ve yüzü onunki kadar ilginç olmasa da Sean Connery'yi andıran bir biçimde olgunlaşmış bu adamın bana bir iki kelime etmesini umuyordum. Her yola girerim ama daha sonra *La Luna*'da olanları anlatabilmem için nasıl bir yola girdiğimi önceden kestirip kendi sonuçlarımı çıkarabilmem gerek (Bana neredeyse, hiç para ödemeyen *La Luna* için bütün bunlar.)

- Burayı çok sevdiğimi bilmeni isterim, dedim, bir katedrali çağrıştırıyor bana. Ama ne işimiz var burada?

- Canım kahve çekti. Bu saatte kahve içilebilecek ender yerlerden biridir burası.

- Sen hep böyle misin?

- Nasıl?

- Sadece kendini mi düşünürsün?

- Sadece başkalarını düşünürdüm bir zamanlar.

- Adı neydi?

- Değişik adlar kullanırdı. Ama geçmişte kaldı artık.

Bunu duyduktan sonra duygusal yanım mantığıma ağır bastı.

- Senin gibi erkeklerden hoşlanırım. Seninle açık konuşabilir miyim? Senin gibiler otobiyografilerde müthiştirler, ama çok yoruyorsunuz beni. Kendinizden verdiğiniz her parçayı sizden söküp çıkarmak gerekiyor.

- Değmez bence.

- Bırak da ben karar vereyim buna. Alışkınım.

- Sen evine git en iyisi. Adresi ver bana. Uykuya ihtiyacın var.

- Ben asla uyumam.

- Ben de.

Kayboldu sonra. Helaya gittiğini sandım. Peşinden gidecektim, insanlar helada daha açık oluyorlar ve bu tip yeterince susmuştu. Ama, fazla iyi bir kız etkisi bırakmak istemedim onda. Bir dakika içinde döndü, elinde bir paket vardı ve gideceğimizi söyledi.

Çıkarken orada çalışanlardan biri gözlerini bana dikmişti. Beni tanımış olmalıydı. Taksicinin önünde benden imza istemesini arzuladığım için onu yüreklendirecek bir şekilde gülümsedim. Ama kımıldamadı. Ben kımıldadım ve yanına gittim:

- Ben Patty Diphusa'yım, uluslararası porno yıldızı. Sizden bir imza istiyorum, dedim adama.

Zavallı adam şaşkındı. Çantamdan kâğıt kalem çıkarıp eline tutuşturdum.

- Çok güzel bir şey yaz benim için, dedim ona tüm cazibemi kullanarak.

Adam birkaç sözcük yazdı. "Patty'ye saygı ve hayranlıkla."

- Canillas 19 numarada oturuyorum, dedim şoföre takside. Eve varana dek konuşmadık. Radyoyu dinleyip kış rüzgârının ıslık çaldığı küçük kasabaları izledik. Eve vardık.

- Sizi evime davet etmeyeceğim, dedim ona.

- Başka zaman, tekrar karşılaşırsak.

- Genellikle dışardayımdır.

- Ben de.

- Peki, bu küçük gezinti bana kaça patladı?

- Borcun yok. Taksimetreyi açmamıştım.

- Hayır, olmaz.

- Bir dosta ihtiyacım vardı.

- Dostluğumdan çok daha iyi yararlanabilirdin.

- Biliyorum. İmza numarasına bayıldım. Eskiden sevdiğim şeyler gibiydi, taze ve hoş.

Arabadan inmeye karar verdim. Bu adam beni işime geldiğinden fazla ilgilendirmeye başlamıştı.

- Bunu senin için aldım.

Paketi bana verdi.

- Teşekkürler. Ben de iyi vakit geçirdim. Kural olarak sessiz insanlar beni biraz huzursuz ederler, ama sonunda mutlaka severim onları. Hoşçakal.

Evime çıktım. Güneş birazdan doğacaktı. Oturma odasının masasının üstünde paketi açtım. Bir kilo iri karides. Duyduğum mutluluğu size nasıl anlatabilirim? Gözlerim dolmuştu. Soğuğa rağmen gidip pencereyi açtım. Taksi köşeyi dönmek üzereydi, ama pencereden çıkarıp bana salladığı elini gördüm.

Yanılmamıştım. Kendimi geçmişe hapsetmiş bu sert görünümlü adam altın bir kalp gizliyordu.

Soğuğa rağmen bir BAHAR DUYGUSU doldu oturma odama.

Çev: Avi Pardo

Akşamsefası

"Benim bir derdim var, edebiyatın, yayınevi lobilerinden, kokana karılardan, kültür cültür kurumlarından çıkıp, tekrar isyancıların eline geçmesidir. En güzel halk masalları isyankârlarındır, en büyük edebi eserler isyankârlarındır, edebiyat "kurmaca oyun" değildir, orada gerçek gözyaşı, sahici bir savaş, gerçek bir varoluş düellosu vardır. Şahane bir kin, muhteşem bir nefrete, yani edebiyata, yani büyük ve estetize edilmiş bir başkaldırıya ihtiyacımız var."

Leman ve Öküz Dergilerinin Asi Yazarı

Nihat Genç Anlatıyor:

Pek alışık olmadığımız, varolan sınırların dışında, bildiğimiz kapılardan geçmeyen farklı bir yazarlık serüveniniz var. Edebi derinliği ortada iddialı romanlar, yeraltı dergisi Çete'leriyle kısa bir dönem, yeni kitaplar ve uzun bir süredir haftalık bir dergide vurucu yazılar, neden bir mizah dergisi, neden Leman?

-Yazar olmaya karar vermem çok uzun zaman aldı, kendimce fırtına metinler yazıyordum, ama yazar olmak istemiyordum, yazarlık, dünyayla arama sahte bir perde koyacak diye düşündüm, taş gibi ağaç gibi, bedenimle bir hayat yaşamak istedim, ancak, bir gün ekmek paramı kazanacak hiçbir şey kalmadı, anlatsam kimsenin inanmayacağı zor günler yaşadım, karnımın doyması için yazmam lazımdı ve başladım. Bu sahtelik beni çok düşündürdüğü için, yazmaya karar verirken, kendime söz verdim, hiç kimse metinlerimi, yazılarımı görmese, duymasa dahi, asla bulaşık metodları kullanmayacağım ve okuyucunun karşısına "yazıyla" çıkacağım. Bu itibarla ben, "yaza yaza yazar olmuş" nadir yazarlardanım. Böylelikle ülkemizde soyu tükenmiş gerçek okuyucuyu aradım. Okuyucu beni pohpohlayan salak eleştirmenlere değil, ekrandaki görüntüme değil, yazının içine bakacak, uzun yıllar yazılarımı takip edip, "kendi karar" verecek. Bu uzun zamanı okuyucuya tanıdım ve yazımın önüne geçmeyerek, yazının soyluluğuna inanmış okuyucu aradım. İnsan bu sayede kelimeleri rastgele seçmez, kelimenin sesine, rengine çok önem verir, bu yüzden kelimenin gücüne ihtiyacın var, dilimi kelimelerin güzelliğine sığınarak oluşturmaya çalıştım.

Sahici bir edebiyat, sahici bir okuyucu ve sahici bir edebiyat ve sahici bir kelime coşkusu ve sahici bir insanlık durumu. Başarabiliyor muyum, bilmiyorum, ama bunu denedim. Sırf bunu deneyen yazarların kelimelerinde som altın bir kaplama var, okuyucu bunu görüyor. Yani, medyadaki patavatsız bir yazar "olmadı" dese kimse inanmaz, ben de onun kadar ve onun gibi "olmadı" desem, bana inanırlar.

Neden Leman? Çünkü yazılarıma müdahale etmeyen tek yer Leman'dır. Leman yönetiminin bu bağımsız tavrı cesaret istiyordu, sanırım iyi bir deney oldu? Ülkemizde ilk defa bir mizah dergisinde felsefenin, sosyolojinin, yarı amatör de olsa aktüel sorunlarını tartıştık...

Demokrasi, özgürlük, baskı gibi sözcüklerden oluşan alışılmış bir terminolojiyi kullanmadan yine de o sözcükleri de kapsayan yeni bir terminoloji mi yaratıyorsunuz?

-Aslında yorgunluktan dolayı bu son aylarda bu kelimeleri sarfetmeye başladım. Tüm kitaplarıma baktığınızda hemen hemen hiç kullanmadığımı görürsünüz. Çünkü bu kelimeler kolaylık veriyor, şimdi ben size, masa kelimesini hiç kullanmadan masayı anlatın dersem, yazarlığınız gelişir...

Sizin kullandığınız "Derin Devlet" tanımı, bugün devletin en derin ve yüzeydeki unsurlarından, medyadaki en başköşe, dip-bucak yazarlarına, hatta sokaktaki adama kadar son aylarda en çok kullanılan bir deyim oldu...

-Arkadaşlar arasında çok sık kullanıyorduk, ama neden bu arkadaşlardan hiçkimse bu kelimeyi kullanamadı. Bu kelimeyi yazısının başlığına ilk kez ben çektim ve uzun süre kullandım. Ve sonra bu kelime moda oldu. Ben, gençliğimde devletin içindeki bu unsurları hayatım olarak gördüm, yazmaya başladığımda görünür devletle bu içerdeki devletin aynı şey olmadığını herkes gibi biliyordum, ama ayırıcı bir tanım lazımdı. Türk siyasetinde hiçbir kavram bu kadar sık ve bu kadar çok kullanılmadı. Ben bu kelimeyle intikam aldım... Bakın anlatayım. Şu ukala yazılarıyla, içi boş herif, Hakkı Devrim, mutfak dolabında unutulmuş bir kuru soğan gibi filiz verdiği köşesinde, bu kavramı Ertuğrul Özkök'ün kullandığını yazdı. Benim yazarlık terbiyem, ben yaptım, ben söyledim demeye hiçbir zaman elverişli olmadı, ama baktım ki, birileri bu kavrama sahip çıkıyor... Üstelik ben ve Leman dergisi yöneticileri ben bu kavramı manşete çektiğim zaman büyük korkular yaşadık, risk aldık, tutuklanmayı, dava açılmayı bekledik. Şimdi ise bu kavramın üzerinde bu korku giderildi, çünkü herkes kullanıyor. O zaman dedim ki, bu mutfak dolabında unutulmuş kuru soğan kadar zeka taşıyan adamlara cevap vermem lazım. Çünkü çok komik şeyler yazıyorlar. Mesela bir defasında ben Yavuz Donat'ın cumhurbaşkanıyla yaptığı telefon konuşmalarının siyasi manipülasyona yol açtığını, bunun adının, tanım olarak: KAYIT DIŞI SİYASET olduğunu yazdım... Birkaç yıl sonra, bu kayıt dışı siyaset tanımı. Sonra Hakkı Devrim köşesinde, Yavuz Donat'ı yere göğe koyamayan bir övgüyle, ne güzel bir terim diye ödüllendiriyor. Ben de bu durumu bir faksla Hakkı Devrim'e gönderdim, bu tanımı benim kullandığımı söyledim, tıs yok... Gerçekten benim gibi yazarların ben yaptım, söyledim gibi cümleler kurması çok tehlikelidir, ayıptır, ama eleştirilerimizi güya görmezden gelen bu insanların Leman dergisinde üretilmiş birtakım şeyleri sıkça kullanmalarını yüzlerine fırlatmak lazım, çünkü, gerçekten bu herifler içi boş herifler, yastığının yanına bir Osmanlıca-Türkçe sözlük koymuş kendini alleme sanıyor...

Sağ kimlikli bir gençliğiniz var ve şimdi sağ muhafazakâr düşüncenin en korunaklı yerlerine en sağlamından vuran yazarsınız?

-Romanlarımı okumayanlar burada ürettiğim eleştirileri bilmiyorlar ve kafaları karışıyor. Ben vatansever doğdum, vatansever öleceğim. Ancak gençliğimde çakal bir ideolojinin içinde buldum kendimi, milliyetçilik bir fikir hareketi değil, mafya-devletinin "raconunun" kesildiği bir yer, ben bunu, 1980'lerin hemen başında gördüm ve uzun uzun düşündüm, uzun uzun yazdım. Bir lirayı yetmişmilyon parçaya böldürmek istemeyenler, eşitlikten; adaletin, insan gibi yaşamı birinci sınıf dert edinmeyenler çakallardır, vatan hainleridir, ülkemiz, vatan hainleri tarafından gasp edilmiştir, gerçek vatanseverler, halkının mutluluğu, dağ başındaki ağacın güzelliği, insan gibi yaşam için ruhlarını, gönüllerini seferber eden insanlardır. Ben bir vatanseverim, bu yüzden, eleştirel kültürü, sol kültürü, aydınlanma kültürünü yazılarımda kullanıyorum.

Yazarlarımızda uzun bir süredir meselenin kenarından dolanıp, ortasına vurmayan bir buluş eksikliğimi görülüyor? Sizdeyse, dibine kadar dalan çok atak, didikleyici, saldırgan da diyebileceğimiz bir tavır-üslup gözleniyor. Bunu yaparken de gazeteci ve akademisyenlerden farklı olarak edebi bir harmanla oluşmuş özel bir dil...

-Yazarlık gizli bir dindir. Bu dinin sırları, tabuları ve tapınakları vardır. Hikâyeleştirme, çözümleme, etkileme, duygu yaratma, hepsi bu sır içindedir. Asla şaka yapmıyorum. Felsefeyle, psikolojiyle, sosyolojiyle "oyun" oynayanlar, çok iyi metinler yazabilirler ama, bu sırra akıl erdiremezler, ancak, felsefeyi, psikolojiyi, sosyolojiyi, sanat felsefesini, edebiyatı ibadet anlamıyla ciddiye alanlar, bu ciddiyete hayatın anlamını koyanlar, onu çözebilirler. Yoksa bir ömür Nazlı Eray, ya da Buket Uzuner gibi hevesli kalırlar, sabah kahvaltısında sofraya getirilen pırasa yemeği gibi. Huzur evinde yaşlı kadınlar can sıkıntısından kahvaltıda bu çeşite dikkat ederler, yazarlarımız da öyle.. Yazar, incire ve zeytine inanmalı. Ruhuyla yemin etmeli. Yazarlık can sıkıntısını giderme aracı, ya da oyun değildir...

Akşamsefası

Gün gelir bir kelimeden bir ülke inşa edersiniz, yazarlar coğrafyaların gerçek, sahici sıradağlarıdır...

Bu coşkun romantizm olmadan asla. Benim yazılarım ise, amatör, yarıdeneme metinlerdir, haftalık oldukları için tam formuna sokamıyorum, kısa zaman içinde çırpabildiğim kadar çırpıyorum.

Tarih, coğrafya, antropoloji bilgisiyle yoğun enformasyonlarda bulunuyorsunuz?

-Bu tür övgülere alışık değilim, röportaj oldukça zor, bir an "benimle dalga mı geçiyorlar" diye düşündüm, teşekkür ederim, çünkü bu övgüyü hakeden bir şey var, onu ben de söylemek istiyorum, ben tüm kitaplarımı, garsonluk, dizgincilik, memurluk gibi meslekleri yıllar boyu yaparak, yani gece-gündüz kol gücüyle çalışarak satın aldım. Bu kitaplara kazandığım tüm paraları verdim. Kanımı verdiğim için, bu kitapları bir kenara süs diye koyamazdım, içlerine baktım. Can havliyle baktım, yerin ve göğün anlamı diye baktım, değerli madenler buldum, hava soğuktu, üşüyordum, kimsem yoktu, ama bu madenlerin şekillerini kağıtlara çizdim, birgün lazım olurlar diye, yazmaya başladığımda bunları aktarmağa başladım. Çünkü "bilgi" taşımayan hiçbir metin yazı olamaz... Bir insan benim yazılarımı sevmese bile, beni okuduğunda mutlaka birşey öğrenmeli, birşeyi düşünebilmeli, bunu başarabiliyorsam, yazarım, bunun için bilgiye ihtiyacım var...

Ben ossuruk okullarda okudum, kendi kendimi yetiştirdim, oto-didaktik denilen yazarlardanım, sadece yazarlık mesleği odo-didaktik bir meslektir, yani, bu meslekte bir başkası sizi yetiştiremez, siz kendinizi yetiştereceksiniz. Diplomayla olmuyor, torpille köşelere kurulmakla olmuyor.

Hiçbir edebiyat dergisinde, medya ödül törenlerinde ve yazar, eleştirmen kliklerinde gözükmediniz?..

-Bu ülkede hepsi birbirinden güzel ve soylu birçok yazar var. Ancak ben çok dikkatli davranmaya çalıştım, çünkü, mide kaldırmayacak bu ilişkilere girenler asla edebiyatçı olamazlar. Kemal Tahir'den, Cemil Meriç'ten, Oğuz Atay'dan utanırım, şimdi hayatta olmayan bu yazarların tarih içinde verdikleri soylu ve uzun mücadele karşısında kendimi mahcup, hırsız, hovarda hissederim, bu yüzden çok dikkatli davranmak zorundayım.

Bu ilişkilere girmediğim için kitaplarımı uzun yıllar salladılar, olsun, kimlerin sallanmadı ki, Oğuz Atay'ın okunması için 12 Eylül beklendi, Tanpınar'ın "Huzur"u, ikinci baskı için 35-40 sene bekledi, Sabri Ülgener'in "Zihniyet" kitabı kırk yıl görülmedi, daha onlarcası... Bir yazar yazının, metnin kendine inanır. Ama, ideolojin yok, klanın yok, adamın, abin yoksa, yazar-çizer de zor olursun, doğru, zor olursun, bu zorluğu denemekten başka şans da yok...

Ben bu ülkede en çok sansür uygulanan yazarlardanım, birgün bu sansürlerin uzun hikâyelerini yazacağım, mesela Cumhuriyet Dergi iki ayrı zaman içinde kendi istekleriyle benimle iki ayrı röportaj yaptılar, yayınlamadılar, mesela falan edebiyat dergisi, filan dergi, yazılarımı koymadı, benim hakkımda "eleştiri" yazan makaleleri koymadılar...

Bütün bunlarla beraber özel bir yerde gelişen, büyüyen bir Nihat Genç duruşu, fenomeni mi oluşuyor?

-Bu şöyle bir duygu. Eğer bir köyün adı konmamışsa, uzun yıllar oradan kimse geçmez, umursamaz.. Ama birgün o köyün adı konulursa, herkes, derenin içinde, ağaçların altında, tarlanın kenarında hazineler olduğuna inanır... Şimdi bir yedi-sekiz sene, bana bu sansür uygulandı, bu köyün adını konuşmaya, koymaya kimse yanaşmadı. Bu zaman içinde ben, bu köyün adını, tek başıma, burada kendim koydum, şimdi de herkes köye koşup, her bir ağacın altında maden arıyor... Yok böyle birşey. Ben şunu söylüyorum; yazarım, ama iddialı bir yazarım, bu yüzden, yazarlığı, bugün burada, veya heran bırakıp, tekrar garsonluk, memuriyet gibi işler yapabilirim.. Bu yüzden çok kara gözlüyüm, hiçbir şeyden de korkum yok.

Sadece yazı yazarak hayatını idame ettiren sayılı genç kalem erbabından birisiniz? Bu minvalde yazının sizin için özel anlamı nedir? Bağımsız yazar, bağımsız aydın tanımlamalarınızı biraz açar mısınız?

-Medyada ve akademide birçok arkadaşım var ve pek çoğu pek güzel adamlar, ancak, sıkıştıkları yeri görüyorum ve bu kelimelere daha çok inanarak vurgu yapıyorum. Beni akademiye almadılar, hepsinden intikamımı alacağım, benim eleştirilerimi dergilerinde yayınlamadılar hepsinden intikamlarımı alacağım, alıyorum, çünkü, benim gibi yüzlerce genç aydın, genç akademisyen ya da bugün medyada genç yazar var. Ben bu arkadaşlarım adına tekerleğin altına attım kendimi, istedikleri kadar çiğnesinler. Ben gönüllü atladım, akademideki kapıcı kadar, plazaların kapısında bekleyen güvenlik görevlisi kadar maaş alıyorum, ama alıyorum, işte yaşıyorum, işte yazıyorum.

Yazılarınızda duru, sahici bir öfke göze çarpıyor, ölümü, leş kargalarını, çakalları anlatırken bile coşkulusunuz, hiç yıldığınız veya "bu işi bırakmalı" dediğiniz anlar oldu mu? Bu enerji nerden geliyor?

-Çok yoruluyorum, her hikâyeyi bitirdikten sonra, bu sondu, bir daha yazmayacağım diyorum. Sonra Muhammed Ali Clay'ın da her maçtan sonra boksörlüğü bıraktığını gördüm, yorgunluğu geçtikten sonra, tekrar başladığı. Öyle birşey. Yazarlığı, her an sırf bu yorgunluktan bırakabilirim. Birşeyde anlaşalım, ben bir cümle için, hiç kalkmadan daktilonun önünde sekiz saat kaldığımı bilirim, bu herhangi bir yazıda dört-beş saat sadece bir kelime arayışı için sürer. Çünkü bu benim işim, bu iş bir oto tamircisi sabah arabanın altına yatar, akşam oradan çıkarsa, ben de, tek bir cümlenin içinde, ama tek bir cümle, iki gün orada kalıyorum... Yirmi bin Türk filmi çevrilmiş ve sağlam bir kaç dialog zor bulursunuz, o halde, "sağlamını" kuralım...

Haftalık yazılarınızda bile uzun zamana yayılan bir emek, birikim sözkonusu, yine de bu emek ve birikim akıcı, herkesin anlayabileceği bir tarzda orta yere dökülüyor...

-Benim bir derdim var, edebiyatın, yayınevi lobilerinden, kokana karılardan, kültür cültür kurumlarından çıkıp, tekrar ismanları yazarak sıyrılamaz, kimse, kuş taklidi yaparak kurtulamaz. Eline zorla silah tutuşturulup savaşa sürülen askerler, bilmeli ki, arkamızda bizim için yazan, kavga veren, hikâyelerimi yüzyıllara uzatan insanlar var... İnsanlar dağlarda tahta mermilerle ölmüyor, o halde ben de, tahta, plastik, naylon kelimeler kullanamam, kelimelere insanoğlunun en soylu ünvanı gibi sahip çıkıp, yakama asmalıyım... Genç bir dil mi, deli bir dil mi, rahat akıcı mı bilmiyorum, benden önce yaşamış bu ülkenin onurlu şair ve yazarlarına olan büyük bağlılığımız gereği, bu sorumluluğu, bu görevi en güzel şekliyle yerine getirmeliyiz. Yoksa, cinayetler kervanına biz de katılırız...

Filozofu; hayatı, dünyayı, herşeyi, anadilini kullanarak yine kendi yarattığı özel bir dille açıklamaya çalışan nadide insanlar olarak tanımlarsak, bu tanıma uygun kaç tane filozof var...

-Bu ülkenin yakın tarihinde, birbirinden güzel ve aklı başında birçok bilimadamı, tarihçi ve yazar var. Yazar olarak fazlasıyla şanslıyız, çünkü Avrupa'nın yarısından çok, komşu ülkelerimizin hepsinden daha derin tarihçi, romancı, şair ve mizahçılarımız var... Size bu insanlara âşık olduğum için yazmaya koyuldum. Dünya çapında mizahçılarımız, romancılarımız ve şairlerimiz ve hiçte utanılmayacak ölçüde bilim adamlarımız var...

Ancak, bir de şuna bakın, yirmi bin Türk filmi çevirmişiz on tane adam gibi senaryoyu zor gösteririz, binlerce tiyatro oyunu sahnelemişiz, eli yüzü düzgün beş eser zor gösteririz. Bunca büyük yazarlar, romancılar gelmişte, neden tiyatro, sinema zavallılık derecesinde kalmış...

Yazmak, birebir bir ilişki, nihayetinde kitabınla, daktilonla, tek başına ürettiğin birşey. Ama, sinema, tiyatro bir prodüksiyon işi... Bu ülkenin yazarları, yazar ve bilimadamı ahlağını inşa edebilirler ama, "kurumsal" ahlak, yok, çünkü para yatıran adamlar kendilerini bir bok sanıyorlar, çünkü bu tür kurum ve şirketleri ellerine geçirenler, oraları kendi sanatçı kariyerleri için basamak olarak kullanıyorlar...

Ben bu dolandırıcı sanatçıların bu ülkenin yakın tarihine damgasını vurmuş muhteşem yazarlarını dibine kadar okumuş olsalardı, böyle ucuz, sahtekâr jestlerle hayatlarını harcamazlardı. Bu ülkenin romancılarına, yazarlarına haksızlık ediyorlar, düşünebiliyor musunuz, Orhan Kemal'in senaryosuna beş milyon vermiyor, o senaryoda oynayan Kadir İnanır'a altıyüz milyon veriyorlar.

Bir de şöyle bir sıkıntı, bu büyük yazarların dilinden hiç anlamayan insanlar atlıyor orta yere. O romancıların damarlarını acemi makaslarla kesip, genç nesli okumaktan iğrendiriyorlar. Mesela, Fethi diye bir adam, herif hayatı boyunca roman okumuş... Okudun mu kardeşim, okudum... O halde dinle.. Sen bu kadar roman okumuşsan, otur bize basit bir yazı yaz... Hadi, kısa ve basit, sıradan bir makale yaz... Yok, yazamıyor. hiçbir yazısında renk, koku, heyecan, iştah yok. Peki sen bu kadar romanı niye okudun? Tek bir yazı yazacak yetenek edinememişsen ne işe yaramış okudukların. Şu işe yarıyor: Ölmüş cesedlerin kafalarını kesiyor, bağırsaklarından renkli cicili dergilerde tafralar atıyor, g.tümün edebiyatçılığını yapıp, kurutulmuş bağırsaklardan akılsız, şebek okuyucuları döven kırbaçlar yapıyor... Uzun bir dönem estetik uzuvları gelişmemiş çoluk çocuk düzeyinde edebiyat heveslilerini kandırıp, kendi ruhlu yazarların g.tlerine yılan sokup eğlendiler... Çakal yayıncıların renkli kuyrukları oldular. Edebiyatı, mavi bir kuş sanan büyük gazete patronlarının kadın sesli editörlerinin kucağına attılar. Düzüşürken uyuyup kalmış eşekler gibi şimdi ortalıkta bütün rezalet şovlarıyla dökülüyorlar. Düzüşürken uyuyakalmış eşekler gibi şimdi birtakım banka, vakıf, holding jürilerinde "ödül" dağıtıyorlar, birinci, büyük sanatçılar takdim ediyorlar..

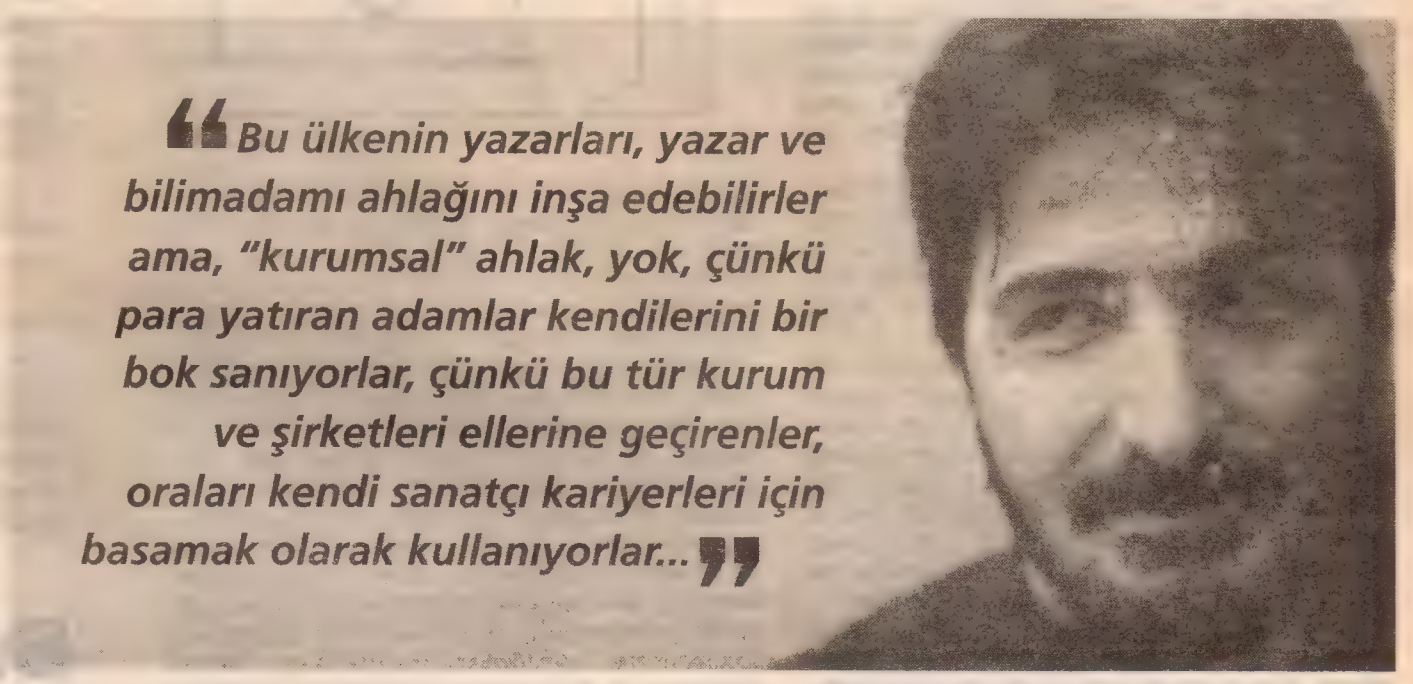

Akşamsefası

Filler ve Bizler

ŞEBNEM İŞİGÜZEL

Filler insanlar kadar yaşıyor. Onların da fani ömrü en fazla seksen yıl sürüyor. Bir antropoloğun filler üzerine yazdığı bir kitabı görmüştüm. Aptallık edip almamıştım. O kitapta fillerin yaşayışı, psikolojileri bütün detayıyla anlatılıyordu. Filler araba kullanmadıklarına göre trafik kazası dışında (Burada bir parentez açmadan edemiyeceğim; Vaktiyle gözüme ilişen bir gazete haberinde Kenya'da bir kamyonun kasasında taşınan bir filin, kamyonun şarampole yuvarlanması sonucu öldüğü bildiriliyordu.) uyurken yada ayakta ölüyorlardı. Öldüklerine göre onların da azraili olabilir miydi?

Afrikanın o yumuşak sarı bozkırlarında bu yıl, üç fil fani ömürleri geçip bittiği için ölmüş olabilirler mi?

Bu fillerin ikisi birbiriyle karı koca, diğeri dişi filin annesi, erkek filin kayın valdesi de olabilir mi?

Bu üç fil hayatlarının en şahane- en bedbaht- en zengin- en yoksul- en aç- en tok yıllarını birlikte geçirmiş olabilirler mi?

Bu üç fil yaşlılığı, hastalığı pek çok önemsememiş, hayata dair bulmuş olabilirler mi?

Peki, bu üç filin birlikte bir fotoğraflarının olmasına güler misiniz, ağlar mısınız?

Yine bu üç filin hayattaki bütün mevkileri ve işleri eşit tuttuklarını söylesem, örnek olarak da Avrupa Sirklerinde meşhur olan akrabalarıyla, kendilerinin yumuşak sarı bozkırların ortasındaki sulara günde üç öğün yıkanmayla geçen hayatları arasında fark göremediklerini söylesem...

Hadi bana sorun; Bu fillerle senin ne alakan var?

Bu filler benim akrabalarımdı. Biri babamın anneannesi, diğeri benim babaannem ve dedemdi. Yumuşak sarı bozkırda değil, denize uzanmış güzel güneşli bir yerde öldüler. Bu yıl; iki bahar, bir yaz cenazemiz vardı.

Fillerin ve insanların ömrü eşitti. Öleceklerini biliyorduk. Onlar da biliyorlardı. Ona rağmen babaannem yıllardır bugün ne pişirsem külfetinden kendisini kurtaran gelecek yılın saatli marif takvimini şimdiden ismarlamıştı. Büyük annaenne ki, yaşı bir filin ömrünü çoktan aşmıştı, bu yıl olmasa bile gelecek yıl diye başlayan cümleler kuruyordu. Dedem ömrünün son yazını geçirdiğini bilmeden "Gelecek yaz diyordu; şu kuş havuzunu temizleyip dolduralım."

Bal gibi geçen yılların tortuları bacaklarını, gözlerini, kalplerini, tıkamıştı. Onlar yine de şikâyetçi değillerdi. Mitolojideki halk koroları gibi söylüyorlardı;

"Şikâyetçi değiliz görmeyen gözlerimizden, tutmayan bacaklarımızdan, hava kaçıran ciğerlerimizden. Tatlı birer çocuğuz simdi herşeye kızan, her şeye gülen. Çok coşduk, çok yürüdük. Şimdi böyle durup bakmak, elimize doğan oğlumuzun, torunumuzun saçlarını ak pak olmasını görmek biraz da olsa güzel."

Olmadık şeyleri kendine dert ederlerdi; Söz gelimi Ajda Pekkan için çok üzülüyorlardı. Hatırlarsanıza bir gazete haberini yapmıştı, el estetiği olmadığı için süper star ellerinden yaşlanıyor diye. Babaannem ne yazık demişti, yaşlılığını sadece leke basan ellerinden izleyebilecek. Bu yarı insan, yarı at olmak gibi bir şeydi. Ajda Pekkan nasıl bir nine olacağını hiç merak etmez miydi? Yaşlılık gibi umurlarında olmayan bir başka şeyde para, mevki, ün, şöhretti. Onlar için Manav Rıza da, Reha Muhtar da birdi. Gerçi vaktiyle Cüneyt Arkın'ı Dolmabahçe rıhtımında film çevirirken görmüş gidip, "Siz meşhur Cüneyt Arkın mısınız?" diye sormuşlar. O da filimlerdeki bildik sesiyle "Nevet" demeyince "yok be sesi benziyor dublorü" deyip çekip gideceklerken Cüneyt Arkın "vallahi benim" deyip ellerine imzalı fotoğrafını tutuşturmuş. Bizimkiler yüz bulunca beni ve kuzenimi Cüneyt Arkın'ın kucağına tutuşturmuşlar. Set üstünde hasta ziyareti, Dolmabahçe'de çay sefası derken çişten lök olan bezlerimiz suyunu jönümüzün

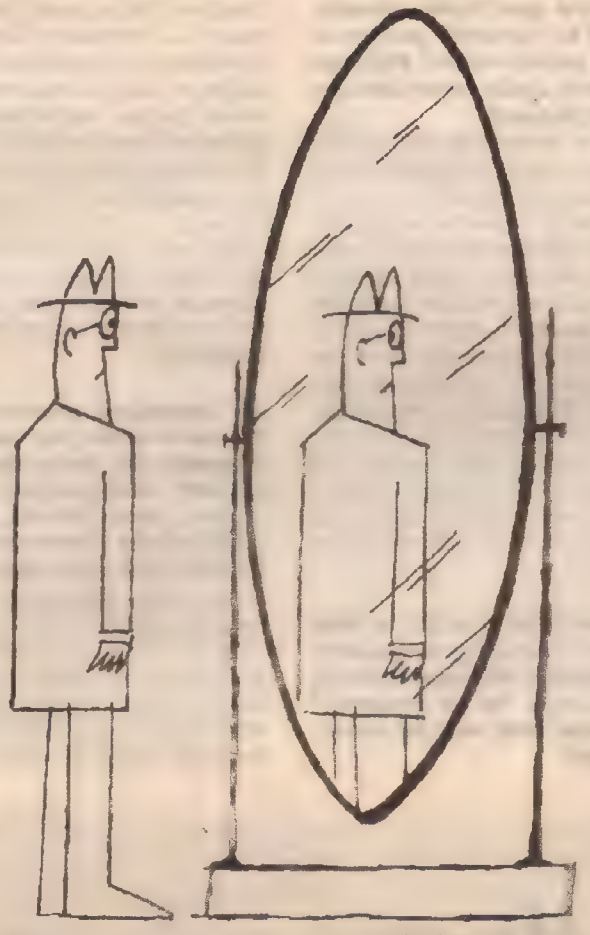

Çizgi: Ferruh Doğan

güzelim mavi gömleğine salmış. Jönümüz de gömleğinin kollarını koklayıp, yüzünü buruşturmuş "Teyzeciğim bunlar altını ıslatmışlar" demiş. Bizimkilerde sen nasıl olsa dublorsün mazur gör demişler" Sonra böyle söylediklerine üzülüp geri dönüp, "Kusura bakma esas Cüneyt Arkın kim oluyor ki" demişler.

Dedem değil Cüneyt Arkın karşısına Dostoyevski çıksa ona şunları söylerdi; "Bütün bu evi ben boyadım. Boya boya bitmez, yaz yaz bitmez." Dedem evi boyayalı beş yıl olmuştu. Artık ayakları tutumuyor, yürüyemiyordu. Yürümeye dair hatırladığı tek şey ayağının altına yapışan bir çikletti. En çok ayaklarındaki hissizliğe üzülüyordu. Yıldızımın hiçbir zaman barışmadığı kayınvaldesi bu çiklet mevzuunu haber aldığında lafını paketleyip göndermişti; "Demek yüzü hiç gülmeyecek." Bu lafın anlamını çözemeyen torunları ona sorma ihtiyacı duymuşlardı; "Neden gülmeyecek." Çünkü demişti tatlı ihtiyar, "Ayaklarının hissiyatıyla ilgili hatırladığı son şey bir çiklet. Yani artık gıdıklasanız da gülecek hali yok."

Büyük anneannenin de kendi deyimiyle gözlerine siyah kadife bir perde çekilmişti. Görmüyordu. Ama bu durumu "yürümekten iyidir" diye değerlendiriyordu. Hatta bununlada kalmıyor, hatırladığı son görüntünün ne olduğunu söylemeden önce söze; "Abidinin yüzünü bile unuttum diye başlıyordu. Gözünün önünde gitmeyen son görüntü çok absürddü; Bu kendisinin pek bir güzel yaptığı Dızmana böreğinin pişme ve kabarma görüntüsüydü.

Şimdi birden şuçlulukla dolu derin bir çukura düştüm. Size filleri, dedemi, babaanemi, Cüneyt Arkın'ın üstüne işememi niye anlattım? Biz bütün aile onların komik hayatını hatırlayıp hatırlayıp gülüyoruz. Ne yazik ki kendi hayatımızı konfetili bir hayata dönüştürememişiz. Ama bundan size ne? Karakter çekmeceniz dolmuş, bu yazıdan ana fikir mi çıkaracaksınız. Suçluluk çukurunun dibine çakılmamak üzereyken bu üç tatlı ihtiyarın hep bir ağızdan söylediğine tutundum; Hayatımız baldan tatlı olsun.

Bütün filler hayattan bunu diler. Yumuşak sarı bozkırlarda eğlenelim, koşalım, hortumlarımızla mutluluğa uzanalım. Hayat çok kısa baldan tatlı bir geyik. Bu geyikle ellerimizi yapış yapış yapalım, seksen yıllık ömrümüzün nasıl da kısa geldiğine şaşalım.

Akşamsefası

Kurtulma Hızı

ŞAVKAR ALTINEL

Kırkında bile değil daha,
ama Werther, Lotte, Weimar
ve başka ne varsa hayatında
bırakmaya karar vermiş çoktan.
Sabah serinliğinde gizlice geçerken
uyuyan sokaklarından kaplıcanın
adımları yankılanıyor parke taşlarında.
Daha sıkı sarınıyor pelerinine,
belki bir daha hiç görmeyeceği,
özelliksiz bir fırına bakıyor bir an
ve bir kemerin altından geçip yürüyor
onu limonların çiçek açtığı ülkeye
doğru götürecek posta arabasına.

Ben de biliyorum tabii
nasıl çağırdığını bizi yolların.
Bu yüzyılda yaşasaydı anlardı
çok uzaklarda olmanın benzediğini
sonunda yerçekimini ardında bırakan
uzay aracının içinde ağırlıksız kalıp
yavaşça yükselmeye başlamanın
korkuyla karışık özgürlüğüne.
Ve böyle bir şeyi hiç düşleyemese bile,
öğrenmiştir sonunda o da kuşkusuz
uçabilmenin bir yanılsama olduğunu,
hiçbir şeyin bırakmadığını bizi,
otel pencerelerinden yabancı şehirlere
bakarken camda kendi yansımamızı
gördüğümüzü bir gün gene giderek
ve içimiz boşalarak düştüğümüzü
olabileceğimiz tek insanla
onun yok oluşuna doğru.

Ama bunlar gelecekte şimdilik;
tozlu yolları dövüyor atların nalları,
dışarıda birbirini kovalıyor durmadan
karlı doruklar, derin vadiler, büyük göller
ve kendi uydurduğu birisi olarak
tanınıyor artık hanlarda yalnızca:
ressam Jean Philippe Möller.

Büyük Takas

ABDÜLKADİR BUDAK

Orman takasa girmez sanıyordum küçükken
Büyüyünce öğrendim orman takasa girer
Ağaç verip balta alır geyik vererek avcı
Ormana güvenmeyin orman kalleşlik eder

Siyah yağmurlar yağdırır sönmez içinin ateşi
Orman bir ağaca kızmıştır bir kez
Nasıl göze alırsın sürüden ayrılmayı
Ey dik kafalı ağaç seni kendini bilmez

Orman takasa girer kuş verip sapan alır
Asvalt yollar geçirin ormanın içlerinden
Bir çığlığa yetişmek kolaylaşır böylece
Balta okunduğu sırada ormanın gözlerinden

Asvalt yollar gerekli ormanın içlerine
Çünkü ormana ancak böyle girilebilir
Kuş verip sapan alır geyik verip avcılar
Ormana güvenmeyin bu ormanın işidir

Görgü Kuralları

MIGIRDİÇ MARGOSYAN

Önce ayakta, sonra oturarak ve nihayet yan gelip uzanarak düşündüm ki, bu ülkenin sorunları ne sekiz, ne on sekiz yıllık eğitimle çözülecek türden değil.. Çünkü bu ülkenin en önemli sorunu, allahvekil "görgü kuralları"nı bilmemek!

Ee, tabii ve bittabii ki, beş, ya da altı yaşlarındaki çocuklar, Hakkari'de çöplüklerden ekmek araklayıp bunu da birbirlerinin elinden kaparak doğruca mideye indiriyorlarsa ve yüzleri de maşallah kan çanağı gibi kıpkırmızıysa, bu demektir ki, bu çocukların sağlık problemleri, no problem! O halde problem ne? Tabii ki kesinlikle görgüsüzlük! Eh, durumun vaziyeti "Adem baba" misali çırılçıplak ve de tabak gibi ortada olduğuna göre, bir parçacık ekmek için bile kendi aralarında kıran kırana güreşen bu veletlere öncelikle bu davranışlarının görgü ve nezaket kurallarına uymadığını, hatta tamamiyle "kaba" bir davranış olduğunu söylemek, öğretmek gerekmez mi? Elhak gerekir! Yalnız çocuklara mı? No! Hayır!

Diyarbakır'da kamyonlardan sebilullah dağıtılan yiyecekleri havada kaparken keza birbirlerini acımasızca ezen, saçını başını yolan, bu hay huy, bu patırtı, bu hengâmede çamurlar içine dökülen fasulye, pirinç, mercimekleri toplarken tekme tokat kavgaya tutuşan insanların sorunu gerçekten açlık mı, yoksa görgüsüzlük mü? Eh, "harıld" ki görgüsüzlük! Zaten gerek Hakkari'deki çocukların, gerekse Diyarbakır'daki yetişkinlerin analarının "yahşi", ama kendilerinin ne denli "vahşi" olduklarının en bariz kanıtı da, bir lokma ekmeğin bile "sosyal adalet" ilkesiyle paylaşılması gerektiğini bilmemeleri... Ve netekim nizam, ve netekim intizam, ve netekim disiplinden yeterince haberdar olmayıp, insanlıktan da zerre kadar nasiplerini almamış olmaları...

Eh, öyleyse, bu insanlarımızın elinden tutarak onlara öncelikle "imtiyazsız sınıfsız bölünmez bir kitle" olduğumuzu, bunu da "milli şuur"la yoğurup, tutkallayıp macunlayarak, ardından da "görgü kuralları"nın ne menem birşey olduğunu öğretmek, damarlarında asil kan taşıyan hepimizin görevi değil midir? O halde bunun için de öncelikle çocuklarımızı ve halkımızı bu görgü kurallarıyla eğitmemiz sakınılmaz bir gerçektir. Zira ne demiş atalarımız? "Ağaç yaşken eğilir..."

Zaten bunu, bu gerçeği, yaniyakim bizlerin "gelene ağam! gidene paşam!" diyerek yeşerip büyüyen birer "ağaç" olduğunu "yakinen" bilen Milli Eğitim Bakanlığı Yayım Müdürlüğü de, "En Yeni Muaşeret Kaideleri" adıyla öğretmen ve öğrencilere bir kitap tavsiye etmiştir ki, ben özüm de "görgü kuralları", nam-ı diğerleriyle "muaşeret kaideleri"ni içeren bu bilgileri tüm Öküz okuyucularına ulaştırmayı "vatan" ve "insaniyet" adına görev bellediğimden, onların da, haşa huzurdan "öküz"lük etmeden bu kuralları benim gibi harfiyen ve de kelimesi kelimesine ezberlemelerini naçizane tavsiye ediyor, aynı zamanda başuclarında ellerini her attıklarında ulaşabilecekleri bir "baş yapıt", "kutsal" bir kitap gibi muhafaza etmelerini öneriyorum vesselam!

Kahvaltı Sofrasının Hazırlanması:

"...Sofrayı zevkle hazırlamak gerekir. Renkli parlak düz kumaştan bir sofra örtüsü ve aynı renkte peçeteler bir kahvaltı sofrasına çok iyi uyar. Kahvaltının zaten, günün bol ışıklı bir saatine rastladığı gözönünde tutulursa beyaz örtünün bu bakımdan da yersiz olduğu daha iyi anlaşılır.

Peçeteler çatalların soluna konmalıdır.

Fincan ve tabakların renkli ve desenli porselenden olması sofranın güzelliğini arttırır.

Sofranın ortası ufak çiçek vazolarıyle veya zevkle sıralanmış meyve kaplarıyla süslenmelidir.

Herkesin önüne küçük bir çatal ve bıçak, küçük bir komposto kaşığı konur. Ayrıca çay fincanı tabağının içinde bir çay kaşığı bulundurulur. Tereyağı kabında ayrıca bir bıçak vardır. Süt ya da kahve fincanları bıçağın sağındadır. Reçel ya da marmelat güzel tabaklara yerleştirilmiştir ve yanında ayrıcı bir kaşık bulundurulur. Meyve suyu ya da meyveler herkesin tabağına ayrı ayrı konur.

Eğer hizmetçi ya da garson varsa, kahve ve çayları o doldurur; yumurtaların ne şekilde hazırlanmasının istendiğini sorar. Eğer mutfakta hazırlanacak sıcak yemekler varsa, her kişininki ayrı ayrı getirilip servis yapılır. Çok kibar evlerde daha önceden hazırlanmış olan bu sıcak yemekler servis masasında ispirto ocakları ya da elektrikli *'bain-marie'*ler üzerinde sıcak olarak saklanır. Eğer tostlar kapalı tabaklarda, doğrudan doğruya mutfaktan getirilmiyorsa, servis masasında ya da doğrudan doğruya kahvaltı masasında hazırlanabilir. Tabaklarda getirilen tereyağlı ve tereyağsız tostlar bir peçete üzerine konmuş ve onun katlanmış uçlarıyle de üstleri örtülmüştür.

Kahvaltıda, gazete, mecmua ve kitap okunabilir. Bizi eğlendirecek herhangi bir şeyle de meşgul olabiliriz. Sabah erken kalkan insan, konuşma ve sohbetten fazla gazete ve müzik arar..."

Efendim kahvaltınızı yaptığınıza göre, bir taraftan yediklerinizi sindirip öte taraftan da temiz hava almak için şööyle bir deniz kenarında, ya da kuytu bir orman yolunda yürümeye ne buyrulur? Okey mi? O halde aay! yine çok affedersiniz, "eşek düzme"nin bile bin bir kuralı varken, yürümenin de başlı başına bir kuralı olduğunu bilmek gerekmez mi?

Nasıl yürümeli?

"...İyi yürümek de bir sanattır. Güzel bir vücut iyi yürümesini bilmezse bütün değerini yitirir. Kültürlü bir kimse ile görgüsüz birinin yürüyüşleri arasındaki ayrım büyüktür. Çocukluğundan beri jimnastik yapmamış, vücudunu eğitime bağımlı tutmamış olanlar hoşa giden bir yürüyüşe sahip olamazlar.

Güzel yürüyebilmek için ilk koşul ayağa uygun ayakkabı giymektir. Yürürken başınızı dik tutunuz. Omuzlarınız arkada ve karnınız içerde olmalıdır. Çevik yürüyünüz, bir insanın yaşı daha çok yürüyüşünden anlaşılır.

Esnek yürüyüş her zaman gençlik yürüyüşüdür..."

Yürümeyi becerip, bunu öğrendikten kellim, olurda yorulursanız, şuracıkta bir bankta oturup dinlenmek tabii ki ananızın ak sütü gibi sizin de hakkınız. İyi de, ya oturmayı bilmiyorsanız?

Nasıl Oturmalı?

"...Sakin olarak oturmaya çalışınız, otururken kımıldanıp durmayınız. Kuşkusuz, bu sakinlik bir askerin "Hazırol!" duruşuna benzemez; fakat insanın bütün ağırlığı ile mobilyaya yaslanması da doğru değildir.

En güzel dönüş, belden aşağısını tüm hareketsiz tutarak yapılır. Başınızla boynunuzu döndürünüz ve belden dönünüz. Bütün gövdeyi savurarak dönmeyiniz..."

Peki de oturduğunuz yerden gelip geçenleri seyrederken, gözleriniz güzel bir kıza, bayana takılırsa o zaman? O zaman, sakın şu kuralı unutmayın:

Önemli Bir Görgü Kuralı; Kadınlar Öndedir:

"...Her yerde kadınlar, erkeklerden önde gelir; bu, bugünkü toplumun kanunu gibi bir şeydir. Kadınlarla aynı hakka sahip olan yalnız yaşlılardır.

Bir eğlence ya da toplantının dağılma zamanı gelince erkekler başlarını alıp savuşmazlar, erkek arkadaşları olmayan bayanları evlerine kadar götürür, kapıdan içeri girene kadar beklerler, yalnız otelde oturan bayanları odalarının kapısına kadar götürmek yakışık almaz; asansöre, ya da antreye kadar uğurlamak yeter.

Başka bir erkekle bulunan bir bayana bir iyilikte bulunmak istersek, bunu kadına değil, erkek arkadaşına teklif etmemiz yerinde olur..."

Hadi kahvaltı sofrası bir yana da, nasıl oturmalı, nasıl yürümeli ve kadınlar hakkında bugüne kadar bilmediğiniz konuları geç de olsa öğrenip, "yav! ben amma da salakmışım haa!" diyerek kendi kendinizi eleştirip, hatta efkârınızdan bir de sigara tellendirmeyi düşünürseniz hop! aman dikkat:

Kibrit Yakmak:

"...Odundan, balmumundan yapılmış kibritleri çaktığınız zaman yalnız bunun için hazırlanmış yüzeyleri kullanınız. Bir kibrit; çaktığınız zaman öteki kibritlerin ateş almaması için çok dikkat ediniz. Bir kibrit çakıp bir tek sigara yakmak isterken başkalarının mal ve mülkünün yanabileceğini ve kocaman servetlerin külolabileceğini aklınızdan çıkarmayınız. Yaktığınız kibritleri hiçbir zaman söndürmeden yanabilecek cisimlerin üzerine atmayınız. Herhangi bir arkadaşınız yemek masanızın kenarına sürterek kibritini yakmak isteyince, hemen onu durdurunuz. Cilalı bir masa kenarına sürtünen bir kibritin, en azından orasını çizip bir mobilyayı çirkinleştirebileceğini düşünmelisiniz..."

Eh, hadi buyrun kitapçılara, "görgü kuralları" kitabının sekizinci baskısı bitmeden hiç olmazsa, satırbaşlarıyla en azından şunları da öğrenmelisiniz:

"...'El öpmenin anlamı ve teknikleri', 'sofrada yemek yemenin incelikleri', 'bir kadın sabah evden ayrılan kocasını neden öpmelidir', 'danslarda gözönünde tutulacak kurallar', 'kızlar ve patronlar arasındaki ilişkiler nasıl olmalıdır', 'ıstakoz ve yengeç nasıl yenir' ya da çilek..."

Hadi ıstakoza, yengeçe "hassittir!" çekerek siz Öküz okuyucularına bari çileğin nasıl yendiğini de aktararak insanlık adına "insani" bir görevimizi de yerine getirelim:

Çilek:

"...Sapları daha önceden çıkarılmış küçük çilekler kaşıkla yenir. Bunların üzerine toz şeker ekilmiş ya da krema konmuş olur. Fakat büyük çilekler bazen saplarıyla sofraya getirilir. Bu takdirde saptan tutup şekere batırmak ve ısırıp yemek gerekir. Elde kalan sap, tabağa konur..."

Öküzlük edip sakın unutmayın: "Elde kalan sap tabağa konur."

Yenmez!...

Akşamsefası

Yıl 1963: İzmir'de

"Ege Ekspres" Gazetesinde Çalışıyordum

EFLATUN NURİ

Gazetenin mizah yazarı Nihat Paykoç'la aynı odayı paylaşıyorduk.

Bir gün aynı saatlerde ben karikatürümü, o da yazasını bitirmişti... Bana:

- Eflatun... Hadi kalk gidiyoruz, bu akşam bize davetlisin, dedi.

Eve geldik, zili çaldı.. Ses seda yok!

Cebinden anahtarı çıkardı, kapıyı açtı, içeri girdik.

Yerde bir kartvizit vardı! Kartviziti evirip, çevirip baktı:

- Hay Allah!.. Şevket bey gelmiş, ayıp oldu yahu, adam kırk yılda bir geliyor, evde kimse yok dedi.

Kartı bana uzattı, karta baktım, mendil cebime ki kendi kartlarımın arasına koydum.

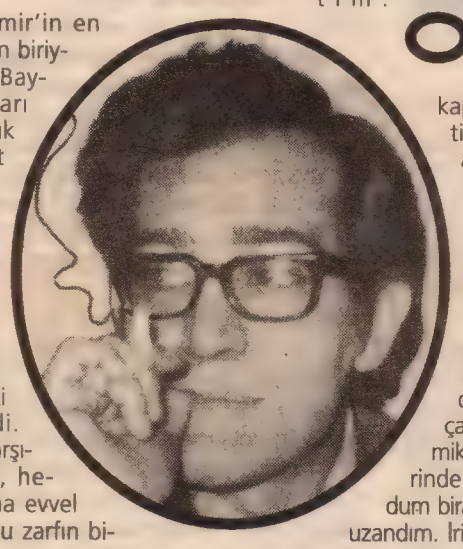

Şevket Filibeli, İzmir'in en zengin iş adamlarından biriydi. "Bayraklı-Un", "Bayraklı-Boya" fabrikaları onundu. Ayrıca pamuk depoları vardı. Nihat Paykoç'un yeğeniydi. Dayısı Nihat Paykoç da; paranın pulun değerini bilmeyen biriydi.

Sık sık parasız kalırdı. Parasız kaldığında, doğru Şevket Filibeli'nin kemeraltındaki yazıhanesine giderdi. Şevket Bey dayısını karşısında görür görmez, hemen kasayı açar, daha evvel hazırladığı içi para dolu zarfın birini uzatırdı.

Nihat Paykoç 1976 yılında çıkardığı "Merhaba" adlı kitabında yazdığı öz geçmişinde Şevket Filibeli'den bahsederken şöyle diyordu.

...Aslında ben, Şevket Filibeli'nin dayısı iken...

(Benden beş yaş küçük olmasına rağmen) o bana hayatım boyunca dayılık yapmıştır.

İzmir'de... Basmane tren garına giderken cadde üzerinde Billur gazinosu vardı. Şöyle bir önünden geçeyim, dedim. O gün aylığımı da almıştım. Doğru Billur gazinosundan içeri girdim sahneye yakın bir masaya çöktüm. Garson geldi.

- Bir bira, bir çerez dedim! Garsonun yüzü ekşidi.

- Başka, dedi.

- Daha ne olsun! dedim. Çekti gitti. Gazinonun kapısındaki afişte gençlik resmini gördüğüm meşhur sesli güzel solist avaz avaz şarkı söylüyordu. Tombul yuvarlak ama güzel yüzlü bir kadındı. Önüne gelen bir kağıda bir şeyler yazıp garsonla ona gönderiyordu. Kadının avucu istek kartları, ve kağıtlarıyla doluydu.

Ben de, mendil cebime elimi sokup bir kart çıkardım, istek şarkımı yazıp garsona uzattım. Garson elindeki karta bakınca irkildi, sendeledi omuzunun üzerinden, şöyle bir beni süzdü. Sahnenin önüne doğru yürüdü, soliste işaret etti solist eğildi. Kulağına bir şeyler fısıldadı kartı verdi. Kadın kartın, bir önüne bir arkasına baktı. Söylediği şarkıyı yarıda kesti. İstediğim şarkıya başladı. Hoşuma gitmişti. Eee... Kolay mı İzmir'in en büyük gazetesinde ve de baş sayfada her gün adın çıkıyor o günkü iktidarın başındaki kodamanları çizgileriyle, çileden çıkarıyorsun, tabi ki garsonla assolist şoke olacak gayet normal. Eflatun Nuri gazinolarına şeref vermişler. Ne şeref, ne şeref, efendim!..

Şöyle hafif bi kasılayım dedim, kolumu santalyenin arkasına attım.

Sırtımı dayadım sol elimi uzattım bira şişesini kaptım ve kafama diktim. Bir yudum aldım almadım işi farkettim kendi kendimi dolduruşa getirmişim.

Bira şişesini masaya koydum, acele yanındaki bira dolu bardağa yapıştım, etrafa bir göz attım herkez kendi dalgasındaydı. Assolistte kanun çalana dönmüş elindeki mikrofonu kanunun üzerinde gezdiriyordu. İki yudum bira çekip çerez tabağına uzandım. İri bir tuzlu badem alıp ağzıma attım. Allah Allah ağzım zehir zembelek oldu. Meğer acı bademmiş. Arka arkaya biramı yudumladım. Assolist sahnenin ucuna kadar yürüdü. Aşağı yukarı bir metre yüksekte tam benim masamın karşısındaydı, avaz avaz "Agora meyhanesi"ni söylüyordu ve devamlı benim masayı kesiyordu. Ama ne bakış gözleriyle beni süzüyor, kırıtıyor, dudaklarını üç metre öteden bana uzatıyordu. İkide bir eğiliyor iri dolgun göğüsleri olduğu gibi gözüküyordu. Bu yetmiyormuş gibi hafif hafif bir sağa bir sola sallanıyor o kocaman yaklaşık kafam kadar iri göğüsleri adeta biri birine kafa atıyordu. Birden bire iki garson benim masaya geldi! Bira şişesini, bira bardağını, çerez tabağını sigara paketimi, çakmağımı alıp yan masaya koydular. Bir çekişte masa örtüsü de gitti! Eyvah! şimdi ayvayı yedik diye düşündüm! ne oluyordu? Tam o ara, bir kara sinek gelip, tam gözlüğümün sol camının ortasına konmaz mı? Ben sineği tek zannediyordum bir tane de sırtında varmış!

Garsonlar gittiler gözlük camımdaki sinekler assolistin yüzünü tam görmeme mani oluyorlardı. Yarım yamalak da olsa assolistin aynen yine kırıttığını gözleriyle adeta beni yediğini farkediyordum. Ama ne yalan söyleyim, bu olanlar karşısında kalbim üçbuçuk atıyordu! Bi numaralar dönüyordu ama, ne! Bir anlam veremiyordum. tekrar iki garson geldi. Benim masayı da götürmezler mi? Sadece sandalyede sap gibi oturan bi ben kaldım mı? Gözlerim boyasız kalmış uçları kalkmış, köselesi sola kaymış ayakkabılarıma ilişti. Bu arada, benim masayı sahnenin önündeki masayla birleştirdiler. Koskocaman kayısı desenli bir örtü serdiler. Garsonlardan biri yanıma geldi bana:

- Beyfendi lütfen kalkar mısınız! dedi. Gözlüğümün ucundaki sinekler ürktü, sahneye doğru uçtular.

Bende şafak attı. Robot gibiydim. Bu arada, benim istek şarkım gazinoyu inletiyordu. Yavaş yavaş sandalyeden kalktım. Bir çırpıda altımdaki sandalyeyi de götürmezler mi? Orada kendimi, yeni dikilmiş yapraksız bir fidan gibi hissettim.

Olanlara bir anlam veremediğim gibi, bir şeyler sormak cesaretini kendimde bulamıyordum. Nutkum tutulmuştu. Bu günlerde böyle bir şeyler başıma gelseydi, garanti bu bir kamera şakası derdim. Sandalyemi götüren garson, sandalyemi sahnenin önündeki, örtüsü kayısı desenli masanın tam ortasına koydu. Sonra iki sandalye de getirip benim sandalyenin bir sağına bir soluna yerleştirdi. Sonra bana döndü eliyle sandalyeyi gösterip.

- Buyrun efendim! dedi yavaş yavaş sandalyenin ucuna tünedim. Bu ara garson sağa sola baktı. Arkadaki masada duran benim sigara paketiyle çakmağımı getirdi, bir de sigara tablası kapıp masaya bırakıp gitti. Sigara paketine uzandım bir sigara alıp yaktım. Assolistle o kadar yaklaşmıştık ki adeta burun burunaydık. Eğilip göz kırptı ve bana bakarak haykırıyordu. "Burası Agora meyhanesi. Burada yaşanır aşkların en madarası ve en şahanesi." Assolist alkışlar içinde sahneyi terkederken dudaklarına götürdüğü iki parmağını öpüp yüzüme doğru üfledi, ben de başımla gayet nazik bir şekilde selâm verdim.

Bu ara iri kıyım biri masama yaklaştı. Adamı sanki bir mafya filminde baba rolünde görmüş gibiydim. Bana elini uzatıp:

- Hoş geldiniz dedi.

Ayağa kalktım.

- Hoş bulduk.

- Rica ederim buyrun oturun beyfendi, dedi. Hal hatır sordu.

- Mekânıma lütfettiniz bizlere şeref verdiniz, misafirimsiniz, elini havaya kaldırdı dört garson masaya üşüştü, boş masa üzerine bir eliyle bir yarım daire çizdi... Bir kaç dakika içinde masaya üç servis takımları yerleştirildi... Arkasından masaya yiyecekler yağmaya başladı. Arnavut ciğerleri, cacıklar, patlıcan, kabak, biber kızartmaları, arkasından koca bir kayık tabağı kızarmış kalamar, salatalar, şimdi saysam çok yer alır yani bir kuş sütü eksik. Derken ben garsonun elindeki başı kırmızı yaldızlı şişenin üzerindeki yazıyı okumaya çalışırken, masaya doğru bir parfüm kokusu geldi.

Tatlı bir ses:

- Merhabalar hoş geldiniz, bir de ne göreyim, o güzel assolist yerimden kalkmama fırsat bulamadan, pat! Sarılıp yanaklarımdan öpmez mi? Ulan düş mü görüyordum!? Elimi avucunun içine aldı, öbür eliyle de elimin üzerinde yavaş yavaş okşar gibi gezdiriyordu. Tam o ara güm diye bir silah sesi duydum. Kalbimin üzerine seri bir şey vurdu, yerimden zıpladım az daha "vuruldum" diye bağıracaktım. Şampanyanın fırlayan tıpası kalbimin üzerine çarpmıştı. İri kıyım adam yerinden kalktı garsonun elinden peçetelere sarılmış şişeyi aldı, ortalığa fışkıran şampanyayı ilk önce assolistin bardağına, benim bardağıma daha sonra da tabi kendi bardağına doldurdu, şişeyi masaya koydu. Garsona;

- Ulan doğru dürüst bir şampanya şişesini açmasını öğrenemedin. Defol karşımdan...

Bu ara güzel assolist benim göğsümün üzerine vuran şampanya tıpasından bulaşan köpükleri bir peçeteyle siliyordu. O bembeyaz parmaklarına özenle sürülmüş sedef gibi ışıyan ojesine bakıyordum. Sonra iri kıyım adam şampanya bardağını bardaklarımıza doğru uzattı. Üç bardak masanın üzerinde yükseldi, çarpıştı ve

- İzmir'in en büyük iş adamının, sayın Şevket Filibeli'nin mekânıma ve açizane masama misafirim olarak şeref vermesi beni tarifsiz mutlu etti. Hoş geldiniz. Demez mi?

Ben şampanyadan bir yudum aldım ama aynen doğru genzime kaçtı. O an ölüyorum zannettim. Nefes alamıyordum arkamı acele döndüm yere doğru o bir yudum şampanyayı salya sümük püskürttüm. Güzel assolist hemen bir kaç peçeteyi bana uzattı. Bu arada ilerideki masalardan birinde gazeteden Erkin Usman, Ahmet Yazıcı, İsmail Sivri'yi gördüm. Şimdi arkadaşlar "Ne haber Eflatun" diye masaya garanti gelirler mi gelirler diye içimden geçirdim. Bu arada gözlerimdeki yaşları silerken assoliste teşekkür etmeme fırsat vermeden kendi çatalıyla kocaman bir kalamar parçasını ağzıma sokmaz mı? Kalamarı çiğnerken, sandalyeden kalktım.

- Müsadanizle tuvalete kadar gidiyim dedim. İkisi birden ayağa kalktı. Köşeyi döndüm tuvaletin önünden rüzgâr gibi geçtim, merdivenleri iki iki indim. Kendimi sokağa attım. Çankaya'daki bit pazarının dar sokaklarında kendimi kaybettim.

Öküz, TÜYAP Kitap Fuarı vesilesiyle İstanbul'a gelen 90 Dakikada Felsefe Serisi'nin mucidi İngiliz felsefeci Paul Strathern'le şahane ortamlarda, Paul, nedir bu senin 90 Dakikada felsefe olayın diye sordu. Paul'de açtı Sartre'ı yumdu Camus'u...

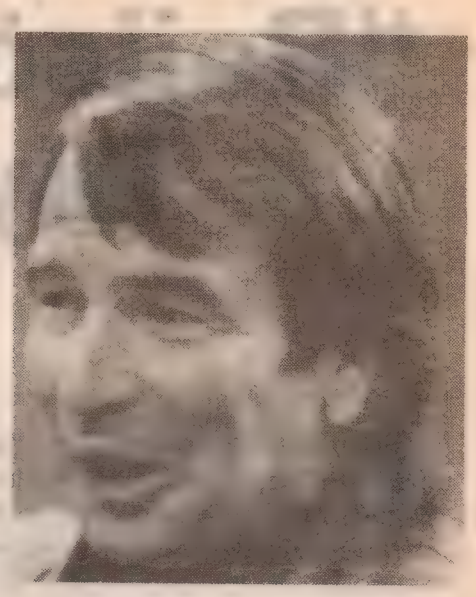

Olgunluk Peynir Ve Şaraba Mahsustur, İnsanlara Değil

PAUL STRATHERN

☛ Avrupa'da Heiddeger ve Sartre'nin özellikle öne sürdüğü felsefenin varoluş ile bağdaşması yani varoluş nedir, anlamı nedir, nasıl varoluruz? soruları İngiliz pozitivizminde tabii panik uyandırabiliyor. Çünkü o katılık içerisinde hemen analiz etmeye kalkılıyor. "Varoluşla ne kastediyorsunuz" gibi... Avrupa'daki varoluşçuluk biraz daha şiirsel felsefedir ve bunu belli tümcelerle, madde madde analiz etmek, bir mantık süzgecinden geçirmek mümkün değildir. Arada böyle bir yöresel fark bulunur. Kıta ve ada felsefesi. Biri katılık içerisindedir diğeri ise akışa bırakır herşeyi.

☛ Türkiye'deki yaşam felsefesi Camus ile bağdaşabilir. Çünkü Camus'da dışavurumcuydu. Yani onunki de şiirsel felsefeydi. O daha çok yaşama kendini bırakmak ve 'anında eylem'den yanaydı. Sisyphos gibi bir dağın tepesine kadar çıkıp, dağın tepesine çıkmayı amaç edinip sonra taş yuvarlandığında tekrar, yılmayıp yine o anda eylemini ortaya koymak. Türkiye'deki yaşam felsefesini dışavurumcu ve önceden kurallarını koymaksızın, anında eylem ve tepki ile bağdaştırıyorum. Albert Camus futbol kalecisiydi. Sisyphos ile benzeşiyordu. Sisyphos nasıl hiç yılmadan tırmanıp düşmeyi göze alıyorsa, o da her top gelişinde, top kaleye girecek olsa bile, hatta girse bile anında tepki vermek ve topu kollamaya çalışmak zorundaydı. Çabası boşa gitse bile. Albert Camus, Vladimir Nabokov ve Niels Bahr kaleci idiler. Acaba kaleci olmanın insana yaşamda öğrettiği gözden kaçırdığımız çok önemli şeyler mi var?

☛ Bu dünyanın pek çok yerinde böyledir. Belli başlı büyük kentler vardır onun dışında bir taşra kesimi vardır. Taşralılar belli bir sisteme alışırlar. Onlar için herşey daha yavaştır. Kendi gelenekleri vardır. Türkiye'de Osmanlı İmparatorluğu döneminde İstanbul dışındaki kesimlerde insanlar yıllarca (çok uzun sürdü Osmanlı İmparatorluğu) bir sisteme alıştılar. Kendi gelenekleri vardı, yavaştılar, zaman kavramları farklıydı. Daha sonra Atatürk geldi ve birdenbire süreci çok hızlandırdı. Ve bu insanlar için süreç çok çok hızlıydı. Bu dönüşüm, onların yavaşlığı ile tabi hemen bağdaşamadı. Ve Türkiye çok büyük bir ülke, böyle bir değişimin birdenbire her yere aynı oranda yansıması elbette çok zor. Bu ikilemi hâlâ taşımanız, yaşamanız çok normal. Özellikle doğuya gittikçe. İtalya'da bile Roma ve Milano gibi kentlerin dışında hâlâ belli küçük kent ve kasabalarda büyüyen insanlar ya da eski geleneklerini sürdürenler, modern çağa ayak uydurmaktan geri kalanlar vardır. Türkiye'de de böyle hızlı bir değişimden sonra bunun olması çok çok normaldir.

☛ 5 Yıl öncesine kadar Yugoslavya'da herhangi bir sorun yoktu. Parçalanmayla birlikte insanlara ve kitlelere belli şeyler empoze edildi. 'Sen Müslümansın', 'sen şusun' söylemi ile.. O yüzden 5 yıldır Yugoslavya bunları yaşıyor. Güneyde ise Suriye, İran, Irak zaten Müslüman ülkelerdir. Bunlar problemler yaşasa da kimlik problemi yaşamak durumunda kalmadılar.

☛ Politikaya çok fazla girmek istemiyorum ama dışarıdan da olsa biraz izledim. Evet Türkiye'de de Amerikan kopyacılığı oldu. Fakat bu bence çok yüzeyde bir şey. Çünkü Türk kültürü o kadar güçlü ve yaygın ki yüzeyde bir takım şeyler olabilir. Amerikan kotu giyinmek ona uygun davranmak gibi. Oysa yürekte Türklüğünüzü koruyorsunuz ve Avrupa'nın bir çok ülkesinde bile insanlar Amerikanlaşmaya daha yatkın. Yüzeyde olan bir takım erozyonlar bu kültürü yok edemez. Örneğin Filipin kültürü diye bir şey kalmadı. Baştan sona Amerikanlaştı. Japonlar Amerika'yı kucaklamış olmasına rağmen öyle güçlü bir kültürleri var ki Japonluklarını sonsuza kadar koruyacaklar.

☛ İnsanları doğulu ve batılı olarak ayırmamızın herhalde en önemli etkeni din olgusu. Hıristiyanlık ve İslam. Elbette Türkiye biraz özel bir konumda; örneğin İran'da bir rejim değişikliği ile birlikte her şey bir anda farklı bir boyut kazandı. Türkiye'de de gerici akımlar gün geçtikçe ilerliyormuş gibi görünse bile bunun birdenbire bir değişim sağlaması mümkün değil. Aslında Hristiyanlık da Müslümanlık da birbirinden çok ayrı dinler değil. Başlangıçta çok farklı yerlerden gelmemelerine rağmen daha sonra çok güçlü bir ayrım olarak ortaya kondu. Herhalde Hinduizm bunların arasında bir yerde yeralıyor diyebiliriz. Örneğin İngiltere'de pek çok Hindu var. İngiltere'deki Müslüman topluluklar daha kapalı yaşarlar ve tabii sadece dinle değil, dinle birlikte kendi kültürlerini ve sosyal yaşamlarını da belli bir çerçeveyle diğer topluluklardan ayırıyorlar. Oysa ki Hindu'lar kendi dinlerinin gerektirdiği şeyleri yerine getirirken sosyal olarak Hristiyanlarla da ya da Müslümanlarla da ortak bir takım şeyler gerçekleştirmekten kendilerini alıkoyamıyorlar. Bir paylaşım içindeler. Tarih içerisinde en büyük ayrım, dinin getirdiği ayrım doğulu ve batılı olmak da. Avustralya örneği de çok ilginç. Avustralya'ya İngiltere'deki alt sınıflardaki insanları ya da suçluları gönderdiler ve bu insanlar orada birdenbire eşitliğe kavuştular ve orada kendi geleneklerini oluşturdular. İngiltere'den gelmiş olmalarına rağmen onların bugünkü geleneklerini İngiltere ile bağdaştıramayız.

☛ Bir toplumun stabil olabilmesi için gerekli olan en önemli unsur 'orta sınıf'tır. Geniş bir orta sınıf. Ve bu orta sınıftaki kesim ne kadar eğitilirse ve ne kadar iyi sosyal koşullara kavuşursa o toplumda çalkantıların, ayaklanmaların olması o kadar zor olur. Almanya'da 1920'lere kadar orta sınıf gelişmişken Markın birdenbire enflasyon ile değerinin düşmesi sonucunda toplumda bir çöküntü oldu. Daha sonra otuzların sonuna doğru toplum tam toparlanmak üzereyken bu defa İkinci Dünya Savaşı patlak verdi. Toplumdaki bu orta sınıfın ortadan kalkması ya da daraltılması durumunda toplum her zaman için yeni çalkantılara gebedir.

☛ Japonya'yı örnek vermek istiyorum. 1945'ten itibaren Japonya diye bir şey neredeyse kalmadı. Fakat o zamandan sonra günümüze dek çok istikrarlı bir şekilde bir ortasınıf oluşturdular. Ve şu anda zengin bir ülke diye bahsedebiliriz, Japonya'dan. Son nüfus sayımında hangi sınıftansınız sorusu sorulduğunda insanların %90'ı orta sınıftanım diye yanıt verdi. Gerçekten orta sınıf olduklarından değil ancak orta sınıf ruhuna inandıklarından bu yanıtı verdiler.

☛ Zamanı düşünmek sadece birşeylere geç kaldığım duygusu uyandırır bende. Yaşamın anlamını düşünmeye başladığınız noktada gerçekten yaşamadığınıza inanabilirsiniz.

☛ Bir ilişkiniz varsa ve eşiniz size bu ilişki nedir diye soru sormaya başladığında bilin ki o ilişki bitmek üzeredir. Akademik düzeydeki felsefeye göre halk bilgelerinin felsefesi çok daha değerlidir ve üstündür. O yüzden sıradan insanların felsefeden uzak olması gerektiği gibi bir şey sözkonusu değildir aslında.

☛ Bir anekdot aktarmak istiyorum burada. De Gaulle İngiltere'ye geldiğinde gazeteciler "Siz tüm Fransa'yı yönetiyorsunuz, Fransızlar'la ilgili bize ne söyleyebilirsiniz?" diye bir soru yönelttiklerinde De Gaulle'ün yanıtı şu oldu: "Bana böyle bir soru nasıl sorabilirsiniz. Fransa'da 400 çeşit peynir vardır ve ben bu kadar peynir çeşidi olan bir ülke halkını tek bir cümleyle açıklayamam"

☛ İklim de, besin de, içkiler de insanların yaşam stilini ve düşünce sistemini etkiler. Örneğin İtalya'da iklim sürekli güneşli olduğu için insanlar çok relax biçimde şaraplarını yudumlayabilirler. Oysa ki İskoçya'da iklim sürekli yağışlıdır ve insanlar evlerine kapanıp viski içerler. Polonya ve Rusya'da insanlar hızla içip bir an önce kafayı bulmak isterler. O yüzden Fransa ya da İtalya'daki gibi rahat ve zamana yayılmış bir içki seramonisi ve sosyal ilişkileri yoktur. İngiltere'de bira kültürü yaygındır. Çok daha enerjiktirler, barlara gidip bira içerler, daha hareketlidirler. Bütün bunların insanların düşünce sistemini ve yaşam stilini etkilediği doğru.

☛ Aslında şu anda dünyanın kaynakları tükenmek üzere. Günden güne bir yokoluş içerisindeyiz ve komünizm yanlış zamanda icad edilmiş. Tam tersine bugün komünizmin yaratılması gerekirdi ki, günden güne tükenmekte olan kaynakları paylaşabilelim. Ortak paylaşım olsun.

☛ Aydının görevi her zaman için muhalif olmaktır. Ve onaylamadığı her şeyi özgür, demokratik bir ortamda dile getirmektir. Ancak bunun sonucunda bunun ona yüklediği sorumluluğu da taşımak durumundadır. Örneğin Fransa'da Sartre ve Derida ve bir takım aydınlar idealist bir şekilde sürekli muhalif tavır içerisindeydiler. Örneğin, Sartre, Fransa'nın Çin Cumhuriyeti'ni kopya alması gerektiğini söylerdi. Fakat ona gel buyur bunu gerçekleştir denildiğinde böyle bir sorumluluğun altına girebileceğini sanmıyorum.

Akşamsefası

"Rejisörün de Rejisör'ü Var" Diye Başlık Atınca...

AGÂH
ÖZGÜÇ

Su bizim Yeşilçam'daki **"artist takımı"**na ne yazsanız bir türlü yaranamazsınız. Ne kadar övseniz de tatmin olmaları mümkün değildir. Bu tatminsizlik sadece oyuncularımız için geçerli değil. En aydın geçinen ünlü yönetmenlerimizi bile memnun edemezsiniz.

Hadi övmeyi bir yana bırakın. Ya eleştiri haklarını kullanmaya kalktığınızda sizden kötüsü yoktur. Sanki onları yaşam boyunca övmeye mecbursunuz. Onları eleştiremezsiniz... Onları eleştirdiğinizde dostluklarınız bozulur. Bu nedenle de Türk sinemasındaki dostulk ilişkileri pamuk ipliklerine bağlıdır.

Bunları neden söylüyorum?

Geçenlerde bir televizyon ekranında **Türkan Şoray**'la yapılan bir söyleşiyi izliyordum. Ekranın diğer iki konuğu **Atıf Yılmaz**'la **Atilla Dorsay**'dı. **Dorsay**, üşenmeden sabırla, **Türkan Şoray**'la ilgili bir kitap yazmış;

"Sümbül Sokağın Tutsak Kadını".

Onu tanıyanlarla uzun uzun konuşmuş, hayli emek sarfetmiş. Araştırmaların yanısıra eski kaynaklardan alıntılar yapmış. Bunları yaparken de **Türkan Şoray**'a kesinlikle ucuz bir **"paparazzi basını"** gibi yaklaşmamış. Kaldı ki, sevgiyle, saygıyla ve çok özel bir hayranlıkla, onu incitmeden anlatmış.

Hatta **"...zirvede bir yıldız ve nihayet bu sinemanın taçsız kraliçesi olduğu yıllarda bile, ona bağlı ve sadık kaldı, -en sonuna dek- ihanet etmedi..."** diyerek gerçek dışı bir yaklaşımla yüceltmiş bile **Türkan Şoray**'ı. **"İhanet etmedi"** derken, bilindiği gibi ünlü yıldızın, geçen yıl yitirdiğimiz **"büyük aşk"**ı ve sinemadaki **"ikinci beyin"**i **Rüçhan Adlı**'dan sözediyor **Dorsay.**

Ve görüyoruz ki, **Dorsay'**ın bu iyi niyetine, bu **"kıyak yaklaşımına** karşılık, **Türkan Şoray** yine tedirgin. Ekranda yazara ne kadar teşekkür etse de gerçekte memnun olmadığını hissediyoruz. Onu tedirgin eden de kitaptaki bazı fotoğraflar ve bazı alıntılar olmalı. Belki de ikinci elden yapılan anlatılar?..

Aslında **Türkan Şoray**, kendi anılarını kendi yazmalı. Zirveye nasıl çıktığını ve nasıl bir **"efsane kadın"** olduğunu. Ama nasıl yazacak? Ya da nasıl yazmalı? Sinemaya girdiği ilk yıllardan bu yana, yanlışlarıyla ve de doğrularıyla.

Biz yazarsak kavga çıkıyor, en sevdiklerimizi bile bir bir kaybediyoruz, birbirimize düşman oluyoruz. Övmek de suç oluyor, yermek de... Ağzımızla kuş tutsak da ikisinin arasını bulamıyoruz. Bulamadığımız için de başımız hep derde giriyor.

Örnek mi istersiniz?..

Yıllar öncesine dönersek o kadar çok ki...

Bir dönemlerde allı morlu, güllü dallı Hippy modası gömlekleriyle ve de boynundaki madalyonuyla tanınan film yapımcısı -yönetmen **Ümit Utku'**nun hedefi olmadık mı? Yeşilçam sokaklarında boğuşmadık mı?

Ya **Yılmaz Güney**'le?

Canımız ciğerimiz, sevgili dostumuz, çirkin kralımız **Yılmaz Güney,** bize **"15 gün evden çıkma yasağı"** koymadı mı?

Hadi diyelim, **Güney** bir **"şehir kovboyu"** ya da hafif bir kabadayı. Peki, **Rüçhan Adlı?** Bir **"İstanbul beyefendisi"**, bir centilmen, gün görmüş olgun bir kişiliğin sahibi...

1974 yılında **"Türkan Şoray-Bir Yıldız Böyle Doğdu"** adıyla yazdığımız kitap yüzünden, ünlü oyuncunun **"hayat arkadaşı" "Rüçhan Adlı**'yla **"Sümbül Sokağı"**ndaki villalarında birbirimize girmedik mi?

Sonra **Adlı** ne yaptı? Yaşamını adadığı **"Sultan"**ı hakkında yazılan bu **"dev posterli ilk**

Akşamsefası

Şoray kitabı"nı toplatmak istedi. Ama bir süre sonra siniri geçince bu kararından vazgeçti.

Konuyla ilgili asıl ilginç bir başka olayı, yazının sonuna sakladık. Hiçbir kitapda yer almayan bu olayı ilk kez anlatıyoruz.

Yıl 1972.

Türkan Şoray, yönetmen olarak ilk filmini çekiyor. Adı **"Dönüş",** asistanı da bir yönetmen, **Şerif Gören. Haldun Simavi'**nin sahibi olduğu eski **Günaydın Gazetesi**'nin kardeş yayını **Pazar Dergisi'**ne filmle ilgili şu başlığı atıyoruz:

"Rejisörün de Rejisörü Var..."

Derginin başlığı ortalığı karıştırıyor. Özellikle de filmin yapımcısı ve dönemin en büyük şirketlerinden Akün'ün sahibi **İrfan Ünal** müthiş kızgın... Bürosunun bulunduğu Beyoğlu'ndaki Eren Han'ın merdivenlerinde karşılaşıyoruz birgün. Olay önce tartışmayla başlıyor. Sonra birden boğazıma sarılıyor, ben de onun kravatına... İkimiz de aşağı yukarı aynı kilodayız ve itişiyoruz. Derken, **Ünal**'ın işletme müdürü, eski **Fenerbahçeli Osman,** araya girip bizi güçlükle ayırıyor... Ve daha sonra barışıp olay kapanıyor böylece.

İrfan Ünal da **Rüçhan Adlı** gibi Yeşilçam'ın en kibar sinemacısı! Ama gelin görün ki arada **Türkan Şoray** olunca iş değişiyor. O dönemlerde **Şoray**'a herkes çarpık. Işıkçısından yapımcısına kadar tüm Yeşilçam'ın gizliden de olsa **"zaaf"**ı var ya!..

Demek ki Yeşilçam'da **"sultan"** olmak, öyle uzaktan göründüğü gibi kolay değilmiş. Baksanıza, **"zaaflar"** sınır tanımıyor, centilmenlik de para etmiyormuş, öğreniyoruz...

Akşamsefası

KafKaeSk ÖyKü:

Yoktu

FEYZA
HEPÇİLİNGİRLER

Ardında cellat giysili zebanilerin dikildiğini düşündüren bir kapının iki kocaman kanadı tam önünden geçtiğimizde açılıverdi... Siyah bir çarşafa sarılmış, ölü bir beden, bir kadın bedeniydi.

-Burada yok, dedi. Çıktık.

Akşam bir karabasan gibi çökmekteydi. Evlerin tahta kapıları çoktan kapanmış, arkadan demirlerle sürgülenmişti. Ipıssız sokakta giderek uzayan, uzadıkça birbirine dolanıp karışan gölgelerimizle yürüdük. Bir ahır kapısının sinir bozukluğuna benzeyen bir gıcırtıyla aralandığını duyduk. Tek bir göz, karanlık bir gelecekten üzerimize çevrildi. Bir çocuk gözüydü, kendi ışığını sürdüremedi, karanlıkta kayboldu.

Oyalanmadık, yürüdük. Kapıların arkasından, fısıltıyla konuşan sesler geliyordu. Birkaç kez adımın geçtiğini duydum. E, duraklayacağımı anlayınca elimden tuttu, başını iki yana sallayarak yapmayı düşündüğüm hareketi olumsuzladı.

Yürüdük. İkimizi de sarsan bir uluma, ansızın geceyi ikiye böldü. Artık durmak soluklanmak ve konuşmak istiyordum. E, işaret parmağını ağzına götürüp konuşmamı yasakladı ve beni izbe bir karanlığa doğru çekti.

Üstüne yıllardır ışık düşmemiş dar bir sokağa saptık. Sokak, yağmurdan kararmış tahtalarla bir uçtan bir uca örtülmüştü. Bir zamanlar asmaların, sarmaşıkların sardırıldığı kirişlerden, kurumuş, buruşmuş, tozlu yapraklar; ölü yılanlar gibi uzanan dallar sarkmaktaydı. Bizans'tan kalma bu lanetli sokakta attığımız her adımın sesi, plaka taşlarının arasındaki yosunlara sürünüp taş duvarların soğuk yüzeylerini yalayıp geri dönüyor, kulaklarımızda şiddetli bir gümbürtü halinde yankılanıyordu. Boş bir sarnıçta hangi duvara tırmansa kayarak, yuvarlanarak başladığı noktaya dönen hamamböcekleri gibiydik. Yağın, o kendine özgü kokusunu ve isini yayarak yanması gereken kandiller, kalın taş duvarlarda paslı lekeler olarak asılı kalmıştı. Kapkara, delikli demirlerde sağlamlaştırılmış kepenkler, bir devin, gırtlağından kurtulmuş dili gibi sallanıyor; kağşamış tahta kapılardaki demir halkalar taze bir boynun çevresine dolanmak için sabreden idam ilmekleri gibi bekleşiyordu. Ardında cellat giysili zebanilerin dikildiğini düşündüren bir kapının iki kocaman kanadı tam önünden geçtiğimizde açılıverdi. Bir girdaba kapılmış gibi içeriye çekildiğimizi duyuyor; ama karşı koyamıyorduk.

Her basışta ayaklarımızın altında inleyen merdivenlerden çıkmaya başladık. Bir elim E'nin avucunda, öteki elim trabzanda, yukarıya sürükleniyordum. En küçük bir ışık yoktu. Karanlığa diktiğim gözlerimin baktığı yerde birbirinin içinden çıkarak büyüyen renkli daireler oluşuyor, hemen siliniyordu. Trabzandaki elim, yılların tozunu sıyırarak ilerlerken ıslak bir yumuşaklığa çarptı. Ürperdim; ama duraklamadım. Ölü bir fare olmalıydı.

Yeniden ve daha büyük bir hızla tırmanmaya başladık. Adımlarımın bir çırpıda aşamayacağı büyüklükte bir kitleye çarpıncaya kadar hızımızı kesmedik. Elimin, E'nin avucundan kurtulduğunu hissettim. Kendimi ayakta tutacak güç, parmaklarımın arasından kayıp gitmişti. O kocaman karaltıyla birlikte ve akıl almaz bir hızla merdivenlerden yuvarlanmaya başlamıştım. Bazen karaltı üste çıkıyor, bazen ben onu altıma alıyordum. Siyah bir çarşafa sarılmış, ölü bir beden, bir kadın bedeniydi. Yuvarlanma, merdivenin dibine, biz girer girmez arkamızdan kapanan çift kanatlı kapının, tahtaları birbirinden kopup ayrılmış ağzına varıncaya kadar sürdü. Duruşum, ense köküme saplanan dayanılmaz bir acıyla birlikte oldu. Kendimden geçmiştim.

Bir kurt ulumasıyla gece yeniden ikiye bölündü. Ulumanın ikiye böldüğü gece aralığından o tek çocuk gözü göründü. Gözbebeğinin ortasından, parklardaki işeyen çocuk heykeli gibi su fışkırttı. Yüzümü yıkadım.

Siyah çarşafı usulca açtım. Ellerimin ıslaklığıyla yüzünü, gözlerini temizledim. Elimi ağzına soktum; ağzını tıkayan kıl ve toz yumağını çıkardım. Konuştu. Şimdiye kadar hiç duymadığım bir dilde sözcükleri, tümceleri ardı ardına diziyordu. Konuşmayı çok özlemiş olduğu belliydi. Aramızda bir diyalog olsun diye seviştik. Seviştikçe ölü bedeni canlanıyor, damarlarında yeniden kan dolaşmaya başlıyordu. Genç bedeni dirildi, canlandı. Ölü olduğu zamanların acısını çıkarmak, hiç ara vermeden sevişmek istiyordu. Sonra yorgun düştü, uyudu. Başını göğsüme çektim. Saçları toz kokuyordu.

Ense köküme dayayıp beni durduran ve bayıltan şeyin ne olduğunu ancak kendime geldiğimde görebildim. Rezelerinden fırlamış bir kol demirinin, içinden bir çocuk bileğinin geçeceği kalınlıktaki halkası bir yumruk gibi enseme dayanmıştı. Kapının öteki kanadının kol demiri ise çengelli ucuyla sol bacağımı yaralayıp kanatmıştı. Bacağımdan akan kan, ölü genç kızın sarı saçlarına bulaşmış ve dağılmış saçları çamurlu bir ıslaklıkla yere yapıştırmıştı. Üstümüze düşen birkaç gri lekeden, dışarıda günün ışımaya başladığını anlamam uzun sürmedi.

Sonra E geldi. Kızı yeniden siyah çarşafa sarıp bizden sonra geleceklerin ayaklarına dolanmasını önlemek için merdivenin altına sürükledi. Güçlükle yürüyebilecektim. E, beni geceyi geçirdiğim yerden kaldırdı, koluma girdi.

- Burada da yok, dedi. Çıktık.

Akşamsefası

Doğu Berlin'den Kaçış

MEHMET KARTAL

Geçenlerde bir yağmur havası bastırmıştı. Hani hava ana 'nasıl işiyorum ha? Yıkanın lan kekolar' der gibiydi. Beyoğlu giyim eşrafının simgelerinden birisi olmuş. Halep pasajında giyim üzerine mekânı olan arkadaşlarla elimizde çay, sigara, çenesuyu çorba muhabbeti yapıyoruz. Otuz yaşlarında sarışın bir Alman sap efendi geldi. Mekânların birinden bir şeyler almış ya.. Hergün çayını içmeye gelir olmuş. Tanıştık ve konuşmaya başladık. Eski Doğu Alman vatandaşı imiş. Sekizyüz kişi Münih civarına yayılmışlar. İkiyüz kişi iş bulmuş. Ama kalan altıyüz kişi perişan. İşsizlik sigortası, devlet yardımı hesabı geçinmeye çalışıyorlarmış işte.

-Eskiden komşularımız, dostlarımız, yuvamız vardı. Ama şimdi çoğumuz perişanız. Utanç duvarının yıkılması neye yaradı? Eskiden bize sahip çıkan bir devletimiz vardı. Şimdiki devlet bizi sığınmacılar gibi görüyor. Komşuluk, dostluk yok. Rahat yaşamaya alışmış bir toplumun düzenini bozmak için akın etmiş yaratıklar gibi görülüyoruz.

Ve kader ablanın işine bakınki, yeni çıkmış olan **"Suçun Piçi"** adlı kitabımın **"Uyum sağlayamayanlar"** bölümünde iki Doğu Alman ahbabın dramını anlatıyordum. Ve.. bu Alman'ın anlattıkları beni yıllar öncesine götürdü.

Augsburg'a yeni taşınmıştık. Şehri gündüz gözü incelemiştim. Ama gece nöbetine çıkmadan ne anlamı kalırdı? Hani bir inceden 'ışıkların tamamı yanar mı? Park çimenleri uzamış mı? En sota sigara ve mühimmat otomatları nerelerdeymiş' hesabı işte. Ne de olsa bir inceden bilir kişiliğimiz vardı ya... Mümkün olduğu kadar karanlık sokakları gezerken bir ara caddeye çıkarım. Kenara çekilmiş bir Voswos minibüs görürüm. Domalmış olduğu halde boyu benim kadar olan bir adam kriko ile uğraşmalardadır. Hani **iyi vatandaşlık** yanlarım da vardır ya.. İşte o hesaptan yardım eylerim hesabı yaklaşırım. Ama benim yaklaşmamı **şeytan** abi bile zor duyduğu gibi, bu mösyö hiç uyanamaz. Minibüsün yarı açık kapısından içeri bir dikiz yaparım. Mersedes jant kapağı doludur. Ben uyanınca domalma pozisyonundan kurtulup hızla doğrulur ve kapıyı kapatır. Sonra hemen kaybolmamı söyler. O sıra polis arabaları geçmeye başlar. Mösyöde huzursuzluk belirtileri başgösterir. Başka cümle bilmezmiş gibi yine kaybolmamı söyler. Epeydir kendisini gözlediğimi ve minibüsün jant kapağı dolu olduğunu söylerim. Ayrıca 'kapakları yolda mı buldun' derim. 'İtalyan mısın' diye sorunca 'Türko' derim. Mösyö efendinin söylediğine göre Mersedes jant kapaklarının satış temsilcisiymiş. 'Arkadan mı yoksa önden mi temsilcisin' derim. Sonra boyaların kazınmış olduğunu eklerim. Malı kendisinin mi topladığını sorarım. Mösyö bana uyuz olur: 'Sen akşam şeytanı mısın oğlum. Kaybolsana' der. Kalmaya niyetli olduğumu anlayınca bana cola ikramında bulunur. 'Dandikten cola bizi kesmez. Bira isterim' hesabından giderim. Düşük alkollü şekerli ve vitaminli Karamalz'ı kastederek 'çocuk birası yok' der. Eşşek değilsin ya.. sen de adam birası versene' dememe iyice uyuz olur. 'Tanıdım seni.. sen gece şeytanısın' der.

Muhabbet sonunda zoraki olsa da iş anlaşması yaparız. Birçok insanın çalarak bana hediye etmiş olduğu ve benim iyilik olsun hesabı ucuza sattığım elliye yakın bisikletin dalgasına, Coburg'dan fişli gelmiştim. Bu hesaptan işe kendim çıkmam sakata gelmem demekti. Terso Yunan, İtalyan ve Yugoslav veletlerini kafaya alır ve teşkilatımı kurarım. Ben işadamı doğmuşum ya.. 'gelsin kapak.. ceplere girsin Mark' hesabı takılmaya başlarım.

Zaman abi çabuk geçer ve hem patronum hem ortağım olan Peter ile dostluğumuz otobanın şeridi gibi ilerler. Bir gün beni evine yemeğe davet eder. Ayrıca adını çok duyduğum ama henüz tanışmadığım eşi İnge'nin çok güzel yemek yaptığını söyler.

Elimde bir buket çiçek.. Sonra yemekteyiz. İnge'nin yüzü çok hüzünlüdür. Gülücüklerinin ardında, soluk ve mutsuz bir yaşamı olduğuna uyanırım. Sonra şarabı fazla kaçırınca çözülmeye başlar.

Utanç duvarını aşmak isterken çok kişi sırtından kurşunlanmıştı. Ama benim dostlarım tren yolunu denemişler. Bir zamanlar yük katarının altında saklanarak **Federal Almanya** topraklarına kaçış modası başlamıştı. Hazırlanıp katar vagonlarından birinin altına gizlenirler. Katar hızlandıkça mutlulukları artar. Çünkü küçücük bebeklerini özgür yetiştirebilecekleri bir ülkeye gittiklerinden emindirler. Katar hızlandıkça hızlanır. Ve.. bir an vagon çok kötü bir şekilde sarsılır. İnge raylara düşmemek için kundağı tutan bir elini yukarı götürür. Ama boynuna bağlamış olduğu kundak çözülerek raylara düşer. Bebeğinin başaşağı raylara düşüşünü ve kafasının kopuşunu görür. O an bir şoka girer ve kendini raylara bırakmak ister. Peter, artık bebeğin öldüğünü görünce hiç olmazsa kendilerini kurtarmak ister. Karısını ilk büyük şoktan kurtarmak için tokatlar. Kadın biraz olsun kendine gelir. Rüzgâr, sarsıntı, pişmanlık ve gözyaşlarıyla yolculuğu tamamlarlar.

Özgür Federal Almanya'ya varmışlardır. Ama uğruna ölümü göze aldıkları bebeklerini kaybederek. Sonra iş bulamazlar. Aç ve perişan aylar geçirirler. Sonunda İnge bir sekreterlik işi bulur. Peter ise tanışmış olduğu bir Türk sayesinde jant kapağı işine girer. Sonra Türk yakalanıp **Türkiye Postası** edilir. (Hani, 'bize çok hayrın oldu. Git biraz da vatanına hayrın olsun' hesabı yolvermişler garibe).

Peter **"Rahatsız Abiler"** fonundan yardım almaya başlar. Geceleri kapak işine takılır. Arpa buğday durumları düzelince şehir şehir gezmeye başlarlar. Her şehrin binlerce kapağını **fırfıringen** ettikten sonra uçar göçer olurlar. Augsburg bizi karşılaştırmıştı. İnge doktor doktor gezmiş. Çünkü yeniden anne olmak istemiş. İlk bebeğini doğururken bile ölümlerden dönmüş bir kadındı. Doktorlar ikinci doğumun sonu olacağını söyleyince bir daha cesaret edememiş.

Peter, Gasthaus (Birahane) kuşunun teki olmuştu. İnge ile alışverişe gitmem, paketleri taşımam, yarım tavuk, bonfritz (Kızarmış patates) ve Spezi (limon dilimi kola fanta karışımı) menüsüne takılmam onu çok sevindirir olmuştu. Peter bize hiç karışmazdı. Ve bir zaman geldi.. Beni hep bir evlat gibi gördüğünü söyleyen İnge.. bir gün artık beni bir evlat gibi görmediğini söyledi. Çünkü Peter başkalarına duymuş olduğu nefretler yüzünden onu çok yalnız bırakır olmuştu. Çünkü Peter'in aklı fikri rahata alışmış bu özgür Almanları jant kapağı olmayan Mersedes'lerle dolaştırmaktaydı. Bu yoldan zengin olduktan sonra, artık kapakları düzeltip, boyayıp satmayacağını, imha edeceğini söyler durur olmuştu. Ausburg'dan ayrılacakları gün, karavanla otobana kadar onlara eşlik ettim. Peter benzin almak için durup indiğinde İnge ile sımsıkı sarılıp öpüştük. 'Seni bir evlat gibi mi.. yoksa bir aşk gibi mi sevmem gerektiğini hala anlamış değilim. Ama sevdim ya.. mutlu oldum ya.. Elveda küçük dostum..? Sonra Peter geldi: "Bu özgür ülkede ilk kez bir dostum oldu evlat. Veya küçük şeytan. Yalnız kendini bu işlere kaptırma. Ben intikam için çalıyorum. Yanarsam hiç farketmez. Ama sen, daha iyi yaşamak için çalıyorsun. Bu sözümü hiç unutma. Elveda evlat..'

Ama Peter nereden bilecekti ki.. bir gün gelecek ve ben de intikam için çalacaktım. Kendisinden genç kocası ile mutlu olmak uğruna beni sokaklara atan annem olacak kadının karşısına zengin ve ünlü bir işadamı olarak çıkmak için nelerin peşinde koşturacaktım. Nereden bilecekti ki.. ben de ülkeme yabancı kalacaktım. Ve nereden bilecekti ki.. onun o zamanlar hiç tanışmadığı hapishane köşelerinin bir abonesi olacaktım. Ve nereden bilecekti ki.. bir gün gelecek ve bana hiç bir şey verememiş olan kendi ülkemden, gelmiş olduğum gibi sessiz sedasız gidecektim.

Sürüden Ayrılanı Birey Yaparlar

GÜLAY BATUR

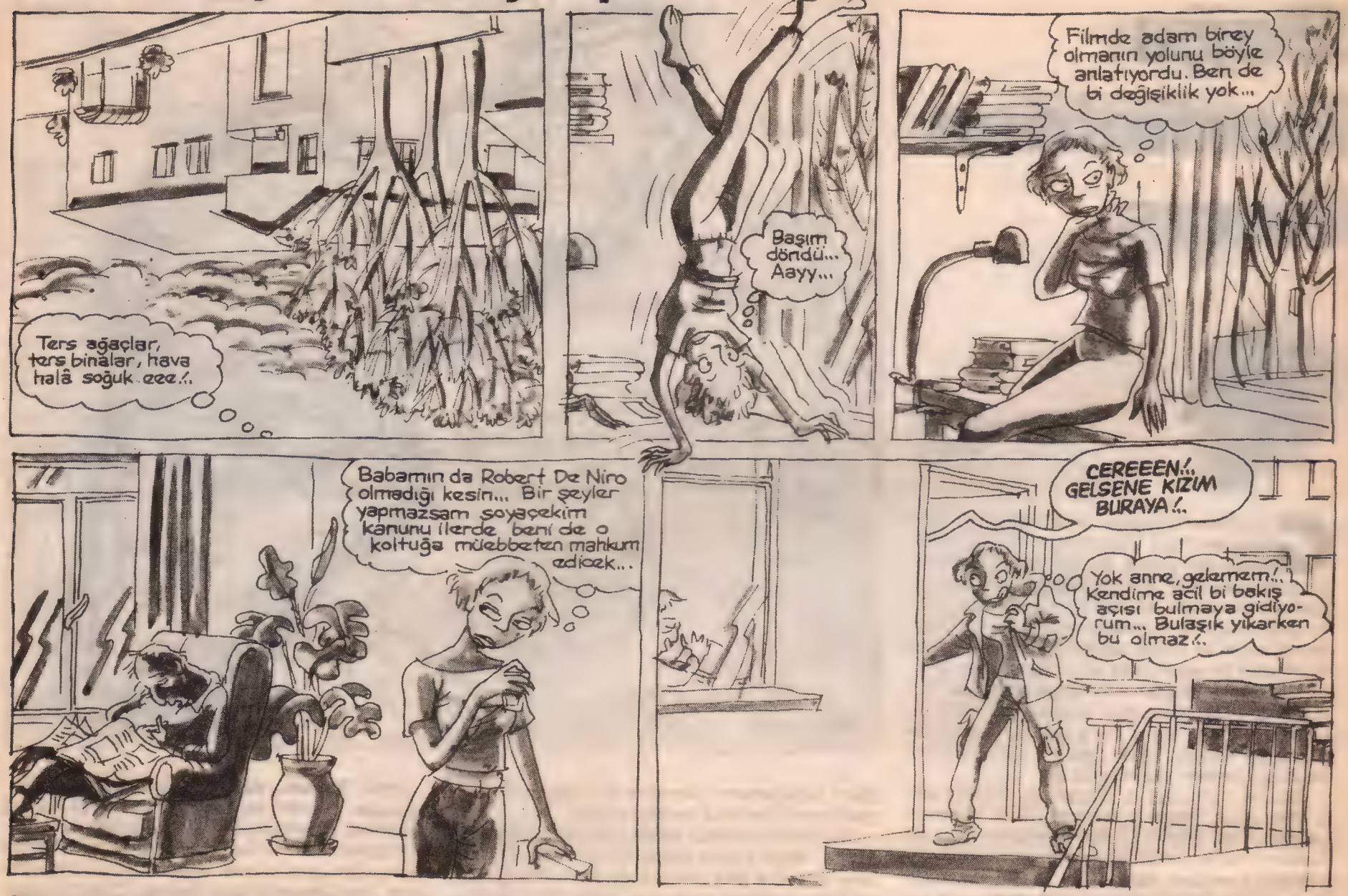

Yok yok... Beste yapmıycaksam jointin de bi faydası olmaz!..

ŞİMDİ... HALKIMIZ NE DİYOR?.

Hoop hop!.. Belki Okan Bayülgen'liği kaçırdık, Can Dündar'ın da yeri dolu zaten, ama "sokaktaki insan" muamelesine de gelemem...

Of!.. Çok bunaldım, şurda biraz takılıim...

Ne o, kümelere mi bölündünüz?.. Kümeler sürüsü sizi!..

Ben de burdan Can Yücel olarak kalkmıycam herhalde...

Ama olsun... Bu akşam ara veriyorum. Yarın devam ederim!..

ÜNİVERSİTEDE ON YEDİNCİ TERCİHİMİ KAZANMIŞTIM... SUYU ÇIKMIŞ BİR TERCİHTİ YANİ... KIH KIH!

Anlamıyorum, bu sabah hava ne kadar güzel, ağaçların rengi müthişmiş meğer... Şu bilayı daha önce hiç farketmemiştim... Ah, kalbim küt küt... Hadi ara beni...

Okuduğum Kitaplar

METİN CELÂL

GÖLGEDE KALAN YILLAR
Memet Fuat (Adam yay.)

Türk edebiyatının yaşayan en önemli kültür adamlarından biridir Memet Fuat. Dergiciliğiyle, edebiyat anlayışıyla Türk edebiyatının bugünkü haline gelmesinde büyük payı vardır. Aynı zamanda kültür dünyamızın önemli tanıklarından biridir. Özelllikle Nâzım Hikmet'i, onun yaşadığı yılları merak edenler için... Memet Fuat o yılları anlatıyor.. Çocukluğundan başlayarak ince ayrıntılara girip onları, ustalıkla işleyerek Nâzım'ı, Piraye Hanım'ı ve diğerlerini anlatıyor. 1920'lerden 1950'lere doğru Türkiye'nin, İstanbul'un ve kültür hayatımızın havasını solumak için...

AYNADA AŞK VARDI
Duygu Asena (Milliyet yay.)

Bu ayın tartışmasız en çok satan kitabı. Duygu Asena, bildik uslubü, anlatımı, bakış açısı ve konularıyla bunu nasıl başarıyor diye merak edenler için iyi bir araştırma kaynağı.. Üç kuşaktan kadının yaşadıklarının aşk ekseninde, yine kadın bakış açısıyla anlatılmaya çalışıldığı bir kitap. Kadının hayatının tek odak noktası aşksa, hayatında başka renkler yoksa çok fazla sözü olamıyor anlaşılan. Duygu Asena aynı şeyleri her kitabında olduğu gibi yineliyor. Popüler edebiyatın gizi de bu olsa gerek. Okuyucu sizi nasıl benimsediyse hep öyle yazacaksınız. Arayış ya da yenilliğe gerek yok. Bekleyin onlar sizi pop müzik starları gibi tüketsin.

TUVALETİN SOSYAL TARİHİ
Julie L. Horan (Milliyet yay.)

Adı itibariyle son günlerin en neşeli kitabı olarak görünse de, okumaya başladığınızda şaşırmamanız elde değil. Tuvaletin gelişiminin aynı zamanda dünyanın gelişimi demek olduğunu anlamak insana ne kazandırır bilemiyorum ama "ilk sifonlu tuvaletin ne zaman kimin tarafından nasıl icat edildiğini", ya da " tuvalete neden taht denildiğini" öğrenmek isteyen benim gibi, fazla meraklı insanlar her zaman vardır. Bu kitap da onlar için.

O YIL HİÇBİR YERDE DEĞİLDİK
CHE GUEVARA VE AFRİKA GERİLLASI
Taibo - Escobar- Guerra (Belge yay.)

Bu yıl Che yılı ve hakkında da bol bol kitap yayınlanıyor. Bu karmaşadan işe yarar, yeni bilgiler içeren kitaplar çıkartmaksa kolay değil. Çoğu bilineni tekrarlamaktan öteye gidemiyor. O Yıl Hiçbir Yerde Değildik, konusu ve bakışıyla benzerlerinden ayrılıyor. Che'nin 1965'de Küba'da ortadan kaybolup 1967'de Bolivya'da bir gerilla grubunun başında ortaya çıkışı arasındaki yitik zamanı araştırıyor. O kayıp bir yılda Che neredeydi, ne yapıyordu?

Küçük bir belgeden yola çıkan gazeteciler, bir polisiye roman yazarının yardımıyla o kayıp yılda Che'nin Kongo'da olduğunu ve devrimi Afrika'ya taşımak için Kübalı ve Kongolu'larla birlikte çatışmalara katıldıklarını ortaya çıkartıyorlar. Bu araştırma sırasında kendilerine ulaştırılan Che'nin Kongo Devrimi Notları işi iyice heyecanlandırıyor. Che'nin kayıp yılını yaşamak açısından da, belgesel çalışma nasıl yapılır öğrenmek isteyenler için de çekici bir kitap.

DÜNYANIN MERKEZİNE YOLCULUK
Jules Verne (Çev. Neriman Silahtaroğlu, Cem yay.)

Jules Verne, otuz yaş ve üstündekilerinin çocukluklarının en önemli yazarlarından biridir. Neredeyse Kemalettin Tuğcu'yla taht kavgası yapacak kadar... Verne, bizlere 80 günde dünya turu da yaptırmıştır, aya seyahatte ettirmiştir. Herhalde en ilginç kitabı bizim Arzın Merkezine Seyahat diye bildiğimiz kitabıdır. Çocuklara yazanların garip bir kaderi vardır, kitaplarını tam olarak okutamazlar. Verne'de en azından ülkemizde aynı kaderi yaşamış, tüm kitapları iyice makaslanmış, 80 sayfa civarında, çocuk tahammülünün sınırlarına indirilmiştir. Cem Yayınları, Jules Verne'yi bizlerle tekrar ve de tam çevirileriyle buluşturmaya karar vermiş. Dünyanın Merkezine Yolculuk'ta bu kararın örneklerinden. Tabii bu haliyle kitap edebiyatseverlerin, özellikle bilimkurgu severlerin ilgi alanına giriyor. Artık çocuksu değil, ama yine de heyecanlı ve keyifli.

SUÇUN PİÇİ
Mehmet Kartal (Era yay.)

Mehmet Kartal'ı "hırsız yazar" olarak tanımıştık önce. İlk olarak, bir polisiye tadındaki Şeytan Dönemeci adlı romanı yayınlanmıştı, onu diğerleri izledi. Kartal, bu arada iki filmde de rol aldı, başarı kazandı. Ama onun esas mesleği "hırsızlık"tı. Kartal yazarlıkta iyice piştiğini anlayınca bu esas mesleğine nasıl başladığını, o günlerde neler yaşadığını anlatmaya karar vermiş. Suçun Piçi aslında bir anı kitabı da sayılabilir, ama bir el kitabı biçiminde yazılmış. Hırsızlığın bazı insanların kaderi olduğu düşüncesinden yola çıkarak, bir insanın hangi şartlarda hırsızlığa başladığı, o günlerde yaşadıkları ve kaçınılmaz sonu, yakalanması, karakollarda başına gelenler ve hapishane hayatı, hapishane sonrası suç işlemeye devam etmesinin nedenleri anlatılmış. Bu anlamda da hırsızın günlüğünden çok hükümlünün el kitabı gibi bir şey Suçun Piçi.

GEÇKİN BİR KADIN
Altay Martı (Çivi Yazıları yay.)

Altay Martı, yeni öykülerle, anılarla geliyor Geçkin Bir Kadın'da. Akıcı anlatımını bir daha edebileştirmiş, şiirselleştirmiş ve de hüznün dozunu artırmış gibi. Yine İstanbul'dan, Beyoğlu'ndan, Diyarbakır'dan öyküler anlatıyor. Bunlar yalnızlık öyküleri... Kırık aşklar anlatıyor Altay Martı, insanın şehrin kalabalığının ortasında nasıl yalnız kaldığını, hüznün onu nasıl sardığını... Toplumsal olanın bireyi nasıl kısıtladığını, toplumun yazılı, ya da yazısız kurallarının nasıl sınırlayıcı olduğunu, insanı nasıl boğduğunu, sıktığını...

TEŞKİLAT'TAN KÜÇÜK BERKAY
Muammer Özdemir - Demirsoy Parselbatur (Güncel Yay.)

"Bebek denecek yaşından beri varlığını milletine, devletine ve Teşkilat'a adamış olan, misket ya da balon yerine ölümle oynayan" bir vatan evladı Berkay. Tam anlamıyla bir gizli servis elemanı. Yaşının küçüklüğü onun becerilerine engel değil. Biz, onu Lemanyak'ta yayınlanan maceralarıyla tanımıştık. Bu küçük casus, Türk'ün gücünü ve büyüklüğünü her fırsatta ve her yerde kanıtlamaya adamıştı kendini... Berkay'ın maceraları şimdi bir kitap bütünlüğüne ulaşmış. Tanıyanlar ve tanışmak isteyenler için iyi bir fırsat.

en çok güldürenler

1. ***Martin Mystere*** / *Gökyüzündeki Kent Marduk (AD Yay.)*
2. ***Karikatürler 1***, *Selçuk Erdem, (Parantez Yay.)*
3. ***Zagor*** / *Vudu İntikamı (AD yay.)*
4. ***Kıllanan Adam***, *Ahmet Yılmaz (Leman Yay.)*
5. ***Hüzünbaz Sevişmeler***, *Yılmaz Erdoğan (Sel Yay.)*
6. ***Komikaze 3,*** *Erdill Yaşaroğlu, (Leman Yay.)*
7. ***Çerkez Ethem,*** *Suat Yalaz (Yalaz Prodüksiyon.)*
8. ***İmza; Bir Dost,*** *Metin Üstündağ (Parantez Yay.)*
9. ***Yalnızlık Aletleri,*** *Atilla Atalay (İletişim yay.)*
10. ***Esas Oğlan,*** *Can Barslan (Parantez Yay.)*

Bu liste Beyoğlu Komikçi Dükkânı verilerine dayanılarak hazırlanmıştır. Sadece, mizah, karikatür ve resimli roman kitaplarını içermektedir.

bir kitaptan bir şiir

YAĞMUR HERKESE YAĞMAZ

Eski anne, eski çocuk, eski kumrallığımızdı
kendimize sarılırdık
Sokaklara sarkardık, küçücük şeylerle
dalgındık, birden uzardı kırılganlığımız....

Yırtılmazdı hayallerimiz
Kalbimiz yosun tutmazdı
Her şeyi hesapsız ve çılgın yaşayan
sezgi çocuklarıydık...

Senden başka gemi görmedim bizi bırakıp giden
Senden başka güvercin görmedim, içimizde patlayan
Eskimeyen zarif yalnızlığa geri dönüyorsam
Maskesiz bir rüyayım artık, ayırmayın beni kendimden
Geçemezsin kalbimin kederinden,
Aşk beni kandıramazsın
Geçemezsin yağmurun derdinden...

Engin Turgut
(Bayan Elma'dan NoYirmiyedi yay.)

DOĞUŞTAN FENERLİ MİTHAT
Latif Demirci (Yapı Kredi Yay.)

Mithat'ı Muhlis Beyin çırağı "Yavlum Mithat" olarak Gırgır dergisinde tanımıştık. Daha sonra özgürlüğünü ilan etmiş, ustasını terk etmiş ve Hıbır'a transfer olmuştu. Artık onun kendi işyeri, kendi çırağı "Mirsat" ve sevgilisi "Yeliz Hanım" vardı.. Latif Demirci, Mithat''ın futbolla ve de özellikle Fenerbahçe'yle ilgili maceralarını Doğuştan Fenerli Mithat adıyla biraraya getirmiş. Futbol fanatizminin ne menem bir şey olduğunun tatlı dille anlatıldığı, eleştirildiği, ti'ye alındığı karikatürler bunlar.

USTURA KEMAL / YİĞİDİ BIÇAK KESMEZ
Haldun Sevel (Arba Yay.)

O zamanlar daha magandalıkla kabadayılık birbirine karışmamış..Kabadayı denince akla özü sözü bir, bileği kuvvetli, adaletli, ahlaklı kişiler gelirmiş. İşte Haldun Sevel, o dönemlerden bir kabadayıyı anlatıyor, Ustura Kemal'i. Haldun Sevel'in Ustura Kemal'i gerçeğe yakın konularının yanı sıra çizimleriyle de dikkati çeken bir resimli roman. Her karesine tek tek büyük emek verilmiş, fotoğraf titizliğinde çalışılmış. Bu iki özellik onun başarısının da kaynağı. Ustura Kemal, yıllarca gazetelerde tefrika edildikten sonra şimdide kitaplar halinde okuyucu ile buluşuyor.

YALNIZLIK ALETLERİ
Atilla Atalay (İletişim Yay.)

Yalnızlık Aletleri, Atilla Atalay'ın yeni kitabı. Kitabın açılışı yine onun ayrılmaz parçası haline gelen Sıdıka'nın maceraları ile başlıyor. Bu kahkaha bombardımanından sonra Atilla Atalay'ın Gazete Pazar'daki köşe yazarlığı serüveninin bir belgesi niteliğindeki "Köşe Yazısı Taklitleri" bölümü geliyor. Ama bence doruk noktası kitaba adını veren Yalnızlık Aletleri adlı bölüm. Bu bölümde Atillla Atalay yazarlığını, hikâyeciliğini konuşturuyor. Bir tatlı hüzün sarıveriyor ruhunuzu. Gülümserken bile o hüzünü hissediyorsunuz. Gündelik hayatın parçaları hüzün ve komiklik karışımı bir halde, yani her zamanki hallerinde gözlerinizin önünden geçiveriyor.

ŞENİ SEVDİĞİMİ KİMSEYE SÖYLEME, ÇÜNKÜ BEN HERKESE SÖYLEDİM
Gani Müjde (Parantez yay.)

Gani Müjde'nin yeni öykülerinden oluşan kitabı. Gani Müjde, "Bir Dakika Karanlık" eyleminden, Susurluk Kazası'na, gazeteci Metin Göktepe cinayetinin bir türlü bitmeyen davasına dek tüm güncel olaylara ve Türkiye'nin sürekli kanayan yaraları, yolsuzluklar, trafik canavarları, eğitimsizlik, yobazlık gibi konulara mizah gözlüğüyle bakıyor. Mizah dilinin keskin kılıcıyla eleştiriyor, sorguluyor, üstelik kendi halimize güldürmeyi başararak...

Akşamsefası

mevzu

Beş Dakkada Beşiktaş

Son yıllarda okuyucular arasında gelişen bir eğilim var. Kalın kitaptan korkuyor, kaçıyorlar. Az olsun, öz olsun istiyorlar. Artık onlar için dört ciltlik Karamozov Kardeşler ya da İnce Memet bir kabustan öte bir şey değil.

Herkesin sanki bir yere yetişecekmiş de yetişememiş gibi acelesi var.

Gazetelerin sadece manşetleri okunuyor.

Akşamları gereksiz yirmi televizyon kanalının tümü tam bir dakikada zaplanıveriyor.

Bu acelesi olan, sabırsız insanların diğer zamanlarda ne yaptıklarını merak etmemek elde değil. Geriye o kadar çok boş ve değersiz zaman kalıyor ki onları nasıl doldurduklarını anlatmak için konferanslar vermeleri gerek.

Hız!... Kapitalist toplumun gereklerinden biri. Kapitalizm bizi hızlandırıyor, "Durma düşersin" diyor, hele düşünürsen yandın, doğru hapise....

Durmadan çalışan, hiç düşünmeyen insanlar kapitalizmin ideali. Bu projeyi hayata geçirmeye çalışıyorlar. Başarılı da oluyorlar.

Bize dayatılan bu hayat biçimine kapılmamamız mümkün mü?

Postmodern hayatın birbirine uymayan parçalardan oluşan puzzle'ın nasıl üstesinden gelebiliriz?

Cevabı kolay bulunamayacak sorular.

Ama çözümler de yok değil. Bazıları postmodern toplumu kendi silahıyla vurma yolunu seçiyor. 160 sayfayı geçmeyen romanlar, yeni başlayanlar için dizileri, doksan dakikada kavranacak felsefeler bunlardan.

Bu yılki Tüyap Kitap Fuarı'na da katılan Paul Strathern böyle bir yazar. 90 Dakikada Platon, Sokrates, Hegel gibi filozofların felsefelerini kavramanızı sağlayacak hap kitaplar yazmış. Pisagor, Einstein, Hawking gibi bilim adamlarının buluşlarını kavramak için verdiği süre ise daha az, on beş ila yirmi dakika arası...

Süre çok önemli, doksan dakika. Bir futbol maçı ya da standart bir Amerikan filminin süresi.

Paul Strathern, kurnaz bir yazar, bu hap kitapları aslında birer yem, birer tuzak olarak hazırlamış. Bunlardan herhangi birini okudunuzda oltaya yakalanmış oluyorsunuz. Felsefenin ya da bilimin cazibesine kapılıp bu filozofların, bilim adamlarının esas eserlerinin peşine düşmemeniz imkansız. Strathern'in Türkiye'deki yayıncısı Gendaş yöneticilerinin söylediğine bakılırsa yalnız Kitap Fuarı'nda binlerce okur bu tuzağa düşmüş. Kitaplar müthiş bir ilgi görmüş. Bu önemli bir gösterge.

Postmodern toplum, Metin Üstündağ'ın deyişiyle Pes Modern toplum oluveriyor bir anda, pes ediveriyor. Kapitalizmin korkulu rüyası da budur; ya bu insanlardan bir kaçı gerçek anlamda felsefeye merak sararsa, bilimin gerçek niteliğini kavramayı başarırsa, ne olur bu postmodern toplumun hali?

Neyse ki kitaplar var, "Beş dakkada beşiktaş" anlayışı kendi silahıyla yenilmeye mahkûm.

bir kitaptan bir bölüm

zamane atasözleri

- *ner'de beleş, or'da özelleş*
- *yalancının mumu yatsıdan sonra jeneratöre bağlanır*
- *gülü seven, dikenine epilasyon yaptırır*
- *ak akçe, kara para'yı aklamak içindir*
- *söz gümüşse, sükut rüşvettir*
- *zenginin malı, züğürtün çenesine talk show yaptırır*
- *bana arkadaşını söyle, sana yolsuzluk dosyalarını göstereyim*
- *her gönülde bir aslan sosyal demokrat yan gelip yatar*
- *üzüm üzüme baka baka solarium*
- *kızını dövmeyen, karısıyla yetinir*
- *az veren maldan, çok veren örtülü ödenekten*
- *biri yer biri bakar, öteki gelir, gizli kamera'yla tespit eder*

metin üstündağ,imza: bir dost'tan (Parantez yay.)

Akşamsefası

Diyarbakırspor'a ceza

Bir Başka Takım... Diyarbakırspor

KEMAL VAROL

Kimse bu durumu ummuyordu. Devlet, bölgedeki olayları önlemek için değişik tedbirler alınması gerektiğini düşünüyordu. Bu tedbirler içinde, bölgedeki sportif faaliyetlere destek verip, gençlerin bu alana olan ilgisini artırmak da yer alıyordu. Böylece gençler dağa gitmekten vazgeçip sporla ilgileneceklerdi. Öte yandan bölgedeki sol kesim, sporun devlet tarafından kitleleri uyuşturma aracı olarak kullanacağını öne sürüyordu. Bü yüzden spor özellikle futbol onlar için 'tu kaka'ydı. Bölgeye gelen her politikacı Diyarbakırspor'u mutlaka birinci lige çıkartacaklarını söylüyordu. Ancak Diyarbakırspor, tarihinde yalnızca iki kez birinci lige çıkabildi. 1995-96 sezonunda birinci lig şansını az bir farkla kaybedince, Diyarbakırspor için özel bir tasarı bile gündeme geldi. Ama bu sözler tıpkı 'realiteler' gibi unutulup gitti..

Kuruluşu özel bir tarihe isabet eden (1968) Diyarbakırspor, son aylarda sıkça gündeme geliyor... Televizyonlar, gazeteler durmadan Diyarbakırspor'dan bahsediyor. Ama gündeme gelmesi oynadığı futbolla değil, maçlarda yaşanan olaylarla gerekçeli. Bölgede uzun yıllardır yaşanan olaylar futbol sahalarına da yansıdı. Polis tarafından dövülen futbolcular "terörist" diye damgalanan bir seyirci, "malum renkler" sendromu, maçlarda birbirine giren taraftarlar..

Herşey, bölgedeki olayların şiddetle yaşandığı günlerde başladı. 1994 yılında Galatasaray, özel bir karşılaşma için Diyarbakır'da bulunuyordu. Zamanın Galatasaray Asbaşkanı Adnan Polat'ın girişimleriyle Galatasaray ile Diyarbakırspor kardeş takım ilan edilmişti o günlerde. Kürtlerin yoğun bir Galatasaray sevgisi olduğu bilinen bir gerçek. PKK lideri A.Öcalan da Galatasaray'lı olduğunu gizlemiyordu... Galatasaray-Diyarbakırspor maçı öncesi, her iki takımın yöneticileri ve bölgedeki üst düzey yetkililerden oluşan özel karmanın karşılaşması vardır. O zamanın OHAL valisi, şimdinin DYP milletvekili Ü.Erkan da o özel karmada Diyarbakırspor formasıyla oynamaktadır. Stadın dört bir köşesinde her iki takım seyircisinin astığı pankartlar içinde bir pankart dikkati çeker. Bu Galatasaray bayrağının üzerine Diyarbakırspor'un yeşil-kırmızısıyla "Seni severiz, seni seveni de severiz" mesajının yazılı olduğu pankarttır. Mesaj, o gün yetkililer tarafından anlaşılmamamıştır. Fakat ligin ilk maçında Diyarbakırspor tribünlerine yaklaşan sivil bir polis "cop da sever misiniz lan!" diye bağırınca, şifrenin çoktan çözülmüş olduğu anlaşılır. Bir seyircinin astığı pankart bütün seyircilere mâl edilir. Bölgede olaylar arttıkça, tepkiler Diyarbakırspor'a yönelir. Bundan sonra Diyarbakırspor, gittiği şehre göre muamele görür. Örneğin, Batman Petrolspor maçında hiç olay çıkmazken, her Elazığspor maçında mutlaka politik sloganlar atılır, kavga çıkar ve taraftarlar polis kontrolünde şehri terk eder. Çünkü Elazığspor'lu taraftarlara göre Diyarbakırspor'lu taraftarlar "terörist", Diyarbakırspor'lu taraftarlara göreyse Elazığspor'lu taraftarlar "faşist"tir. Futboldaki ezeli rekabeti aşıp adeta politik bir tartışmaya dönen iki takımın maçlarında çok ilginç görüntülere rastlamak da mümkün. Bir süre önce Diyarbakır'da oynanan Diyarbakırspor-Elazığspor maçında, seyirciler düğün çalgıcılarını stada getirip, tribünlere de kocaman anfiler kurdurduktan sonra çalgı eşliğinde en radikal Kürtçe marşları söylediler. Bu durumu bir taraftara sorduğumda aldığım cevap, olayın sıradan bir futbol rekabetini çoktan aştığını gösteriyordu: "Biz Elazığ'a gittiğimizde, onlar da stada mehteran takımı getiriyorlar."

"Malum renkler" sendromu futbol sahalarında da devam ediyor. Malatya'ya ülkücülerin "terörist" biçimindeki tezahüratlarına maruz kalan Diyarbakırspor'lu taraftarlar. Diyarbakır'da oynanan Diyarbakırspor-Malatyaspor maçında ilginç bir eylem gerçekleştirdiler. 2. lig 5.grupta oynanan maç sırasında, Malatyaspor'lu taraftarlar takımlarının rengini, yani sarı-kırmızı'yı her bağırdıklarında, sloganları Diyarbakırspor'lu taraftarların "yeşil" diye cevaplamaları yüzünden saboteye uğramış oldu.

Diyarbakırspor'da bazı ülkücü oyuncuların da oynamasına karşın, gelen tepkilerden futbolcular da nasiplerini alıyorlar. Uzun yıllar Trabzonspor'da oynayan Diyarbakır doğumlu Şeyhmuz, Diyarbakırspor'da kaptanlığa getirildi. Kırmızı-yeşil formanın üzerine sarı kaptanlık bandı takınca hem karşı takım taraftarlarının hem de sağcı basının "terörist" suçlamalarına hedef olmuş. Şu anda futbolu bırakmış olan Şeyhmuz, Radikal gazetesinden Celal Başlangıç'a yaptığı açıklamada: "Ben Kürdüm, PKK'lı değilim, ama Diyarbakırspor olarak üzerimizde terör estiriyorlar" diyor. "Terörist" suçlamasına hedef olan bir diğer oyuncu da Taner. Diyarbakırspor-Ankara Büyükşehir Belediyespor maçının devre arasında Diyarbakırspor'lu Taner ile Ankara Büyükşehir Belediyespor'lu bir futbolcu soyunma odalarına giderlerken tartışmaya başlıyorlar. Daha sonra, Ankara Büyükşehir Belediyespor'lu futbolcunun hemşehrisi olduğu iddia edilen bir polis, "terörist" futbolcu Taner'in kafasında tahta copunu kırıyor. Gaziantep'te oynanan Sankospor maçında, Sankospur'lu seyirciler "PKK dışarı" diye bağırmaya başlayınca, taraftarlar birbirine giriyor ve maç sonrası Diyarbakırlı taraftarların araçları taşlarla tahrip ediliyor, basın mensupları tartaklanıyor.

Diyarbakırspor'un taraftar kitlesine baktığımızda, aslında bu taraftarların politik olmadığını anlıyoruz. Çoğu bir işte çalışmayan ya da çok az bir ücretle çalışan, politik kaygıları pek olmayan, okul okumamış kenar mahalleli gençler ve diğer kesimlerdeki futbol meraklılarından oluşuyor. Ama taraftarın büyük çoğunluğu bahsettiğim bu varoş gençlerinden oluşuyor. Maç çıkışı takımlarını destekleyen sloganlar atan taraftarın, kız öğrenci yurdunun önüne gelince **"kızlar, kızlar gelem mi?"** diye bağırması aslında bu taraftarın niteliğini, düzeyini ortaya seriyor. Konuştuğum Diyarbakırspor'lu bir taraftar, yazdıklarımı doğrular nitelikte şeyler söyledi: "Aslında biz politikaya falan karışmayız, ama çok üstümüze geliyorlar. Hani bir defa suç işlemiş birine, sen katilsin, dersin ve bunu sürekli tekrarlarsın, onun da artık canına tak eder ve kalkar seni vurur. Çünkü bir kere adı çıkmıştır ve o ad'a yakışmaktan başka çaresi yoktur. Diyarbakır deyince de hemen 'terörist' diyorlar. Futbol bile olsa bu durum fark etmiyor. Biz de bu yüzden bize yaptıklarını karşılıksız bırakmıyoruz. Bizimki bir tepki aslında." Diyarbakırspor'lu taraftarın söylediği gibi, bazı değerleri savunmaya zorlanıyorlar adeta. Bütün bu tartışmalardan sonra Diyarbakırspor artık yaşanan olaylarla değil, oynadığı futbolla adından söz ettirmek istiyor.

Maçlara sarı kaptanlık bandıyla çıkan eski Trabzonsporlu, Diyarbakırspor'un kaptanı Şeyhmuz

SENEDE BİR GÜN

FATİH SOLMAZ

Bazı eski siyah beyaz yerli komedi filmlerinin sonunda komik oyuncunun kaçında "SON" yazılı bir kağıt asılı olduğunu görürüz. Bu SON yazılı kağıt, bazen de filmde üç komik varsa o üç komiğin kıçlarında, "S", "O", ve "N" harfleri şeklinde üç ayrı kağıt olarak görünürdü. Ve sinema çıkışında küçük çocukların bağırarak, "Annee, o amcanın götünde ne yazıyordu?!" sorusunun cevabı hep "Hişşşt! Sus b'akiim eşşoğleşşek!" oluyordu...

LAKLUKCAN - Birşeynaz, izin verirsen unutamadığım eski sevgilim Dübürgül'le senede bir gün de olsa çay bahçesinde buluşmak istiyorum.
BİRŞEYNAZ - Hayır efendim, izin vermiyorum.
LAKLUKCAN - Ama niçin karıcığım? Bunda ne kötülük var ki?..
BİRŞEYNAZ - Ulan, Allahın küçük pipilisi! Sen kendini uyanık mı sanıyon ha? Veya beni keriz mi sanıyon?
LAKLUKCAN - Yanlış anladın Birşeynaz. Durum, sandığın gibi değil. Biz Dübürgül'le sadece platonik bir aşk yaşamıştık. İnan onunla flört ettiğim oniki sene boyunca hayatımın en abazan dönemini yaşadım. Hayvani cinsel arzular, aşkımızı zedelemesin diye, buluşmaya gelmeden önce ikimiz de birer kalıp şap yiyip, öyle buluşuyorduk...
BİRŞEYNAZ - Hah haaayt! Farkındaysan, o şapların etkisi hala devam ediyor sevgili kocacığım.
LAKLUKCAN - Olabilir... Ama bütün bilimadamları işlevi önemli diyor.
BİRŞEYNAZ - Onu bilimadamları ne bilirmiş? Hadi bilimkadınları söylese bir derece anlardım...
LAKLUKCAN - Her neyse Birşeynaz... Dübürgül ile senede bir gün buluşma isteğime lütfen, anlayış göster...
BİRŞEYNAZ - Bir şartla kabul ederim...
LAKLUKCAN - Nedir?...
BİRŞEYNAZ - Ben de gelip, orada oturacam... Aksi halde "Hayır!"...
LAKLUKCAN - Peki, tamam dediğin gibi olsun...

Aynı anda başka bir evde...
DÜBÜRGÜL - Yemin ederim, sadece bir çay bahçesinde karşılıklı oturup konuşacağız kocacığım...
KOBRANETTİN - Lan beni geyik mi sandın, buruşuk götlü karı! Hesapta beni böyle böyle godoşluğa mı alıştıracan lan?..
DÜBÜRGÜL - O nasıl söz Kobranettinim. Ben koca olarak seni seçmedim mi? Hem kocamın bir alageyik olmasını isteseydim bu düşünceme Laklukcan daha uygundu, onunla evlenirdim. Salağın önde flama taşıyanıydı.
KOBRANETTİN - Eee, aldın benim kobranın tadını bir daha da bırakamadın di mi? Hee hee hee!... Allahtan benim kobrayla tanıştın da o salakla evlenmedin. Yoksa hayatın boyunca değil Orgazm, Tuğgazm bile olamazdın. Ulan askeri rütbeli cinsel espiri bile yapabiliyorum bee. Haa haa haa!
DÜBÜRGÜL - Hadi yiğidim, hadi benim kıl topağı kocacığım, izin ver de Laklukcan'la senede bir güncük buluşayım.
KOBRANETTİN - Peki lan, izin veriyorum ama ben de yan masada oturacam ona göre tamam mı?...

DÜBÜRGÜL - Aslansın erkeğim. Hadi gel içimden geldi, sana bir fakfoson çalayım.
KOBRANETTİN - Fakfoson değil salak, saksafon. Öğrenemedin gitti şunu... Iiihhh! Ohhhşşş! Öğrenmişsin lan aferiğğnnnşşş...

Laklukcan'la Dübürgül, eşlerinin rızası ile bir çay bahçesinde buluşurlar.
Eşleri ise biraz ilerdeki masalarda oturmuş onları izlemektedirler...
LAKLUKCAN - Nasılsın Dübürgül? Geçen onca senede neler yaptın?.. Anlatsana mutlu musun?
DÜBÜRGÜL - Bilemiyorum Laklukcan... Kobranettin'le mutlu olduğum zamanlar çok fazla sayılmaz. Çok bencil.. Kendisi boşaldıktan sonra, ben boşalmış mıyım diye hiç düşünmüyor. Peki sen mutlu musun?..
LAKLUKCAN - Ben mi?.. Eeee.. şeyyy... Ben de pek mutlu sayılmam Dübürgül. Karım Birşeynaz'a bir türlü yaranamıyorum. Sürekli gururumu kırıyor. Sevişirken bana bakıp sırıtarak, "Mini mini bir kuş" şarkısını söylüyor...
DÜBÜRGÜL - Anlıyorum... Hatırlıyor musun, seninle Heybeliada'da ağaçların arasında koşup, birbirimizi yakalamaya çalıştığımız o güzel günleri?..
LAKLUKCAN - Nasıl hatırlamam? Hatta hatırlıyor musun iki eşek kiralayıp, eşeklere binmiştik de benim eşek, senin eşeğin üzerine çıkıp... Hii hiii hiii!

Dübürgül kendi kendine yavaş bir sesle...
DÜBÜRGÜL - Yaaa.. O eşşek kadar bile olamadın o zamanlar...
LAKLUKCAN - Pardon ne dedin, anlayamadım Dübürgül?..
DÜBÜRGÜL - Boşver, geçti gitti artık...

Dübürgül ile Laklukcan bu şekilde konuşurlarken, onları başbaşa bırakıp, kameralarımızı az ilerde yanyana iki ayrı masalarda oturan onların eşlerine, Birşeynaz'la Kobranettin'e çeviriyoruz.
KOBRANETTİN - Merhaba. Sanıyorum siz Laklukcan beyin eşi oluyorsunuz?..
BİRŞEYNAZ - Ay evet, siz de Dübürgül hanımın beyi yani erkeği oluyorsunuz değil mi?
KOBRANETTİN - Evet. Maşallah pek de güzelmişsiniz. Kocanızın yerinde olsam, değil senede bir gün, senede on dakika bile sizi yalnız bırakmazdım.
BİRŞEYNAZ - Teşekkür ederim. Yani eşiniz Dübürgül hanımın, kocamın yerine sizi tercih etmesi de gayet normal bence. Oldukça yakışıklı ve çekicisiniz.
KOBRANETTİN - Gerçekten çekici miyim?
BİRŞEYNAZ - Evet..
KOBRANETTİN - Mesela ben şu çalılıkların arkasına gitsem sizi de oraya çekebilir miyim dersiniz?
BİRŞEYNAZ - Hii hii hii! Çapkın şeeey.
KOBRANETTİN - Hadi gel, sana çalıların arasında Çalı Kuşu'nu göstereyim.
BİRŞEYNAZ- Ay göster bari, merak ettim şu kuşu. Hii hii hiii!..

Evet... İki eski âşık olan Dübürgül ile Laklukcan senede bir gün buluşarak oturup, geyik çevirirken, Kobranettin ile Birşeynaz ise artık hemen her gün buluşup, kütür kütür... neyse... böyle işte...

Ev Ödevleri

TURGAY FİŞEKÇİ

Herkesin görevleri olurmuş evde
Kısacık ev hayatları olanların bile.
Bulaşık Piraye'ninmiş, kurulama Nâzım'ın.
Behçet, elinde filesi, hep alışverişte.

Kurallar koymak bile bir anlaşılmazlığı
gösterir evde
Ben inanmam kurallı hayata
Ev, her şeyiyle herkesindir.
Bıraksalar hayat boyu yapabilirim yemekleri
Fena değildir elimin ayarı, doyurur herkesi
Bir evi doldururum tek başıma da.
Fatoş el sürdüğünde sanata dönüşür
sıradan her şey.

Öyle doldurmuşuz ki hayatlarımızı
Çekildiğinde birimiz, boşluk kalmaz geride

ÖLÜ OĞUL MEKTUPLARI

Avlu

HALİL İBRAHİM ÖZCAN

Kıyı kendini çekilmiş, eski zaman uykuları ortalık yere dökülüvermişlerdi. Ötegeçeler bile henüz kendilerini dillendirecek zamanları beklerken sesler giderek azalıyordu. Ellerimi kavuşturduğum yerde dilim tutuldukça solmuştu. Ortalıktaki uykulardan biri yangınımı çoğaltırken bir yandan da bağırıyordu "sen hep aynı yerde mi uyuyorsun?" Soruyla birlikte altatacı tepeler karanlıklarına gömülmüşlerdi. Piposundan çıkan dumanlar avluda halkalanırken o düşlerinin sağanağında sabahı karşılıyordu. Zaten geceden uyumadığı belliydi. Uludağ ancak üstlerden görünebiliyordu. Dolap beygiri gibi koşuşturduğumuz umurunda bile olmadığını düşünürken o birden bire ortalıktan kayboluyordu. Kayıtsız durmak ne kolaydı. Ama her şey öyle yeni, öyle heyecan vericiydi ki.... Burnuma sanki dünyanın bütün karıncaları hepsi birden hücum etmişti. Onları atmak için sümkürmeden önce çünkü kalabalık bir yerdeydim ve yürüyordum. Burnumu çektim üstüme palto vardı. Gecenin adamlarından birine denk geldim ve o da burnunu çekti ve ben yürüdüm gittim o zaten olduğu yerde değildi. Kanların suladığı bir lale bahçesi geldi gözlerimin önüne. Sanki Selimiyde akustik kontrolü yapan mihmandarın uydurduğu yalanları karışıktı. Bahçeyi sulayan yaşlı ve kambur bir ihtiyar kadındı. O anda her şey güçsüzdü. Yakıcı bir mutlulukla ruhumun aşkla didiklendiğini duyuyordum. Yeri değildi ama hoş şeydi. Kumaşların ılıklığı içinde altın kalbin çarptığı kimi ilgilendirirdi. Her yerde çizgiler vardı. Korkudan sevgiden nefretten doğmuş çizgiler... Bir film izliyorduk adı: 'Masumiyet'ti.

Oktay'ın Öyküsü:
"Her Şey Normal... Mutluyum."

ORAY EĞİN

Kişisel tarihimin dönüm noktalarına bakıyorum. Bu zaman içinde hayatıma girip çıkan insanlara, beni etkileyen isimlere, inanıp, daha sonra bana kazık atan 'idol'lere bakıyorum. Şimdi, kimse o kadar büyük değil, kimse o kadar güçlü ve etkileyici değil...

Türkiye'nin kısa futbol tarihine bakıyorum. Tarihi **Televole** yazıyor. Hiç kendi kendimizi kandırıp da Türk'ün malını Türk'e satmaya çalışmayalım. Bizim öyle dünyaya hükmedecek takımlarımız yok.. Ne de Avrupa'da oynayıp Birliğe sokacak futbolcularımız. Futbol kültürümüzdeki isimlerin çoğu istisnadan ibaret. Bir kaç yıl önce şişirilerek göklere çıkartılanların bugün adını bilmediğimiz yörelerin takımlarında "umut" olmalarından belli.

Şimdilerde ise **Televole**'nin belirlediği "90 sonrası Türk Futbol Tarihi"nde çok az isim, onurlu bir şekilde kalıyor... Televizyon kameralarının en amiyane tabiriyle **"iğreeennçç"** tacizleri esnasında futbol sahalarında gerçekten çok az isim yaptığı işin **"topluma mal olduğunu"** biliyor... Bu yüzden de herkes tarafından -tarafsızca- seviliyorlar.

Televizyon kanallarının kendi evlerinin önüne naklen yayın kamyonlarını dayayıp **"Bize çıkacaksın"** kavgaları yapmalarına da doğrusu hiç aldırmıyorlar. Dostça görünüp, sırtlarından çıkar sağlamaya çalışanları ise emin olun çok iyi biliyorlar... O yüzden de dönen dolaplara göz kırpmıyor, rahatlıkla yüz çevirebiliyorlar. İsimleri bu yüzden hatırlanıyor. Bazı yazlar onlar için soğuk geçse de, "uzakta başka ülkeler", gelecek yeni mevsimler olduğunu biliyorlar...

Metin Oktay'ı seyredemedik... Ama iyi ki Beşiktaş'lı **Oktay Derelioğlu** hâlâ çok iyi top oynuyor ve hiçbir şey söylemeyip, çok şey anlatabiliyor...

-Nasılsın?

İyi hissediyorum. Doğal hissediyorum kendimi. O konulara falan hiç girmek istemiyorum ama insanoğlunun başına her şey gelebilir, onun için normal karşılıyorum.

-Hâlâ nasıl iyi futbol oynayabiliyorsun?

Mantığım ağır basıyor. Her yerde mantık çok fazla yer tutar. Akıl her şeyden üstündür.

-Bir gün çıktın ve futbol topunu göstererek gözümüzün içine baka baka "Bu top bizi kurtaracak" dedin, o top tam olarak ne yaptı?

Her şeyi yapıyor. Ruhumu güzelleştiriyor, sevdiğim işi yaptırıyor. Maddi olarak, manevi olarak... Her şeyi yapıyor. Tribünlerdeki tezahürat dünyanın en mutlu haz olayı benim için... Olan biten, her şey geride kaldı ama futbol topu her zaman benim kurtuluşum. Her zaman benim hayat felsefem, hayat görüşüm oldu. Ben onunla yaratıldım, onunla yaşam buluyorum, huzur buluyorum.

-Niye futbolcu oldun?

Doğuştan öyle hissettim. Baba tarafında vardı ama ailemin etkisi olmadı.

-Hayatın niye bu kadar hızlı geçti? 14 yaşında 2.lig A takım, 16 yaşında 1.lig A takım...

Getirileri çok oldu ama daha fazla olabilirdi. Çünkü bu kadar erken yaşta yıpratılmamam lazımdı, biraz daha olgunlaşmam... Ben çok büyük bir yetenek olduğum için herkes çabucak yemeye baktı. Herkes çabucak faydalanmaya baktı. 14 yaşında benim 2.ligde oynamam, daha ne adalem oturmuş, ne kafa yapım oturmuş, bence çok erkendi. 17 yaşına kadar yavaş yavaş, hazırlana hazırlana bir eğitim alsaydım, çabucak büyük seviyede oynamasaydım bugün, belki, çok çok daha üst seviyede bir futbol kapasitem olacaktı. Şu an tabii kötü değil ama yavaş yavaş merdivenleri çıksaydım belki birtakım şeyler daha yerine oturacaktı.

-Pişmanlık mı bu?

Pişmanlık değil. Şu anki çalışma tempom iyi, o zamandan bu zamana. Bizim Türkiye'de iyi bir şey bulduğumuz zaman hemen herkes çabucak bitirmeye, çabucak faydalanmaya çalışıyor.

-Beşiktaş'ta oynamak nasıl?

Beşiktaş'a geldiğim beşinci sezonum ve forma giymediğim maç sayısı azdır. Doğuştan Beşiktaş'lıyım... Ben haz duyuyorum. Onun dışında hiçbir şey hissetmiyorum. Ben eğer o başarıyı yapabiliyorsam zaten insanların takdirini alıyorum. Mutluyum, yaptığım işten mutluluğu hissetmek istiyorum.

-Oktay'ın en büyük hayali o koskoca jeep'i almak mıydı?

En büyük hayalim o jeep'i almak değildi. Hayallerim hayatta mutluluk, mutlu olmak, mutlu kalabilmek, huzurlu olabilmek... Fazla para kazanmanın amacı yok. Para mutluluk değildir. Ben elimden geldiği kadar rahat huzurlu bir ortamda yaşamak istiyorum.

Futbol topu her zaman benim kurtuluşum. Her zaman benim hayat felsefem, hayat görüşüm oldu. Ben onunla yaratıldım, onunla yaşam buluyorum, huzur buluyorum.

-Oğlunu niye gizliyorsun?

Oğlumu ben gizlemiyorum, ben oğlumu kulübe de getiriyorum, alıyorum kucağıma. Ben medyatik olmak istemiyorum. Ben oğlumu kullanmak istemiyorum. Benim oğlum o. Ben kimseyi kimseye karşı kullanmak istemiyorum. Sadece yaşam tarzım bu benim. Ben meraklısı değilim oğlumun resminin çekilmesinin. Ben kendi resmimin de çekilmesinin meraklısı değilim. Ben medyatik olmak istemiyorum, huzurlu yaşam istiyorum. Doğal olmak istiyorum.

-Ama medyatiksin...

Medyatiğim ama, ben istemiyorum. Ama medyatiğim. İşimde başarılı olarak medyatiğim ama, o bana huzur veriyor...

-Ancak son dönemde iş başarılarından çok başka şeylerle gündemdesin... Gece hayatınla, adam dövdürdüğünle, bıçaklattığınla...

Ben hayatım boyunca bara fazla giden bir insan olmadım. Toplamına bakılırsa, en fazla, taş çatlasın 7-8 defa gitmişimdir. Gidebilirim ama seven bir insan değilim, bir de adam bıçaklama.. Kim bıçaklatmış, kim vurdurtmuş, bunlar çok komik olaylar... Onun için bu soru bile yanlış bence...

-Peki, niye senin başına geliyor böyle şeyler, niye senin hakkında böyle haberler çıkıyor?

Yanımda bulunan bir kişi benim olmadığım bir ortamda yapınca öyle oluyor. Bundan da hiçbir zaman rahatsızlık duymuyorum. Çünkü ben bir şey yapmadım. Rahatsızlık duyan insanlar varsa istediğini yapabilirler.

-Bu kadar medya ordusunun peşinden koşması nasıl?

Hiç umurumda değil.

-O zaman niye Reha Muhtar'a çıktın?

Ben televizyona falan çıkmıyordum. Askeri birliğimden izin geldi, çıktım. Askeriyeden izin geldiği zaman zorundasın. Bir sürü kanal vardı, benim elimde olan bir şey değildi. Genelkurmay'dan geldi.

-Oğlunla fotoğraflarını niye parayla çektirttin?

Bir tane, iki tane gazete yok. En aşağı 15-20 tane ayrı ayrı televizyon kuruluşu, bir sürü basın, medya ordusu var. Eğer ben bunların hepsiyle teke tek röportaj yapmaya kalkarsam benim ne günüm kalır, ne zamanım kalır, ne oğluma vakit ayıracak bir durumum kalır. Onun için bu prensibi koydum. Hem birincisi kişilere karşı zor durumda kalmam, ikincisi fiyatı koyduğum zaman herkes veremez zaten. Reklam amacı Türkiye'de oturmamış, yapılmıyor. Ama Avrupa'da çok doğal. İstemek futbolcunun hakkı. Eğer ben bir röportajı, bir resmi, bir canlı yayını yapıyorsam o televizyonun ratingini yükseltiyorum... O zaman beni çağırmasın. Ama bunu yaptığın zaman paragöz oluyorsun. Benim bunu koymamın nedeni, hepsine çıkmaya kalksam benim kendime ayıracak zamanım olmaz.

-Gelecek için düşünüp, planlar yaptın mı?

Geleceği anlatabilsem yaşamın zevki kalmaz. İnsanların planları hiçbir zaman tutmaz. Bu çok anormal bir şey, 5 yıl, 10 yıl... Bunları tutturamazsın... Her şeyi zaman gösterecek. Hiçbir zaman bunun adını koyamazsın. Zamanla görüşler hep değişiyor, hayata bakış açısı hep değişiyor. O kadar kolay değil. Akıl zaten her şeyden üstündür...

Not: Bu röportaj hiçbir ücret ödenmeden yapılmıştır.

oegin@ibm.net

Akşamsefası

Otuz İki Senede Otuz İki Dişim Söküldü

MEHTAP KANDEMİR

Anam, babam yok. Ben üç yaşındaymışım babam ölmüş. İki ablam var. Ablamla görüşmüyorum. Büyük ablam zaten beni bu hayatı düşüren. Bir erkek kardeşim var, hali vakti ancak ona yeter. Küçük yaşta İstanbul'a ablamın yanına geldim. Bir tekstil fabrikasında çalıştım. Ablam beni gayrimüslim bir aileye evlatlık verdi. Onlar bana çok iyi baktı. Sonra bir tekstil fabrikasında çalışmam için ailenin yanından beni aldılar. Hastalandım. Hastahanede yatarken ablam beni yaşı benden çok büyük birisine para karşılığı satmak istedi. Aynı koğuşta, yan yatakta yatan bir hasta beni kardeşiyle tanıştırdı. O da benimle evlenmek istedi. Evlendik. Bir ev tuttuk. Ailesi beni istemedi. Almanya'ya ilk giden işçilerin zamanında ben de gittim. Niyetim eşimi de oraya almaktı. Kalp romatizması olduğundan o gelemedi. Geri döndüm. Eşimi seviyordum. O da beni. Ailesi rahat bırakmadı. Kısa bir süre sonra eşim öldü. Çalışmam gerekiyordu. Okuma yazmam yoktu ve yaşım küçüktü. Bir kaç yerde çalıştım. Rahat bırakmadılar. En sonunda bir pavyonda konsomatris olarak çalışmaya başladım.

Pavyoncu 'bekarım, seninle evleneceğim' dedi bana. Mardinli'ydi. "Ablama gidelim" dedi. Uçakla Diyarbakır'a gittik. Kadının evi bir aile eviydi. Çocuğu vardı. Okuma yazmam yok ki kimliklerine bakayım. O da Mardinli, o da Mardinli. Ablası zannetiğim bu kadın genelev patronuymuş. Ama aynı kadın İstanbul'a geldiğinde abla-abi diye konuşuyorlardı.Evinde bana işkence yaptı. Göğsümü bıçakla kesti. Bana polisten karne çıkardı. Diyarbakır genelevinde altı ay boyunca bana doksan derece kolonya içirdiler. Müşterilere de uyku hapı veriyorlardı. Birisi uyanıyor onun koynuna giriyordum, o uyuyordu öbürüne... Sarhoş gibiydim. Hiç para yok. Yalnızca yemek ve sigara veriyorlardı. Ölmeyecek kadar yani.

Polis denetlemeye geliyor. Ortalık kolonya kokuyor, 'nasılsınız kızlar?' 'iyiyiz' o kadar. Patronun odasında gelsin meşrubat, gelsin kahve.

Artık ben beni kurtaracak kuşlardan bile imdat bekliyorum. Orada bir subay... Subay ama.. O zaman askeriye vardı. "Bu subay beni kurtarır" dedim. Bütün yaralarımı gösterdim ona. Gitmiş, beni patrona söylemiş. Patron da beni bir hafta boyunca komaya soktu. Allah'a yalvarıyorum artık. Ben Allah'a çok inanıyorum. Allah da beni her zaman kötülükten korudu. Ankara'da tıp fakültesinde okuyan genç bir çocuk vardı. Bana 50.000 TL. biriktir dedi. Ben müşterilerden beş beş aldım, odada muşambanın altına sakladım. Parayı ona verdim. Askerler geldiler, güvenliğimi sağlayıp beni uçakla istanbul'a gönderdiler. Eee, ben beni satan adamdan intikamımı almaz mıyım? Mardinli'nin pavyonuna geldim. Mutfaktan bıçağı aldım, soktum, soktum çıkardım. Bacak sakat oldu, ölmedi. Kötüye bir şey olmaz. Dünya kötülerin dünyası. Beni nezarete attılar. Ekip şefi halimi anladı, bana bir tokat attı "kaç buradan" dedi. Bursa'da Santral Oteli'ne gittim. En son teslim oldum. Mahkemeyi ben kazandım. Okumam yazmam olmadığından bana senet imzalatmışlar. Açık senet. Ne iş yapabilirdim ki? Plan yaptım, bir ev kiralayacak para toplayana kadar orada çalışmaya karar verdim. Otuz iki senedir de çalışıyorum.

Gel, seni bu hayattan kurtarayım, diyenlere inanmayacaksın. İşleri bitene kadar severler ederler. Kapıdan çıktıklarında unuturlar. Çok evlenen oldu, geri geldi. Onlardan ders aldım. Asıl orası "ağır okul". Kimseye güvenmiyorum. Arkanı döndüğünde şerefsizlik yaparlar.

İnşaatçısı da, doktoru da, avukatı da, turisti de geliyor. Hepsi bu memleketin sorunlarından dert yanıyorlar. Zam, devlet sorunları hepsi orada. Kimi diyor "maaşımızı almadık", kimi "zam geldi", kimi "aldığımız para çocuğumuza yetmiyor", kimi "iş bulamıyorum"...

Ben diyorum ki biraz da ev bayanları haksız. Kocalarını yani aç bırakıyorlar. Bir erkek yatağa girmekle doymaz. Sohbet ister, sempatik ister. Bunları da bulamayınca bize geliyor, buluyorlar. Biz de para karşılığında onların yapmadıklarını yapıyoruz. O hanımlar hiç kendilerini yırtmasınlar ki kocamız bizi bırakıyor, başkasına gidiyor diye... Çamaşır yıkamakla, önüne bir tas yemek getirmeyle olmaz.

Bizim orada kadınlar hiçbir erkeğin yuvasını yıkmazlar. Bilhassa yuvanla iyi ol derler. Ama onların karıları da bize orospu der.

Aysel Firmalı ismini duydum. Televizyonda da gördüm. Savaş Ay onu o kadar yüceltti ki o kadar olur yani. Diyor ki; ben ilk düştüğüm zaman günde kırk bir adamla yattım. O bir defa yanlış. Ben ilk düştüğüm zaman dört yüz tane adamla yattım. Millet kuyruktu. Beş on dakikada bir girip çıkıyorlar. Ertesi gün yataktan kalkamadım.

Türk filmleri yapmacık. Genelev sahneleri hep yapmacık. Orada onlar yaşamıyor ki. Gelsinler bana, nasıl film çeviriyorum, nasıl millet gözyaşından duramıyor görsünler. Hadi Türk filmleri yönetmeni niye beni almıyorsun? Gerçekleri yaratacağım tabii alır mı?

Otuz iki sene hizmet verdim. Devlet patronlara ödül veriyor. Biz onlardan ödül istemiyoruz. Devlet gelsin benim kazancımı denetlesin yeter. Ben günde on beş milyon mu kazanıyorum, patrona vereceğime devlete seve seve vereyim. Ama patron ne yapıyor, hepsini devlete vermiyor ki.

Saçlarımı en başından beri sarıya boyuyorum. Bizim orada mankenler gibi olacaksın. Güzel giyeceksin, saçını, makyajını yaptıracaksın, öyle ev halinle orada çalışamazsın.

Recep Tayyip Erdoğan bir buçuk, iki sene evvel beni çağırdı. Medya ile gittim ben.

Kendisi basına konuştu "bu hayatı bırakan bayanlar gelsin, iş vereceğim' dedi. Dünya seyretti Tayyip Erdoğan ile konuşmamızı. Adresimi, telefon numaramı aldılar. Hâlâ ses seda yok. O kadar telefon açtım, "tamam, bakarız başkanımız yok" dediler. "Nerede". "Camide". Caminin telefonunu verin bana" dedim. Ben utanıyorum. Tanıdıklar hep soruyor.

Evimden işime, işimden evime. Ben, o demir kapıdan çıktığımda her şey biter. Onlar benim yirmi üç senelik komşularım, huyumu suyumu öğrendiler, üzülüyorlar, 'ah! abla, devlet senin hakkını verse de emekli olup, evinde otursan" diyorlar. İşimi ilk öğrendiklerinde komşuluklarını daha çok fazlalaştırdılar. İnsanlıklarını daha çok ortaya koydular. Beni hor görmediler.

Aysel Firmalı ismini duydum. Televizyonda da gördüm. Savaş Ay onu o kadar yüceltti ki o kadar olur yani. Diyor ki; ben ilk düştüğüm zaman günde kırk bir adamla yattım. O bir defa yanlış. Ben ilk düştüğüm zaman dört yüz tane adamla yattım. Millet kuyruktu. Beş on dakikada bir girip çıkıyorlar. Ertesi gün yataktan kalkamadım.

Vizitemiz 1.250.000 TL. Beş dakika için. Onun haricinde de para veriyorlar. Yarım saatliğimiz 6.000.000 TL., saatliğimiz 12.000.000 TL. Yeni düştüğüm zaman hep saatli kalıyordum.

Akşamsefası

Biriyle arkadaşlık yaptım. Sürmedi. Orada gönül kapıdan giriyor, camdan çıkıyor. Orada gönül falan yok. Oraya hâlâ şaşıyorum.

Devlet bizim ayaklarımızı kollarımızı zincirledi. Hem vesika verip oraya atıyor bizi, hem de hapsediyor. Biz hava almayacak mıyız? Vicdanları nasıl rahat edecek? Biz devlete ne yaptık ki devlet bize böyle kötülük yapıyor, ben buna anlam veremiyorum. Biz de bu memleketin çocuğuyuz ya.. T.C. çocuğuyuz ya... Sayım bile yaptırmayacağım. Bugünden sonra seçimlerde oy da kullanmayacağım. Devlet hayat kadınlarını vatandaş gözüyle görmüyor ki ben niye gideyim o devlete kağıt vereyim. Yaparım çayımı, evimde, açarım televizyonumu, içerim çayımı. On milyon ceza gönderse asla gitmeyeceğim. Bir de şuna kızıyorum. Devlet bize muayene doktorundan başka bir de psikolog sağlamalı.

Kandil günü açık. Ramazan günü açık. Bayram günü açık. Ben Ramazan'da gitmiyorum. Bir ay oruç tutuyorum. Polisten bir ay izin alıyorum.

Şevki Yılmaz'ın pezevenk lafını onaylıyorum. Yalnız pezevenk lafını ama. Pezevenk demek bir başkasının karısını ya da kendi karısını bir başkasına para karşılığında satana denir. Erzurum'da, Antep'de belediye başkanı kurban kesti. Bizim orada kurban kesilmez. Çünkü orada biz kurban olmuşuz, bizim kanımız akıyor. Orada abdest bile alınmaz. Temiz hayvanı oraya ne getiriyorsunuz? O masa başında oturanlar çobanlık bile yapamaz. Bizede hayat kadını denir. Fahişe gizli yapana denir.

Türkiye'de seni haber yapar, kendileri yükselir, seni böyle kirlenmiş çamaşır gibi kaldırır atar. Ebedi o kişinin peşine düşmesi lazım. Yarıda bırakmamalı, bir yere varılmaz.

Bizim ihtiyaçlarımız da oluyor tabii. Yirmi otuz senelik müşterilerim var. Hiç olmazsa onlarla arkadaş gibiyiz. Sadece işi bitince yollarımız ayrılır o kadar.

İzzet Günay'ı, Yılmaz Güney'i, Cüneyt Arkın'ı severim artistlerden. Şarkıcılardan Tarkan'ı Sezen Aksu'yu, İbrahim Tatlıses'i, Sibel Can'ı, Hülya Avşar'ı severim. Bir de rahmetli Zeki Müren'i.

Genç kızları uyarıyorum." Ana baba sözünden çıkmayın" diyorum. Ben o acıyı çektim, çekiyorum, gözüm hâlâ yaşlı olduğu için kimsenin gözünün yaşını görmek istemiyorum.

Bizlere sosyal güvenlik haklarını sağlayan yasa çıktıktan beş sene sonra ben dava açtım. Patronlardan çok eziyet gördüm. Bıçak çektiler, öldürmeye kalkıştılar. Devlet beni korusun demiyorum, ben kendimi korurum, yalnız hakkımı versin diyorum. Ben genelev kadınıyım, bulaşıkçı değilim. Ben otuz iki sene vücudumu sattım, bulaşık yıkamadım.

Ben hayatımdan şikâyetçi değilim. Ben orayı bir işyeri, bir fabrika gibi görmüşüm. Fakat ben diyorum ki devlet de az çok arka çıksın bizlere. Elimizden tutsun. Ben dilenmek istemiyorum. Hangi iş olursa olsun dilenmekten iyidir. Otuz iki senelik hakkımı istiyorum. Şimdi ben bu kokuşmuş milletvekilleri, o masa başında oturup göbek şişirenler yok mu... kendilerine kıyak zammı yapıyorlar da benim hakkımı niye vermiyorlar? Onlar bana hesap vermek zorundalar. Ben 20/01/1998'de Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne başvuracağım.

Akşamsefası

TUNCER ERDEM

KÜLTÜR FİZİK DERGİSİ
ÖKÜZ mektupları
imam adnan sok no:20
80800 Beyoğlu -İST.

Selam ÖKÜZ;

...Ben sana günlüğümden bir yazı gönderiyorum (Bu arada çok nadir günlük yazarım) Benim için çok önemli bir günü. İzmir'deki dayı oğlu Cemal abinin ölüm günü yazdığım yazıyı. Bu yazıyı yayınlamanız hiç mühim değil. Çünkü ruh halim çok kötü bir şekildeyken yazdım. Edebi değeri olsun diye uğraşmadım. Üzerinde hiç düzeltme yapmadım. Benim için çok değerli bir yazı. Kıymetini bil...

Tek istediğim, -herkesin okumasını isterim ama- özellikle Cüneyt Özdemir'in bu yazıyı okuması. Hani bir sürü şairi seversiniz de, bir tanesinin şiirleri farklıdır sizin için. Çünkü **kendinizi bulursunuz onda.** Bu da öyle bir şey işte.

Aslında ne Haziran'da ölmek zor, ne de dünyanın yeniden ayağa kalktığı bir yaz gününde. Ve uğursuz 13, yaptı yine yapacağını. Aldı, götürdü bir acıyı daha anaforunun içine. Ardındaki haykırışlar, suya yansıyan suretimiz kadar yalan. Bir gün kaybolup, gidecek. Peki niye tüm bu acılar ve niye ardındaki bunca çırpınıp, duran yorgun bakışlar. Kimi hayat böyle diyor, kimi Allah'ın takdiri... Kimi ardından ağlıyor, kimi dirisine önem vermediği ölüye gözyaşı dökebilmek için bin bir türlü dala atlıyor.

Ne peki gerçek?

Bütün bunlar yalansa, niçin yalanı yaşıyoruz? Yaşamın, hatta kelimelerin, konuşmaların, iç rahatlatmaların da yalan olduğunu bilerek.. Ama şu çemberin içinde (Murathan Mungan'ın söylediği gibi "ya dışındasındır çemberin, ya da içinde yer alacaksın") tek gerçek var o da, bir ırmağın akıp, gittiği. Taşlar ne kadar direnirse direnşin ırmak akıp, gidiyor. İster bir yere tutunsunlar, ister suyun akışı azalıp, yerlerinde kalsınlar. Irmak akıyor ve hep akacak.

Peki yaşam ne? Bir çocuk gülümsemesi mi, bir kuşun kanadındaki dünya, bir ağacın gölgesindeki rahatlama mı, sevgi mi, iki sevgilinin elele tutuştuğu andaki umut mu, yoksa aşk mı? Ne, ne kadar doğru ve ne kadar gerçek? Gerçek ne, kaynağı ne, çoğu gerçekler öğrendiklerimiz değil mi, ya da duruma göre değişen gerçekler değil mi?

Peki ya gerçek duruma, olaylara, zamana, mekâna, kişiye göre değişen bir olgu mu? Her insanın kendi felsefesi var mı? Felsefe düşünmekse, insanlar kendi felsefelerini oluştururken, ne kadar düşünüyorlar, ya da düşünüyorlar mı? Yoksa insan otomatik bir nesne mi? Ta doğduğu andan itibaren çoğu şeyini otomatik mi yapıyor? Çoğu düşünce, çoğu değer yargısı öğrenilmiş değil mi?

Peki bunları en iyi şekilde uygulayıp, yaşayan insanlar otomatik yaşayıp, düşünmeden hareket etmiyorlar mı? Gerçek düşünceyi oluşturmak bu kadar kolay mı?

Peki gerçek düşünce ne?

Tüm insanlar çelişkilerle dolu. Çelişkiyi yok etmek imkânsız. Hayat bir rüya ya da uyanmayı bir türlü başaramadığımız bir kâbus.

Neyse yazmak istemiyorum. Bugün Cemal abinin ölüm günü. Tıpkı kâbus gibi. Ya da şaka. Eşek şakası. Unutuyorum. Ama unutmak istediğim için. Çünkü hatırlayınca, beynimi yemekten, aklımı oynatmaktan korkuyorum.

Cemal abi, çok bencilce biliyorum ama, sana son defa sıkı sıkı sarılmadım bile. Bir kere daha göremedim. Şimdi nerdesin?

Seni çok çok çok... seviyorum. Asla unutmayacağım.

Dilek

Merhaba ÖKÜZ;

Öncelikle ben 17 yaşında ve üniversite sınavına 2.kez hazırlanan bir şahısım. Ve anlamadığım (anlayamadığım) bir çok şey oluyor. Derginizi yaklaşık bir yıldır okuyorum (aralıklı). Okumamın nedenlerinden biri de bu olan biteni anlayabilmek. Öncelikle bir hata yaparsam özür dilerim.

Ben solcu geçinen asalaklardan değilim. Sağcı geçinenlerinden hele hiç değilim. Benim felsefem insanı insan olarak değerlendirmek (öncelikle). Ve bazı insanların hapse konulmasına da karşıyım. Bu suç hele de düşünce gibi saçma bir şey ise.

Bu aralar Eşber Yağmurdereli taraftarı olmak revaçta. Ben de başlarda öyleydim ama şimdi herşeyi daha iyi görüyorum. Ama hâlâ göremediğim şeyler var ve yardım istiyorum. Geçen gün DTP başkanının sözlerinde Eşber Yağmurdereli'nin yasadışı örgüt yanlısı olduğu ve yardım etmesi yüzünden ceza aldığını söyledi. Ki bunlar doğruysa Leman dergisi yazar-çizer ekibinde de bu tarz insanların olması sözkonusu oluyor. Ben bunları merak ediyorum. Bunların inanmak istemediğim yalan olmasını istemiyorum. Bunları bana yazmanızı rica ediyorum sizden. Belki örgütlere katılarak, belki "YORUM" dinleyerek, belki partilere üye olarak olmayabilir ama insan olarak olabilir.

Bunların farkına varacak kadar büyüdüğüme göre sizin anlatacağınız o karizmatik cümleleri de dinleyebilirim herhalde. Daha doğrusu Eşber Yağmurdereli'yi Britanikalar'da bulamayabilirim ama sizde bulabilirim. Siz, yazsanız da, yazmasanız da ve okusanız da, okumasanız da sizi çok seviyorum.

Hadi bi babalık yapın şu delikanlıya bu kıyağınızı unutmam hani.

Işık ve sevgiyle kalın.

Mahir Yılmaz - Sinop

Sevgili ÖKÜZ;

Öküz'ü ilk sayısından beri hiç kaçırmadan takip ettim. İlk sayılarda hep Öküz'ün okur mektuplarına geniş yer ayıracağını ve hatta derginin ünlü yazarların değil isimsiz okurların dergisi olacağını vurgulardınız. Yaklaşık 1,5 yıldır ben henüz bahsedilen çizgide bir hareketlenme görmüş değilim. Bu birinci işaret etmek istediğim noktaydı.

İkincisi ise mevcut "okur mektupları" bölümünün çizgisi üzerine. Bu bölümün çizgisi nasıl olacak ya da olmalı. Sık sık belirttiğiniz gibi bu kısmın okurlardan gelen edebi örneklere yer vereceğinizi ummaktaydım. Ama, uzun süredir "okur mektupları" bölümünün yarısı okurların Öküz dergisi üzerine yazdığı ne yetkin bir eleştiri çizgisine ulaşan, ne edebi tat veren, ne de mizahi açıdan sağlam olan yazılarla işgal edilmekte ya da ettirilmekte. Üzerinde durulması gereken bir problem olarak görüyorum.

Son olarak da bir isteğim var. Özellikle entel camia'dan Öküz'e yönelik gelen, "popüler kültürle, yüksek kültürü aynı çatıda birleştiremezsiniz" ana teması etrafında şekillenen eleştirilere bir cevap yazmanız büyük isteğim. Burunları iki metre havada dolaşan, yüksek zevk sahibi, elit edebiyatçıların sesini keserseniz beni ve bütün Öküz fanlarını mutlu edersiniz. Eyvallah.

Deniz Arslan - Ankara

Cehennemden Çıkan Çılgın Türk Oğuzhan Yılmaz'a

Öküz'ü çıktığından beri okuyorum. Hiç yazmamıştım. Ama bu Oğuzhan adlı "şahsiyet"in yazısını okuduktan sonra yazmaya karar verdim. (Kasım 97 Öküz no:42). Bu yazı hakkındaki fikir ve sorularımı sıralarsam:

1) Bir halkın bütün insanlarını aynı sınıfa sokup. Hepsi böyledir. Hepsi şöyledir demek ne kadar.....(burada bir hakaret kelimesi kullanmak istedim ama uygun olanı bulamadım.)

2) Bu zat Almanlar böyle Almanlar şöyle derken, kendi gibi faşist kafaların başka başka ülkelerde Türkler için neler dediğini biliyor mu? Örneğin Türkler barbar, ilkel, pis ve bıyıklı yaratıklar diyenlerle kendi arasında ne fark görüyor?

3) Yazısını yazarken Almanya'da Türk yakan faşistlerden ya da Serdar Turgut'tan yardım aldı mı?

4) Mektubu Marmaris'ten yazmış somut ressam CONAN EVREN'le* bir akrabalığı var mı?

5) Böyle bir kafa neden Öküz okur? Neden Öküz'e yazar?

Not: V.Ö.'ye laf atmış. V.Ö'nün b..unu yesin belki bir şeyler kapar.

** (Öküz / Sayı:1 / sayfa: 24 / Mutlu Hayat Albümü / met-üst)*

Güçlü Erdemli - Ankara

Artık Yazar Olmak İstemiyorum

Birçok zaman yobaz ve basit insanlar ile muhabbet etmek onlara katlanmak zorunda kalıyorum. Karşımdaki eğitimsiz ise pek üzülmüyorum ama 10 yıl üniversite okumuş veya amirim olmuş ise üzülmek bir yana kahroluyorum.

Çalıştığım yerde hizmet verdiğim insandan çok amirim var, ne iş yaptıklarını anlayamasam da birşeyler olup gidiyor. İnsana yardım eden bir işim olduğu için çok zevkle çalışıyorum. Arkadaşlarımın birçoğu geyik muhabbeti yapmaktan, amir ordusuna yalakalık yapmaktan görevini aksatıyor dolayısıyla birçok anlamsız, basit, aptalca şeylere tanık oluyorum. Benim gibi birkaç arkadaşım ile buna üzülsem de bir işe yaramıyor.

Ve bir büyük amirim; sık sık parti değiştiren bir yobaz. Ve bir şekilde amirim olmuş olan, iyi eğitim almış kişi. Sırf Öküz okuduğumu gördüğü için zıt giden, aksi davranan biri.

İşin garibi ben onun sandığı gibi örgüt üyesi, sosyalist falan da değilim. Sadece okumayı, yazmayı seven, araştırmaya, özgürlüğe, insanlığa inanan biriyim. İnsanın saygı, sevgi ve istediği gibi davranma hakkı olduğuna inanıyor, kendi çapımda üzerime düştüğünü yapıyor; en azından güler yüz gösteriyorum.

Ama bunu bu şehirde sadece ben yapıyorum galiba.

Ne suçum var benim diyeceksiniz, var suçunuz. Hem de çok.

Bir çoğunuz yazar olduğunuzu söylüyor, bir kısmınız aydın sayılıyorsunuz. Aydın kendini aydınlatıyor ise bize ne ki, bizleri aydınlatırsa aydındır ancak. Yazar sadece kendi grubuna sesleniyorsa bize ne ki, herkese, bize birşeyler yazmalı, seslenmeli.

Siz ve meslektaşlarınız açın artık gözünüzü, bakın etrafınıza, ülkenize. Sadece ben hizmet vermeyeyim topluma, sizler benden daha iyi hizmet verebilirsiniz. Ayrıca buna mecbursunuz da.

Evet mecbursunuz. Bunu olayların verdiği sinir ile yazmıyorum. Eskiden beri hep düşünmüş, yazmışımdır. Ama sadece kendime herhalde... Belki bu da, bu mektup da bir işe yaramayacak. Olsun...

Vazgeçin derginin grubuna hizmet vermekten. Veya sadece bir kesime hitap etmekten. Para kazanmak da çok önemli değildir eminim.

Her kesime hitap edin. Ve hatta aptallara, yobazlara. Onlara da birşeyler yazın, söyleyin; ama anlayacakları biçimde, o düzeye inerek, bıkmadan, yorulmadan. Onlara da birşeyler kazandırmayı, aydınlatmayı amaç edinin. Toplumun yüzde 80'i 1.katta iken, siz 5.katta, unutmayın boşvermeyin yüzde 80'i.

Ve tekrar söylüyorum buna MECBURSUNUZ. Belki çok zor ama, siz bu mesleği tercih ettiniz, zor olanı başarmak ise sizi daha mutlu edecek, daha rahat uyuyacaksınız. Buna siz benden daha eminsiniz, eminim.

- Ufak tefek dergilerde, küçük yazılarım yayınlandığında, seviniyor, yazarlardan yardım istiyordum, cesaret umuyordum. Bu tip olaylardan sonra düşündüm de yazarlar benim inandığımdan daha az şey yapıyor, çok da fazla işe yaramıyor.

Ben hastalara bakarak, çocuklar ile ilgilinerek, serum takarak daha çok işe yarıyor, daha yararlı oluyorum. Ve artık yazar olmak istemiyorum.

İsimsiz

Merhaba Dünyalar Tatlısı Öküz;

Her sayınızı okuyorum, hiç kaçırmıyorum; size abone, size fanatiğim gibisinden laflar etmiyorum, yerel radyo aşığı baygın kızlar gibi. Ben bir zamanlar kendinin dünyanın yegane kurtarıcısı olduğunu zanneden bir hocanın(!) yüzüme tükürür gibi söylediği şekilde kendisiyle sorunları olan bir insanım. Öyle ya, bir insan en sevdiği şehirde üniversiteli olmaya hak kazandıysa, aydan aya da olsa Öküz'le yenileniyor, tazeleniyor, öküzleşiyorsa, okulunda öğretmenleri(!) her sabah derse başlamadan önce buraya gelmekle ne kadar şanslı olduğuna dair nutuk çekiyorsa o insan neden anormal olsun ki. Sorun da burda başlıyor ya, neden bu kadar "tuhaf" bu kadar "rahatsız" olduğumu ben dahil kimse anlayamayınca, dudaklardan kendini bütün insanların sarrafı zanneden insanların dudaklarından o aynı ağdalı söz dökülüyor. Kendisiyle sorunları olan bir insan. Benim Türkçem'de bu nazikçe "deli" demektir.

Neden yazıyorum size bilmiyorum,

Akşamsefası

normalde ben radyoları aramam, hele Cem Ceminay'ı hiç aramam, mektup yazmam, istek istemem, köşe yazarlarının telesekreterlerine not bırakmam, kupon biriktirmem, İbrahim Tatlıses'in ya da Hülya Avşar'ın programlarına canlı katılmak için ismimi bırakmam, bilet almam, hiç Spice Girls konseri izlemedim. Tarkan konserinde iç çamaşırımı sahneye fırlatmadım, daha da anormalini isterseniz Tarkan'dan öğrenirim. Neden olduğunu galiba biliyorum: Öküz tüyü var sizde. Değişiyor muyum neyim? Evet, başka hangi sebep bir üniversite öğrencisinin gıcır gıcır 200.000 lirasına değebilir. Hemen yüzünüzü buruşturmayın, arabalarıyla kampüsün içinde cakalarını satışa çıkaran uzun saçlı erkekler ve kısa saçlı sigaralı kızları saymazsak dünyanın en fakir en yardıma muhtaç en belanın ortasında kesimi öğrenci kesimidir. Şayet üniversiteye kadar kesintili kesintisiz bütün okulları bitirdiyseniz ve her nasıl olmuşsa üniversiteyi de kazandıysanız hayatınız bir tek söze endekslenir! Köprüyü geçene kadar ayıya dayı de. Köprüyü geçtiğinizde bir yığın gazi bekler sizi bir ağızdan bağırarak: Türkiye sizinle gurur duyuyor! Belki de ilk defa o zaman bu söz, bu slogan anlam kazanır.

Bu yazı tamamıyla benim beynimin uzantısı olan zırvalıklardan oluşur. Hiçbir yerden, hiçbir bilim adamının yardımıyla hiçbir büyük ağızlı Reha Muhtar'ların anında haber eşliğiyle kopyalanmamıştır. All rights are reserved. Please keep worm. Sofistike görüneyim diye zırvalamadım yine İngilizvari şekilde. Yarın ilk sözlüm var, İngilizce'den. Saat 7'nin bilmem kaçı, hâlâ çalışmadım. Size mektup yazmayı daha klas daha kaliteli buldum, ama İngilizce'ye karşı biraz yüzüm olsun diye.. Üf be, sıkıldım bu muhabbetten. Haydi güzellerim, hoşçakalın. Kendinize değil yazdıklarınıza dikkat edin. Çünkü siz yazdıkça kendinizsiniz. Benim bu sözümü de çerçevelettirip asın. Not: Lütfen yazılarınızı daha tehlikesiz yani daha az tatlı, daha az zekâsız yazar mısınız? Bu gidişle size âşık olacağım. Sevgili Cezmi Ersöz, sahip olduğumuz her Cezmi Ersöz yazısı hakettiğimizden bir fazlasıdır. Öküz'ün harika buzağısı -size böyle seslenmek istiyorum- hâlâ bir Tarkan kadar kıymetiniz yok. Belden aşağı yazıp genç kızların adab-ı muaşeretini tahrik ediniz. Orhan Pamuk nerelerdeeee! Lütfen gelecek sayıda cevabını çiziktirin.

Sizi seviyorum.

Ülker

Merhaba ÖKÜZ;

Metin Celâl'in Öküz 41/Ekim '97'deki 'mevzu'unu okudum. Ama ne yalan söyleyeyim bu "tüketiciyi bilinçlendirme" yazısından sonra "Korsan yayına hayır!" demeye pek dilim varmadı. Yapılanı sahte bir çevre duyarlılığı oluşturma çabasına benzettim. Çevremiz inanılmaz boyutlarda kirleniyor ya, izmaritlerinizi yerlere atmayın, hatta sigara bile içmeyin! Peki ben izmaritimi yerlere atmazsam, hatta sigara da içmezsem çevre temiz, tertemiz mi olacak. Üretim yaptıkları yerlerde gereken önlemleri almayan hem doğayı kirleten hem de insanları zehirleyen kişi ve kuruluşların yaptıkları yanlarına kâr mı kalacak?

Korsan yayıncılığın bir sorun olmadığı iddiasında değilim. Beni rahatsız eden faturanın kitapçı/dağıtımcıların insafsız koşullarına boyun eğip bu şekilde yaşamını kazanmaya çalışan kişilere çıkartılması. (Reklamlarda hüzünlü yüzü ve boynunda yaftasıyla bizlere bakan sahte coca cola -imalatçı değil- satıcısını getiriyorum gözlerimin önüne.) Bu fatura ayrıca sosyal ve demokrat belediye başkanlarına da çıkartılıyor. Bir suçlama silsilesidir alıp başını gidiyor. "Zavallı okur"da payını alıyor bu suçlamalardan. Korsan yayın almamaya davet ediliyor okur. Kitapların dünya piyasasına göre çok ucuz olduğu bildiriliyor. Dünya piyasasındaki fiyatlardan dem vurmak ise bu ülkede hükümet etmişlerin çok sık kullandıkları bir söylem. Kişi başına düşen gelirin bilmem kaçbin dolar olduğu bir ülkede 2.8 doların esamesi bile okunmaz tabii ki.

Yanıtlanması gereken soru, çok güçlü yayınevlerinin bile yayınlarını korsanlayan bu korsancıların faaliyetlerini nasıl böyle başarıyla sürdürebildikleridir. Acaba anlatacağım olayda bazı yanıtlar gizlenmiş olabilir mi?

İzmir'de yaşadığım yıllarda -80'li yılların sonu- bir kitap koca İzmir'de bulunamıyordu. Ama -sağ olsunlar!- bu açığı İzmir'in en eski ve en saygın ve en demokrat ve de en ilerici kitap ticarethanesi kapatıyordu. Hasretinden Pırangalar Eskittim hem de 1.hamur olarak okura sunuluyor ve okur içine düştüğü kitap bulamama sıkıntısından kurtarılıyordu. Kitap çalan bir zavallı okuru polise teslim etmemek alicenaplığını gösteren ve boynuna "Ben hırsızım" yaftası yapıştırıp, Çınar sinemasının önünden opera önüne, zorunlu git-gellere zorlayan bu saygın ticarethane paraya para demiyordu. Bense kitabı, bu korsan kitabı bulabildiğime şükredip sayfaları azaltılmış 1.hamur kopyaya iki katı para verip çıkıyordum ticarethaneden. Şunu soruyorum: Bu korsan yayını almamış olsaydım Hasretinden Pırangalar Eskittim'in ve genel olarak diğer kitapların fiyatları düşecek miydi?

Ben de Cezmi Ersöz'e "bir bilen" tavrıyla akıllar verip ona yol gösteren Metin Celâl'in durumuna düşmek istemem. Ancak, bilebildiğim kadarıyla yayıncıların oluşturdukları çeşitli kuruluşlar var. Otursunlar kendi aralarında konuşsunlar dağıtım sorununa bir çözüm bulsunlar. Korsan yayın satın alan "zavallı okur"la uğraşmayı bıraksınlar. Hiç olmazsa kitap fuarlarında peşin paranın yüzü suyu hürmetine %70 - %50'de olabilir- indirim yapsınlar.

Var mısınız yazarlar, yayıncılar bindiğiniz dalı kesmeye? Kitap tüccarlarının haksız kazançlarına engel olmaya. "Zavallı, okur"a daha ucuz kitap sunmaya.

Ali Fuat Şanlı

Bir Kaç Ses...

"Oradan çıkardılar seni, seni çıkardılar oradan. Bu büyük bir hataydı, hataydı... Bir kaç ucuz sözün seni öldüreceğini sandılar. Çok komik. Oysa çok siliktiler...

Geniş odalarda, dar zamanlar sundular SANA, geniş zamanlardaki dar odalara kendilerini koydular, bilmeden. Hiçbir şeyi bilmiyorlardı oysa.

Ne senin parçalarının kırık olduğunu ne de parçalarının bütün olduğunu.

Kesip atıverdiler saçlarını bir yana, gözlerini çıkardılar, kalbini suladılar. Serinledi tırnakların, ürperdin.

İşte bir tane daha "Lâl kalpli amca. Dilsiz amca. Konuşmayı öğret saçlarına. Saçlarına öğretmeyi konuş. Konuş öğreten saçlarında. Sen lâl kalplisin amca, haberin olsun."

Bana bir ışık Öküz, ama içimdeki karanlık için değil.

Odradek

TesTus MetÜst'us

1- **mehmet ali sel** ismi hangi garip şairimizin mahlasıydı?

a-) orhon murat arıburnu
b-) cahit zarifoğlu
c-) melih cevdet anday
d-) orhan veli kanık

2- izmir belediye başkanı **burhan özfatura** bey'in en son okuduğu kitap aşağıdakilerden hangisidir?

a-) orkun kitabeleri
b-) okuma öğreniyorum
c-) kordon boyunda ossurdum suçtum
d-) hepsi

3- **"yusuf'un kuyusu kalbinde idi.."** dizesi hangi şairimize aittir?

a-) mehmet yaşin
b-) şavkar altınel
c-) abdülkadir budak
d-) murathan mungan

4- **şahin kaygun** deyince şimdi aklınıza ne geliyor peki?

a-) fotoğraf ve sinema sanatçısı
b-) tabu ve kadastro müdürü
c-) devlet demiryolları makasçısı
d-) evkaftan emekli memur

5- tuttuğu günlüğe en son olarak **"tiksiniyorum bütün bunlardan. sözler değil, eylem. artık yazmayacağım"** satırlarını yazıp intihar eden italyan yazar ve şair kimdir?

a-) antonio de pietro
b-) selahattin altobelli
c-) alberto moravia
d-) cesare pevase

6- yılın en uzun gecesi hangi gecedir?

a-) 21 aralık
b-) gerdek gecesi
c-) 31 şubat
d-) kına gecesi

7- aşağıdaki kitaplardan hangisi **sevim burak**'a ait değildir?

a-) palyaço ruşen
b-) yanık saraylar
c-) afrika dansı
d-) adı:aylin

8- **hababam sınıfı** seri filmlerinde **hafize ana** rolüyle ölümsüzleşen tiyatro ve sinema sanatçımız kimdir?

a-) belkıs dilligil
b-) mürivet sim
c-) adile naşit
d-) asuman arsan

geçen ayki testus met üst'us'un doğru cevapları şöyleydi: **1/c, 2/d, 3/a, 4/d, 5/a, 6/b, 7/a, 8/b..** doğru şıkları işaretleyip, yazarımız gani müjde'nin imzalı kitabını kazananların isimleri şöyle: **Nadir Sağır** - Sivas, **Gülin Taner** - Adana, **Ahmet Kalafat** - İzmir, **Halil Umut Akbolat** - İdealtepe, **Senih Kavlak** - Adana, **F.Toygun Erçetin** - Küçükbakkalköy, **Ömer Edipoğlu**-İzmir.

bu ayki testus met üst'us'un hediyesi, şairimiz **küçük iskender**'in imzalı kitapları..
haydi pamuk eller cebe

Akşamsefası

1998

AYLIK KÜLTÜR-FİZİK DERGİSİ

ÖKÜZ

bedenime sahip olabilirsin ama ruhuma asla

düşlerinizde başağrılar dileriz

BENCE ALYUVARLAR, AKYUVARLAR, BİR DE ALATURKADAN MÜREKKEPTİR KANIMIZ. Oğuz Atay

OCAK

Pt.	Sa.	Ça.	Pe.	Cu.	Ct.	Pa.
			1	2	**3**	**4**
5	6	7	8	9	**10**	**11**
12	13	14	15	16	**17**	**18**
19	20	21	22	23	**24**	**25**
26	27	28	29	30	**31**	

ŞUBAT

Pt.	Sa.	Ça.	Pe.	Cu.	Ct.	Pa.
						1
2	3	4	5	6	**7**	**8**
9	10	11	12	13	**14**	**15**
16	17	18	19	20	**21**	**22**
23	24	25	26	27	**28**	

MART

Pt.	Sa.	Ça.	Pe.	Cu.	Ct.	Pa.
						1
2	3	4	5	6	**7**	**8**
9	10	11	12	13	**14**	**15**
16	17	18	19	20	**21**	**22**
23/30	24/31	25	26	27	**28**	**29**

NİSAN

Pt.	Sa.	Ça.	Pe.	Cu.	Ct.	Pa.
		1	2	3	**4**	**5**
6	7	8	9	10	**11**	**12**
13	14	15	16	17	**18**	**19**
20	21	22	23	24	**25**	**26**
27	28	29	30			

MAYIS

Pt.	Sa.	Ça.	Pe.	Cu.	Ct.	Pa.
				1	**2**	**3**
4	5	6	7	8	**9**	**10**
11	12	13	14	15	**16**	**17**
18	19	20	21	22	**23**	**24**
25	26	27	28	29	**30**	**31**

HAZİRAN

Pt.	Sa.	Ça.	Pe.	Cu.	Ct.	Pa.
1	2	3	4	5	**6**	**7**
8	8	10	11	12	**13**	**14**
15	16	17	18	19	**20**	**21**
22	23	24	25	26	**27**	**28**
29	30					

TEMMUZ

Pt.	Sa.	Ça.	Pe.	Cu.	Ct.	Pa.
		1	2	3	**4**	**5**
6	7	9	9	10	**11**	**12**
13	14	15	16	17	**18**	**19**
20	21	22	23	24	**25**	**26**
27	28	29	30	31		

AĞUSTOS

Pt.	Sa.	Ça.	Pe.	Cu.	Ct.	Pa.
					1	**2**
3	4	5	6	7	**8**	**9**
10	11	12	13	14	**15**	**16**
17	18	19	20	21	**22**	**23**
24	25	26	27	28	**29**	**30**

EYLÜL

Pt.	Sa.	Ça.	Pe.	Cu.	Ct.	Pa.
	1	2	3	4	**5**	**6**
7	8	9	10	11	**12**	**13**
14	15	16	17	18	**19**	**20**
21	22	23	24	25	**26**	**27**
28	29	30				

EKİM

Pt.	Sa.	Ça.	Pe.	Cu.	Ct.	Pa.
			1	2	**3**	**4**
5	6	7	8	9	**10**	**11**
12	13	14	15	16	**17**	**18**
19	20	21	22	23	**24**	**25**
26	27	28	29	30	**31**	

KASIM

Pt.	Sa.	Ça.	Pe.	Cu.	Ct.	Pa.
						1
2	3	4	5	6	**7**	**8**
9	10	11	12	13	**14**	**15**
16	17	18	19	20	**21**	**22**
23/30	24	25	26	27	**28**	**29**

ARALIK

Pt.	Sa.	Ça.	Pe.	Cu.	Ct.	Pa.
	1	2	3	4	**5**	**6**
7	8	9	10	11	**12**	**13**
14	15	16	17	18	**19**	**20**
21	22	23	24	25	**26**	**27**
28	29	30	31			

Akşamsefası